

LIBER SEXTVS

[I DE DIGNITATIBVS]

- 1 IMP. CONSTANTINVS A. VOLVSIANO PPO.¹⁾ *Neque famosis et notatis et quos scelus aut turpitudine inquinat et quos infamia ab honestorum coetu segregat, dignitatis portae patebunt.* a. 313—315
- 2 IMP. CONSTANTIVS A. AD ORFITVM. *Ne quis ex ultimis negotiatoribus uel monetariis abiectisque officiis uel deformis ministerii stationariis omnique officiorum faece diuersisque partibus turpibus lucris aliqua frui dignitate pertemptet. Sed et si quis meruerit, repellatur: repulsos autem etiam propriis reddi consortiis oportebit.* a. 357—360
- 3 IMP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM PV. *Libertorum filios adipisci clarissimam dignitatem non prohibemus.* a. 364? 365?
- 4 IMP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. BASSO PP. *Praecipimus, ut senatori in qualibet prouincia constituto nullam habeant iudices iniungendi aliquid forte publici muneris potestatem.*
- 5 IDEM AA. AD NEVTHIVM²⁾ PV. *Clarissimis uel spectabilibus uniuersis ad genitale solum uel quolibet alio et sine comiteatū proficiscendi et ubi uoluerint commorandi habitandique permittimus facultatem.* 15

Titulum 1 ex Iust. 12, 1 r. 2. 6. 9. 14. 15 suppleui: dubitavi addere Iust. 12, 3, 1 (IMP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. AD SENATVM VRBIS . . . Antiquitus statutum est consularibus uiris ceteros quidem honoratos ipsius trabeae summitate, pares uero infulis consideratione tantum temporis antea. Quis enim in uno eodemque genere dignitatis prior esse debuerat, nisi qui prior meruit dignitatem, cum posterior, et si eiusdem honoris praetendat auspicia, cedere tamen illius temporis consuli debeat, quo ipse non fuerit. Hoc obseruando et si iterata uice fastigia consulatus aliquis adscenderit: repeti enim fasces uirtutes saepe meriti comprobant, non augent, quia nihil est altius dignitate (dignitatem Mommsen). Quod si quis prior consul posteriori consuli eidemque patricio posthabitus patriciatum postea consequatur, uinci eum oportet qui prior meruit patriciatum, postquam iste honore patriciae dignitatis decoratus est), quia non constat eam ante a. 438 emissam esse.

¹⁾ pu. *Gothofredus* . . . ²⁾ Aetium (pu. a. 418. 419)?

3 initio huius libri integrum titulum et secundi tituli partem priorem periisse docent numeri in R rubricis inde a titulo quarto adscripti. primo titulo rubricam de senatoria dignitate Clossius restituit duce indice libri A, qui unico huius libro titulo Breuiarii (nobis quinto) hanc rubricam praemittit: probabilius

ea secundo titulo restituenda est 6 deformis ministerii] Iust. (O), deformibus ministris Iust. (K), deformis ministeriis Iust. (I), deformibus ministeriis Iust. (X) 13 ad neuthium pu.] Iust. (I), deuēcium pp. Iust. (O), aeuncium pp. Iust. (Londin.), ad eustatium pu. (alias cuspium) Iust. (Kussardus)

[II] DE SENATORIA DIGNITATE

- 1^a IMP. CONSTANTINVS A.
- 1 IMP. CONSTANTIVS ET CONSTANS AA. PHILIPPO. *Senatorum substantias, quas in diuersis locis et prouinciis possident, et homines eorum tam a temonariis oneribus conferendis quam a ceteris praestationibus, quas iudices describunt, nec non etiam ab omnibus sordidis extra ordinariisque et uilioribus muneribus liberos esse praecipimus nullaque sorte constringi functionis indignae.* a. 346—349
- 2 IMP. CONSTANTIVS A. AD CLEARCHVM PV.¹⁾ *Nemo praefectus citra praeceptionem uel scientiam nostram ulli muneri subiuguet senatorem: nemo curiam nostram immani pulset iniuria. Si quid enim senatoria praeditis dignitate fuerit forte mandandum, nostro est iudicio reseruandum: sit namque dignitas, si²⁾ nobis iubentibus sustinetur.* 10
- 12 (7) ³⁾ [IMPPP. VALENS GRATIANVS ET VALENTINIANVS AAA. AD PROCOPIVM]
|| legata re****re caelesti sente***** | glebal[i]s necessitas auferatur. [Quod non solum cir]ca uir[o]s dinoscitur constitutum u[er]um etiam circa | filias simili [co]ndicione seruand[um]. 15
DAT. XVIII KAL.] *** | HIERAPOLI GRATIANO A. IIII ET MER[OBAYDE CONSS.] a. 377
- 13 (8) IMPPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS [AAA. AD HYPATIVM . . .⁴⁾] | Si quis senatorium consecutus [nostra largitate fas]tigium uel generis felicitate so[r]tibus possessionis | alicuius professionem senatu[i] crediderit occultandam, | praedium fisco nouerit uind[ic]andum, 20
1 quodcum]que subtractum publicis iure con[pen]diis erit. ***** | Quique consularitatis insignia fue[er]it adsecutus, digni]tatis obeundae atque exercendae a[dm]nistrationis | huius copiam non habeat, nisi prop[ria] adnotatione | digesserit se senatorium nomen ag[noscere et larem] | habitationemque uel sedes certas in [prouincia atque oppido] | conlocasse nihilque amplius quam [certum professio]nis modum uarias intra prou[incias] possidere. Cuius | iudicio palatinis seriniis qua[es]ito quam primum om[n]is instructio facile declare[st], quibus quan- 25
2 tise nomini]bus quoue in modo perennis a[erarii] emolumenta sub]creuerint. Duorum uero fo[llium] maneant cunctos | indiscreta professio, eti[amsi] possessionem forte | non habeant, quos dign[itas] consularis uel clarior | atque sublimior potes[tas] ulla prouexerit, nemine | ad insignia potest[at]is admittendo, nisi professio]nem⁵⁾ uinxerit, et [his tantum a necessitate huiusmodi] | segregandis, q[ui]os palatinae honore militiae et stipen]diis adproba[tos] debita potius 30
quam postulata sena]torii ordini[s] societas aduocauerit. DAT. IIII ID. IAN. || [MERO]BAYDE II ET SATVRNIN[O CONSS.] a. 383

2 r. tradit A, cf. Iust. 12, 2: c. 1. 2 restitui ex Iust. 12, 1, 4. 5: R (fol. 2 incipit u. 14: fines paginarum codicis R lineolis duabus ||, fines uersuum una lineola indicantur: (quae in uersibus extremis codicis R hodie desunt uncinis supra circumscripta, Cuiacius maiore ex parte in ipso libro R uidetur deprehendisse; quid ingenio suppleuerit, incertum est)

¹⁾ Clearchus pu. Constantinopoli fuit sub Valente circa annos 370—373, sub Theodosio annis 382—384: Cerealis Seeck, qui iungit 9, 38, 2 ²⁾ sic namque dignitas? ³⁾ Iust. 12, 1, 11 pr. (Senator uel alius clarissimus priuatos habeat filios, editos quippe, antequam susciperet dignitatem: quod non solum circa masculos dignoscitur constitutum . . . seruandum) hiatus u. 14—17 explet ⁴⁾ ppo. suppl. ⁵⁾ nisi se professione *Gothofredus*

1 de sen. dignitate] A index, cf. Appendix I: de senatoribus et de glebali uel follium septemue solidorum collatione et de auro oblatio *Gothofredus partim ex Iust. 12, 2 (de praetoribus et honore praeturae et gleba et folle et s. s. collatione) partim ex coniectura restituit 14 dinoscitur] *i*oscitur R^a simili R^a 15 seruandum dat. XVIII (XV Cui. in Iust.) kal.] Cuiacius ex R: hodie non ex-*

tant nisi seruand, *Gothofredus* habuit seruandu merobande cons.] R Cuiacii, mero R *Gothofredus*, mer R hodie 17 hipatium R (Cuiacius) 20 conpendiis erit quique Cuiacius: hiatus in R litteris pendii erit non expletur, desiderantur adhuc fere 7 litterae 21 [dign]itates R 22 se] *Gothofredus*, om. R 28 nemine] *Gothofredus*, neminem R (Cui.) 29 uinxerit R

- 14(9) [IDEM AAA. CLEARCHO PV. Omnes, qui ex Mac[e]doniae rar[*** amplissim]o Constantinopolitanae urbis ordi[ni adiecti sunt, a]d Thracum similitu[di]nem senatorum [glebali iu-
bem]us praestatione reddi immunes. DAT. [***** SEPT.] CONS[TANTINOPOLI RICHOMERE
ET CLEARCHO CONSS. a. 384
- 15(10) [IMPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. AD AVRELIVM [PV. Quod 5
ad eoru]m querimonias, qui se glebalia non [posse ferre onera] testabuntur, amplissimorum [u-
uorum consilio] definitum est, scilicet ut septenos [quotannis solid]os pro sua portione con-
ferret, qui [praebitiones] implere folium non ualeret, eatenus [lege confirma]mus, ut omnes,
quibus est census angus[tia, contemp]tatis patrimonii sui uiribus, liberam [habeant optio]nem,
quatenus, si conlatio ista non dis[plicet, a consortio] amplissimi ordinis non retendant; [sin 10
uero grau]e, id est damnosum uidetur, dignitatem [senatoriam non] requirant. DAT. PRID.
KAL. SEPT. CONS[TANTINOPOLI THEODOSIO] AVGVST. III ET AVVDANTIO VR. CL. CONSS. a. 393
- 16(11) [IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. FLORENTIO PV. Omnes senatores, [qui in sacra-
tiss]ima urbe consistunt, licet ha[beant] per longinquas] provincias atque diuersas poss[essiones,
aurum oblat]icium in urbe persoluant, [quod a procuratoribus] est a]ctoribus suis ad urbem 15
red]it[us] perferuntur. Sane his] senatoribus, qui in prouin[ciis] larem fouent, per prouin[ciis]
censuales, qui ple[nam] habent notitiam, immine]ant, quo cognoscant [sine dilatione aurum
profutur]um aerario nostro [quantocius inferendum. DAT. XVIII] KAL. OCT. OLYBRIO ET PRO-
BINO CONSS. a. 395
- 17(12) [IDEM AA. AD S]ENATVM ET P[OPV]LVM. POST ALIA: [Censuales], [quibus onerosa 20
glebae adfirmatur e]xactio, ab hoc] quidem negotio summoemus, sed qu[ia] eis plenam] sci-
mus harum rerum esse notitiam, et disq[uisitio]nis curam et rationem manifestae instru[ctio-
nis] eis imponimus. DAT. XVII KAL. MAI. MED[IOLANO] CAESAR[IO] ET ATTICO CONSVLIBVS.
a. 397
- 18(13) [IDEM AA. AD SENATVM ET POPVLVM. POST ALIA: S]i sena]tor patrimonium proprium 25
in quemcumque qua]libet ratione transtulerit, imminutio *****] signationis tempore probata
non ua[let, nisi] causa prius erit actis prouincialibus adp[robata.] DAT. XVII KAL. MAI. ME-
D[IOLANO] CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- 19(14) IDEM AA. CAESARIO PPO. Qui in [sacro mansuetudinis nostrae] palatio militarint, si
c[on]sueti senatus consortioque] fuerint sociati, iuxta latam [dudum legem glebalem tan]t[um] sus-
tineant functionem, [ad praeturae uero] functionem atque onera non uocentur. DAT. III KAL.
MAI. CONSTANTINOPOLI CAESARIO ET ATTICO CONSS.] a. 397
- 20(15) IDEM AA. FLORENTINO PV. Dudum p[raecipimus] *, ut aurum obla]ticium senatores, [qui
in sacratissima urbe degunt, in] urbe complere[nt]; ii uero, qui in prouinciis larem foue[rent],

R (quae inter uncinos rectis litteris impressa sunt, Cuiacium in R hodie mutilo legisse res ipsa docet, partim etiam confirmant ea uestigia, quae ex folio 3^v extremo olim in sequens folium 4^r transfusa hodie extant: cf. Zeitschrift der Savigny-Stiftung 26, 321)

¹⁾ Febr. Seeck ²⁾ iunge c. 18, 6, 4, 31, 12, 6, 24, 13, 5, 27, 13, 9, 5, 14, 15, 3, 3, 1 A, 3
³⁾ cf. not. 3 ⁴⁾ c. 16

1 mach*doniae R rar[***** amplissim]o R, partibus ampl. Gothofredus 2 ordini adlecti sunt] Mommsen, ordine nati sunt Cui. (ne na uidetur coniectura suppleuisse) trachum R gleuali R (Cui.) 3 ricomere R 5 aurilianum R 6 gleualia R 7 scilicet R 8 qui] Pithoeus, quid R confirmamus, quod legit Cuiacius, hiatum non explet, supplementum Mommseni hac lege confirmamus spatium excedit 9 patrimonii R uiribus es lib. R^a (cf. 9 quibus est) 11 est] R, et Gothofredus 15 obloticium Cui. 1566 18 profuturum] Cui., proiectitium uidetur legisse Pi-

thoeus 20 constitutioni numerum XGI prae-
mittit R (uel R²) censuales] censualibus Cui., qui u. 21 dedit negotiosum mouemus 21 ab hoc] scripsi, onus Cui. plenam] plurimam Cui. 25 si senator] Gothofredus, senator Cui. 26 quemcumque qualibet Cui. ante signationis octo ad decem litterae uidentur perisse: imminutio [eius] de]signationis Gothofredus, imminutio [licet] con]signationis Mommsen 27 ua[let] nisi] causa *** adpro-
[bata] Mommsen probabiliter, ualeat sed causa ... adprobanda Cui. 30 sustineat R 34 hii Cui.

- per cen[sualium officia in prouinciis] soluerent. | Sed quoniam [cognouimus praedictum officium non] | posse exsec[utioni] sufficere, ad praedictum negotium] | auxilia cong[rua] ab ordinariis iudicibus uolumus adminis]trari. DAT. VII KAL. IVN. MED[IOLANO] CAES[ARIO] ET ATTICO CONSS. a. 397
- 21(16) IDEM AA. FELI[CI] PV. Glebam possessionum, non personarum] | esse perspicimus, ac 5 propterea necesse est, ut [illis immineat exactio, qu]i ex re eadem red[itus] consequuntur: nam cum [censi]bus deferatur, non potest auri prof[es]sio perire | domin*****o. Hac itaque sanctione decernimus, ut Hispan]iae in praesens tantum tempus beneficii indultis utal]ntur s]eruari posthae in soluendis functionibus prouinc]iarum consuetudinem ceterarum. DAT. 9 III KAL. APRIL. MED[IOLANO] [HO]NORIO A. III ET EPTYCHIANO CONSS. a. 398
- 22(17) [IDEM AA. PA]TROINO COM[ITI] S[ACRARVM] L[ARGITIONVM]. A conlatione glebalis auri uel ****n | *****i tituli ne domum quidem nostram inmu[nem] | ***** esse praecepimus. PP. III KAL. MART. MED[IOLANO] VINCEN[TIO] ET FRA]YITO VV. CC. CONSS. a. 401
- 23(18) [IMPP. HONO]RIVS ET THEODOSIVS AA. AD MONAXIVM PV.¹⁾ Si quis | [*****²⁾] nostri]s tota impleta militia ad proximum] | [et comitiuam] dispositionum uel magisterium ad[missionum] 15 peruenerit n]ulla penitus functione uel [glebatione senatoria tum] | primum ob dignitatem ui[cariam] fatigetur sitque im]munis a septem quoque solidor]um praestatione, quae tenuissimos senatorum adso[let] obligare. DAT. VI ID.] MAL. CONSTANTINOPOLI CONSTANTIO ET CONSTATE CONSS. a. 414
- 24(19) ³⁾[IDEM AA. SEBASTIO COM.⁴⁾] Si quis] desertam possessionem sub | [peraequationis] sorte 20 perciperit, eum a praestatione glebae | [senatoriae, etiamsi] antiquitas ho]c onus fundum ma-
1 ne[bat, alienum] esse praecepimus. Illa u]ero praedia ⁵⁾, quae [naualem] sustinent functionem et in de]sertis huc usque iac]uerunt, meliore condicione in om]nibus titulis conue[nit] re-
leuari ⁶⁾, ut grauis sors pro ea, quae resederit, por[tu]ncula naua[li]s esse non possit ⁷⁾, cum alii fuerit dis[p]e[n]d]i]s liberata. DAT. [PRID. ID. MAL. RAVENNAE] HO]NORIO A. XI | ET CON-
STANTIO II [CONSS.] a. 417
- 25(20) ⁸⁾IMPP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. [AD SENATVM VRBIS] ROM[AE]. || POST ALIA: Oblationem nobis amplissimi ordini]s promp]ta liberalitate promissam partim remittimus uobis, [partim] patriae communi urbique largimur. DAT. VI KAL. MAI. ***⁷⁾ RECITATA IN SENATV PER THEODOSIVM PRIMICERIVM N[OTARIO]RVM DD. NON. THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II 30 AA. CONSS. a. 426
- 26(21) ⁸⁾IDEM AA. PROCVLO PV. POST ALIA: Praeter eos, qui notarioru]m nos]trorum scholae praeclaro sunt sacrati collegio u[*****]rum praerogatiua nostrorum aut etiam sa[cri] con]sistorii decurionum militia muniuntur, [uel] qui e schola agentum in rebus expletis sti-
pe[n]diis ad] principatum ducaenae peruenerunt, tog[at]i quoque] praetorianae atque etiam urbi- 35

R (uncinis quadratis inclusa hodie desiderantur: folii partem inferiorem integram habuit Cuiacius: hodie in fol. proximo elementa u. 24 leu et ula naua, 25 en[is] liberata dat. item-
que et Con] 26 stantio II, 27 imp. ... AA. apparent)

¹⁾ fuit ppo. ²⁾ ex scriniis Pithoeus ³⁾ Iust. 11, 59, 15: iunge 13, 6, 9, 13, 11, 15—18 ⁴⁾ primi ordinis addunt iungendae ⁵⁾ Si quis deserta praedia, quae naualem — desertis nunc usque remanent subperaequationis iure perceperit: meliore — conuenit ea releuari, ut g. sors uualis esse n. possit, pro ea quae resederit portuuncula Iust. ⁶⁾ Gothofredus iungit 10, 10, 33 (dat. VI k. Ian. Rom.) 10, 26, 2 (dat. III non. Ian. Rom.) ⁷⁾ Rom.? cf. not. 6 ⁸⁾ iunge 6, 27, 22, 6, 35, 15?

7 deferatur] R, deferuntur Cui., deferantur Gothofredus *****o] domino Cui., aerario Seeck: suppl. aerario nostro? 9 consuetudinem R^a? 11 [patroino] (sic Mommsen)] pa om. R? gleualis R 12 ii] sic uel ti R 15 ante dispositionum desiderantur XV uel XVI litterae 16 paenitus R 17 reitem? (non septem) R 21 praestatione R etiamsi] sic Cui.: spatio magis conuenit licet 23 et] Iust., om. R (Cui.)? tacuerunt R (Cui.) 24 qua] R, quae Iust. 28 libelitate R 29 mai] R m. Cui. 33 u—] uel labarum Stein Zeitschr. der Savigny-Stift. 41, 208, uel silentiariorum Cuiacius 34 decurionum R uel] Cui., item Mommsen scola R in rebus] iuribus R 35 togati quoque] Mommsen, tog (uel c) — R, togati Cuiacius, togati simul Stein

cariae praefec[ur]ae ceterique omnes, qui delatis sibi senatoriis dignitat[ibus fruuntur], pro suis viribus glebales tantum functiones agno[scant: pala]tiniis sacrarum et priuatarum largitionum, quonia[m renun]tandum senatoriae dignitati adita nostra clem[entia cre]diderunt, senatoriis functionibus eximendis et, qu[amuis a se]natorum consortio segregentur, in omni securitate mansuris, nec non etiam filiis eorum atque nepotibus, [secundum] diui Constantini 5 atque Constantii constitutiones 1): [ita ut] omne beneficium omnisque adnotatio specialis super immunitate contra huius sanctionis formam a quocumque officio persona schola uel professione elicitam nullam habeat firmitatem, sed allegata quoque et ab amplissimo, si ita contigerit, suscepta ordine denuo, cum liberit, retractetur: totius temporis, quod interea fluxerit, ab eo, qui hoc inpetrare studuerit, descriptionibus extorquendis, etsi hoc idem praedictum adnota- 10 tionis tenore elicitae remittatur. DAT. PRID. KAL. FEB. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAVRO CONSS.

a. 428

III DE PRAEDIIS SENATORVM

- 1 2) [IMPP.] P. THEODOSIVS ARCADIVS ET HONORIVS AAA. AVRELIANO PV. Si quid syri[ar]chieae a senatoriis possessionibus annua conlatione conf[er]tur, iubemus aboleri. DAT. III KAL. 15 MART. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO [A. II] ET AVNDANTIO CONSS. a. 393
- 2 3) [IMPP.] ARCADIVS ET HONORIVS AA. CAESARIO PPO. Senatoriae functionis curiaeque sit nulla coniunctio; et ne laeden[di cu]rialibus praebetur occasio, per apparitores [rect]orum provinciae de senatorum fundis fis[calia] postulentur, habeatque hanc disponendi cu[ram, c]ui defendendi senatus sollicitudo mandata [erit]. Sji curia sibi censitorem uel peraequatorem uo- 20 [luerit] postulare, sibi postulet, non senatui. DAT. PRID. ID. [AVG.] CONSTANTINOPOLI ARCADIO III ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- 3 3) [IDEM AA.] FRICANO PV. A curialibus terris senatoria gleba discre[ta sit] nec ulla fiat in possidendo clarissimarum domorum [curial]iumque coniunctio nec ullo exactionis genere uinc[antur]; idque curent ii, qui per ciuitates defensorum se[na]tus officium suscep[er]int: quo- 25 rum periculo teneatur, si quid dispositum fuerit in dispendium senatorum. Sin uero curiales censitorem uel peraequatorem suis terris uoluerint postulare, ab eorum petitione sit senatus alienus. DAT. PRID. ID. AVG. CONSTANTINOPOLI ARCADIO III ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- 4 4) [IDEM AA.] EPTYCHIANO PPO. Docuit tua sublimitas exactionem tributorum senatus non posse concurrere 3), adeo ut in nonnullis prouinciis senatorii canonis medietas in debitis rese- 30 derit: atque ideo ceteris in prioris legis 4) serie permanentibus id solum corrigi atque emendari iubemus, || ut senatorii fundi non per officia, sed per curiales potius exigantur ad eosque iterum sollicitudo re[currat]. DAT. PRIDIE NON. SEPT. ANCYRA CAESARIO ET ATTICO [CONSS.] a. 397

III DE PRAETORIBVS ET QVAESTORIBVS 3)

- 1 IMP. CONSTANTINVS A. AELIANO 5) PV. Religiosis uocibus s[ena]tus amplissimi persuasi 35 decernimus, ut quaestor[es] ea praerogatiua utantur, qua consules et praetor[es], ita ut, si quis

R (uncinis quadratis inclusa pleraque Cuiacius suppleuit)

1) perierunt huius tituli initio 2) iunge 1, 1, 3 et quae ibi laudantur 3) c. 2 et 3 et die et argumento inter se consentiunt 4) eiusdem diei est 9, 14, 3 5) expectes exigi per apparitores provinciae rectorum 6) c. 2. 3 7) cf. Iust. 1, 39. 12, 2 8) Iuliano Gothofredus

2 gleualis R 4 a om. Cui. 5 [man]suris R 6 omnesque R speciales R^a reser sup er R (sic propter uitium membranae) 9 quod] qui R 11 elicit R 14 auriliano R 19 fiscalia] Vesme, fis**** uel fis**** R, fisci Cui. 20 erit si] Mommsen, ***** R, est si Cui. 25 hii R suscepent R^a 26 si quid] sic uel si*quid R 30 nonnullis R^a resederit] Gothofredus, resederet R 32 exantur R^a 34 praetoribus R 35 et 36 litterae ena in senatus et res in quaestores abscissae teste Vesmie adherent folio sequenti codicis R

- intra annum sextum decimum nomin[ati]us fuerit absens, cum editio muneris celebratur, condemnationis frumentariae nexibus minime teneatur, quoniam memoratae aetati placet hoc priuilegium suffragari. DAT. VII ID. MART. SIRMI CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTIO CAES. 1) CONSS. a. 320
- 2 [IDEM A.] IULIANO PV. Minores uiginti annis aetatis contemplatione infirmae hoc etiam 5 remedio subleuamus, ut eius necessitudinis titulo minime teneantur, cuius laqueis uinciantur ii, qui post uicensimum aetatis || [su]ae annum trans mare positi et in prouinciis commo[ra]ntes nequaquam ludis circensibus ac scaenicis exhi[de]ndis sui copiam faciunt et ideo certo generi multa[tio]nis obiecti sunt. DAT. PRID. NON. MART. ACC. ROMAE CONS[TA]NTIO ET MAXIMO 9 CONSS. a. 327
- 3 [IMP.] CONSTANTIVS 2) A. AD MECILIVM HILARIANVM PPO. 3) POST ALIA: [Pr]aetores et quibus imminet iudicandi necessitas modo ***is adscribita, ne paruo quidem tempore copiam sor[ti]atur abeundi ex urbe: qui aliter fecerit, multae obno[xius] sit, quae iam pridem diuo principi placuit, et perscrib[am] omnem summam mox inferre cogatur. DAT. VIII [KAL. A]PRIL. 14 CONSTANTIO II ET CONSTATE AA. CONSS. a. 339
- 4 [IDEM A.] AD MECILIVM HILARIANVM PPO. 3) Omnes clarissimi, qui [per di]oecesim sublimitatis tuae degunt, nostri auctori[tate] praecepti ad urbem Romam uenire cum impensis, [qua]s ludi scaenicorum uel circensium uel muneris ra[tio] poscit, cogantur. ET CETERA. DAT. III. KAL. IUL. CONSTANTIO [I] ET CONSTATE CONSS. a. 339
- 5 5) [IDEM A.] AD SENATVM. Primae praeturae, quae Flauiali nuncupatione signatur, uiginti 20 et quinque milium follum et quinquaginta librarum argenti erogationem sumptusque praescripsimus; in secunda uero Constantiniana uiginti milia follium et quadraginta libras argenti largiendas esse censemus; tertia triumphalis quindecim milia follium ac triginta argenti libras sine incommodo editoris expendat. DAT. V ID. SEPT. ANTIOCHIAE POST CONS. CONSTANTII II 24 ET CONSTANTIS. a. 340
- 6 5) [IDEM A.] AD SENATVM. Pro eo, quem absentem tempus editionis inuenerit, erogationem debitam fiscus expendat, post ad[uen]tum cuncta quae praerogata fuerint || soluturo. DAT. V ID. SEPT. ANTIOCHIAE POST CONS. D. N. [CONS]TANTII II ET CONSTANTIS. a. 340
- 7 [IDEM A.] AD ORFITVM PV. Litteris ad Hilarianum ppo. desti[na]tis praecepimus 6) senatores ad urbem Romam ueni[re] compelli, ut muneribus iniunctis operam possint pra[est]are 30 sollempnem et professionem edere compella[ntur], eos autem editores, qui tempore praestituto praes[entes] esse neclexerint, iuxta leges uenerabiles diui Constantini qu[inqu]agena milia modiorum tritici urbis Romae ho[rre]is inferre compelli. DAT. PRID. ID. MART. CONSTANT[IO A.] VI ET CONSTANTIO CAES. II CONSS. 7) a. 353
- 8 8) [IDEM A.] AD SENATVM. Hac lege sancimus arbitrio ues[tro no]minationes solitas fieri, 35 usurpatione iudicium [cessan]te. DAT. III ID. APRIL. MED[IOLANO]. LECTA AB ARAXIO PROCONS[UL] DIE VI 9) ID. MAI. CONSTANTIO A. VIII ET IULIANO CAES. I [CONSS.] a. 356

R (hiatus plerosque expleuit Cuiacius, uide ad p. 192)

1) Constantino A. VII et Constantio C. IIII (a. 329) Gothofredus 2) re uera Constans 3) fuit pu. 4) immo Constans 5) iunge c. 5 et 6 6) c. 4 h. t. (pro ppo. requiritur pu.) 7) Constantio A. VII et Constantio C. IIII conss. (= a. 354) Gothofredus propter praefecturam Orfiti 8) iunge c. 8. 9. 10 9) VII cum c. 9. 10 scr.

1 eum] um R 5 minoris R 7 hii R Cuiacius cercensium R 24 incommodo R 8 scaenicis R^a faciunt] R, faciant manus recens generi] Beck, genere R 12 modo *** (r uel a, non t) is R, modo quantitatis Cui. 1566, modo ****is Pithoeus, modo tis Cui. 1586, modo [sor]tis Gothofredus, modo [ru]ris Mommsen parua R^a 13 qui aliter] Gothofredus, qualiter R 14 VIII ****pril. R 18 quas] Vesme, *** (a uel r) s R, suis ubi

9 ¹⁾ IDEM A. AD SENATVM. Placet, ne minus quinquaginta c[laris]simi ueniant in senatum: certum est namque hoc [nu]mero large abundare substantiam uirtutis omnim[od]ae. DAT. III ID. APRIL. MED(IOLANO). LECTA AB ARAXIO PROCONSULE DIE VII ID. MAI. CONSTANTIO A. VIII ET IVLIANO CAES. I CONSS. a. 356

10 ¹⁾ IDEM A. AD SENATVM. Die natali meo Constanti A. ²⁾ id. ³⁾ August. ac deinceps de- 5 signationibus curiam operam dare sancimus. Quod si forsitan dies unus alterue non sufficit, 1 tot haec utilitas occupet, quot esse monstauerit necessarios negotii magnitudo. Et quicum- que forsitan impetrauerit pretio functorum coetibus adgregari, indulta ei cessent: allectionis quaerendus est honor: secernimus enim ab his, patres conscripti, quibus meriti suffragatio conciliat nostra beneficia et quicumque cessante s[uff]ragio inlustribus meritis praetorii uel 10 2 aliam meruerit [dig]nitatem, praesidio muneris nostri perpetuo perfru[at]ur. Nemo sane in filium transferat uel nepotem a[li]um quemlibet, quod personae eius incumbit, sed [ho]norem suum capiat, designatus expleat munus in[po]situm. DAT. ⁴⁾ VII ID. MAI. CONSTANTIO AVG. VIII ET IVLIANO CAES. I CONSS. a. 357

11 [IDEM A. AD] SENATVM. Si quos in urbe Roma perfunctos esse cla[us]erit magistratibus, 15 ad nulla editionum genera deuoce[n]tur. Urbis autem Romae curiam callide declinantes [cla]- rissimo praeditis nomine per Achaia[m] Macedoni[am] to[tum]que Illyricum iussimus quaeri, raro uel num[quam] sedem dignitatis propriae frequentantes; quibus lo[coru]m grata confinia pos- sint esse iucunda, ut carens mo**** longinuae peregrinationis debeat dignitas concu[pi]sci. 19 LECTA PRID. ID. AVG. CONSTANTIO A. VIII ET IVLIANO C. II CONSS. a. 357

12 ⁵⁾ [IDEM A. AD] SENATVM. Praetores designentur senatus consulto legitime celebrato, ita ut adsint decem e procerum numero, qui ordinarii consules fuerint quique praefecturae gesserint dignitatem, proconsulari etiam honore sublimes, Themistius quoque philosophus, cuius auget scientia dignitatem; etiam his praesentibus, qui praeturae insignia honoremque ante susceperint, latis per ordinem sententiis designentur, ita ut, si qui forte medio tempore 25 humana sorte decesserint, alii in eorum locum, qui eandem dignitatem (ut utamur ueterum uerbis) subortiti fuerant, subrogentur: scilicet ut, qui sequenti post eum anno eandem sus- cepturus praeturam fuerat, in demortui locum senatus consulto et sententiis substitutus praeturae insignia dignitatemque suscipiat. DAT. V NON. MAI. GYFYRAE TAVRO ET FLORENTIO 29 CONSS. a. 361

13 ⁵⁾ IDEM A. AD SENATVM. Ex quinque praetoribus, qui sollem[niter] designati editionem celebrare consuerunt, tr[es] me[ro] editionis necessitati et populi uoluptatibus [operam] dent, duo uero argentum inferant eiusdem urbis [fabri]cis prouida ratione profuturum. Namque Consta[n]tiniana, quae prior est, ita deputari fabricis debet, ut [mille] libras argenti praetor expendat; Flauialis uero, [quae] tertia est, quingentas operibus eiusdem urbis exh[ibeat]. 35 1 Quod si qui ex his, qui praetores fuerint designa[ti], ad e[ditionem] subeundam uenire non potuerint u[el] ae[late] uel aegritudine retardati, cum pondere, [quod a] nobis moderantibus

R (uncinis [] inclusa perierunt: hiatus plerosque expleuit Cuiacius)

¹⁾ iunge c. 8. 9. 10 ²⁾ Constanti A. delet Cuiacius ³⁾ VII id. scr. (Momm- sen, cf. C. I. L. I² p. 302) ⁴⁾ dat. III id. April. Med. lecta a Braxio proconsule die suppl. Gothofredus ⁵⁾ iunge 1, 6, 1 et quae ibi laudantur

2 omnimodae] Vesme, omnim* (uel **) | dae R, honorandae Cuiacius errore, f— | dae Gothofredus 3 ab araxio] Sievers, abraxio R a. om. R 7 quod R 8 cessent] Gothofredus, cesset R 9 meritis R^a 10 cessantes || *** (sic potius quam**) fragio (cessantes suffragio?) R 11 perfruat] Vesme, perfratur R, perfruantur Cuiacius 12 alium] Cuiacius, a**umut R 16 nullam R clarissima R 17 machedoni[am] R 19 iudunda R mo****] moris Cuiacius, molestia Vesme, mora Mommsen: spatium post mo Cuiacii et

Mommsemi supplementa non expleat, Vesmii supplementum excedit 26 ali R utamur] Gothofredus, utantur R 27 subrogetur R 29 v om. R^a 32 operam] Cuiacius, **** uel **** R 34 prior est] Cuiacius, priores R debet ut] debetur R¹ (uel debet ut R¹, debetur R²): emend. manus antiqua] mille] Gothofredus, c[on]suetudine R 35 flauiales R 37 quod] quod a Cuiacius: sicut Mommsen contra R, ubi uersus mutilus desinit in c (q? o?), non in s

conditum est, ad officiu[m] prae]fecti urbi procuratorem debebunt ilico dest[inare], scilicet ut sub eius praesentia opus, quod exe[rcer]i coeptum fuerit, construat: hac pollicita[tione] dum- taxat, ut eidem operi ex eius nomine titu[s] in]scribatur. In potestate censualium denomi- natio n[on] sit, sed ante decennium legitimo senatus consulto prae]fectores designati editionem praeturasque ipsas senatus arbitrio sortiantur, ita ut, si conuenti idem uenire neglexerint, 5 dimidium plus, quam quanti sumptuum necessitas postulat, uel in argento uel in ipsis pigne- ribus ad praefecti urbi officium destinetur: quod quidem pondus operibus publicis debebit adscribi sine ulla commendatione atque inscriptione eius nominis, qui officia dignitatis per 3 contumaciam detrectarit. Quod si iudices, qui praef[ecti] urbi fuerint inscriptione conuenti, rem segnius exsecuntur et nequaquam aut ipsos ad urbem aut pignera destinarint, per sin- gulos praetores ipsi iudices denas auri libras, officia uero eorum quinas denas] || [in]ferre de- bebunt, ita ut exerto uigore praefecti urbis [nos]trae auri pondus exactum operibus faciat manci[pa]ri. Nec ulla protrahendi sit causa, cum in tantum praef[ecturae] urbi dignitatem auctam esse uelimus, ut haec con[de]mnatio ob segnitium conuentionis inficta missis [ab] 4 eodem praefecto urbi officialibus debeat postulari. [Qu]od si qui forte uicaria potestate per- functi praeturam [***]nc ceptum aferri student, statutum pondus argenti [u]iribus inferre nostrae urbis adigantur, uidelicet ut tan[tu]m inferant, quantum eos praetores inferre iussimus, [qui] editionis necessitate cessante argentum fabrica[rum] contemplatione praebituri sunt. DAT. V NON. MAI. [GYFY]RAE TAVRO ET FLORENTIO CONSS. a. 361

14 ¹⁾ [IDEM A. AD] SENATVM. Placuit, patres conscripti, eos solos desig[na]re praetores, qui 20 aliquibus editionibus functi sunt, sic ui[delicet], ut praeualeat numerus; isque praedictum sus- cipiat magistratum, quem plures crediderint eligen[du]m. DAT. XI KAL. IVN. SIRMIO EVSEBIO ET HYPATIO CONSS. a. 359

15 ¹⁾ IDEM A. AD SENATVM. Meministis profecto, patres conscripti, nec ullius temporis auellet obliuio, quod Facundus ex proconsule et Arsenius ex uicariis ²⁾ praetorum insignibus 25 splendorunt, nec quisquam horum putauit esse praeturam intra ³⁾ propriam dignitatem. Quid autem inlustris his reperitur exemplis? Debuerat profecto res ista, debuerat alios etiam commonere proconsulari ac uicariae praefecturae praeditos potestate non esse praeturam mi- norem propriis meritis. Oportuit adpeti splendorum fasces, decuit tanti nominis gloriam concupisci nec aliquem omnino fas erat nominationibus reluctari, quas nec ratio prohibet et 30 1 exempla confirmant. A nobis ergo praetores placuit desig[nari] et uestro eligi arbitrio iussimus, qui suscipiant fasces editionibus operam praebituri, nec ad notit[iam] nos]tram praefectiue praetorio clarissimi uiri super n[on] nationibus ⁴⁾ ullis referri. DAT. XI KAL. IVN. SIRMIO EVSEBIO ET HYPATIO CONSS. a. 359

16 ⁵⁾ IDEM A. AD SENATVM. Praetori defertur haec iurisdic[tio] san]cientibus nobis, ut libe- 35 rale negotium ipse disceptato[r] examinet adsertionibus ordinatis, quas iuxta ordinem iu[r]is] conuenit celebrari ⁶⁾. Sane interponi ab eo decreta co[n]ueniet, ut, siue in integrum restituito deferenda est, probatis] dumtaxat causis ab eodem ⁷⁾ interponatur decretum, seu] tutoris dandi seu ordinandi curatoris impleatur [ab eo in]terpositio decretorum: quippe cum apud

R (uncinis inclusa perierunt)

¹⁾ iunge c. 14 et 15; cf. etiam not. 5 ²⁾ ex uicario Beck ³⁾ infra Iuretus ⁴⁾ denominationibus Gothofredus ⁵⁾ Iust. 1, 39, 1: Haenel iungit c. 15 et 16 ⁶⁾ ad- sertionibus ... celebrari om. Iust. ⁷⁾ etiam inserit Iust.

2 exerceri] Cuiacius, exe—|re R, ex eo opere Mommsen 3 inscribatur] in margine Cuiacius, scribatur Cuiacii editio 4 con- sultio] litterae It fere foramine haustae in R 8 inscriptione R^a 9 iudicis R 11 uere R 12 nostrae] Vesme, librae Cuiacius 14 auctam] Cuiacius, actam R 16 ***nc (hinc Cuiacius spatio non expleto), hinc ceptum aferri] Mommsen temptat hinc acceptam ferri 19 gyfyrae]

Gothofredus, ****r(?)ae R, *nae Cui. 20 ui- ribus] Cui., ** (uel ***) irib. R 21 sic ui- delicet] Mommsen, sicut | ****icet (inet R^a) R, si cui displicet Cui. isquae R suscipiat] R, accipiat Cui. 25 proconsule R 28 uicariae R^a praedictos R 33 donationibus errore Cui. 35 praetoris R 37 decreta] sic (non decretum) R in om. R 39 danti R^a seu] se R ordinanti R^a interposito R

2 eum quo[que] adipis[ci] debeat¹⁾ patronorum iudicio sedula seruitus li[bertatem]²⁾. Nec sane debita filiorum uotis patrum uota ce[ssabunt], ut patente copia liberos suos exuant pote[state], magis propriis obsequiis mancipatos, cu[m] sese intellegant his obsequi plus deber[e, a quibus sese meminerunt uinculis curiae³⁾ exutos. DAT. III KAL. IAN. EVSEBIO ET HYPATIO 4 CONSS. a. 359

17 IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD OLYBRIVM PV. Diuinum parentem nostrum Constantinum sanxisse perspeximus, ut, quando uiuo patre atque omnia cognoscente munera senatoria eundem nominatum praetorem diem functum esse proponeretur ac superstites uiderentur esse filiae, masculorum natura minime extante nullam executionem haberent feminae. Igitur quando euenerit non solum masculos successores esse patri suo, uerum etiam feminas hereditario iure succedentes aduenire, tam praetoram quam etiam oblatione[s] || [un]iue[rsas] personis earundem nullo modo concedas, si[ue] plenae aetatis siue adultae constitutae fuerint, sed [i]uxta portionem hereditariam singularum perso[n]arum adtributa paterna subire et ipsas compellere [c]urabis. Etsi iniustum enim atque dedecus uidetur mul[er]es ad laticlauum atque insignia procedere, tamen car** nariam praetoram iuxta glebam paterna substantiae cognos cere poterunt. DAT. XIII KAL. FEBR. IPSIS AA. CONSS. a. 370

18 ⁴⁾ [IDEM AA.] AD VOLVSIANVM PV. Legem diuae memoriae Constan[ti]ni, qua editores munerum siue ludorum, si editionis [tem]pore abesse uoluissent, condemnari pro dignitatis [gra]du certa tritici quantitate praeepti sunt, fixam at[que] in[ui]olabilem uolumus permanere. Sinceritas tua igi[tur] ibique⁵⁾ his, quibus liberum conneatum clementia nos[tra] concesserit, 20 in omnes reliquos promulgatam. MED(TOLANO) [AC]C. III KAL. IUL. CONSTAN(TINOPOLI⁶⁾) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS. a. 365

19 [IDEM AA.] AD SENATVM. Satos de Frygiae gregibus equos bis quattuor subiugandos quadrigis, hoc est simul octo, duobus maximarum editionum praetoribus dari sancimus. DAT. 24 ID. APRIL. ANTIOCHIAE MODESTO ET ARINTHEO CONSS. a. 372

20 ⁷⁾ IDEM AA. CLEARCHO PV. Ineundi magistratus unum omnium diem praetoribus quattuor esse oportet, Ianuariarum scilicet kalendarum. Et si quis uel differendum uel contem nendum esse crediderit, non solum statum⁸⁾ editionis pretium cogatur exsoluere, uerum etiam multae quoque nomine dididium extrinsecus pretii cogatur inferre. DAT. VIII ID. MAI. MO- 29 DESTO ET ARINTHEO CONSS. a. 372

21 IMPPP. VALENTINIANVS VALENS ET GRATIANVS AAA. AD BAPPONEM PV. || Tempore, quo temonarii designantur, etiam so*** nominatio celebretur fiatque conuentio, quam [per of]ficium p[raefecti] u[er]bi curari oportet, ut si ita res expetit, of[fi]ciii prouinciarum ad peruestigandum fide uti, quam conmodatur⁹⁾, ipsi potissimum super [de]signatorum nominibus consulamus¹⁰⁾, quo missis [uiris] strenuis obligatisque iudicibus non modo temona[r]i, uerum complices quo- 35 que eorum in exhibitionem p[ro]p[ri]i muneris urgeantur. Fingamus enim pos[se] fieri, ut designati primo et secundo uel tertio an[no] subterfugere inquiringentium sollicitudinem po[ssint],

R

- ¹⁾ debeat *Iust.* ²⁾ apud . . . libertatem] *cf. Iust.* 7, 1, 4 ³⁾ curiae] sacris *Iust.*
⁴⁾ iunge 12, 1, 67 ⁵⁾ expectes talia: igitur hanc legem obseruet, quam nouerit exceptis utique
⁶⁾ dat. IIII k. Iul. Mediolano 12, 1, 67: Constantinopoli delet *Gothofredus*
⁷⁾ iunge 14, 9, 2, 14, 17, 7 ⁸⁾ statutum *Gothofredus* ⁹⁾ contextus mutilus uel corruptus
¹⁰⁾ consulamur *Gothofredus*

1 debeat] *Iust.*, iubeat *R* 2 patrum *R* 3 obsequii] *Iust.*, obsequi[um] *R*, obsequi[um] *R*, obsequi[um] *R* 4 uinculis *R* 5 III] VI *Iust.* (*Hal.*) 6 parentum *R* 7 sanxisse *R* 8 unctum *R* 9 proponetur *R* 10 heberent *R* 11 successores *R* 12 oblatione* uel oblatione *R* 13 mulieris *R* 14 car** (o?) nariam *R*, carbonariam *Cui.*: Charonariam *Gothofredus*, cardinariam? *Mommsen* 18 editiones *R* 19 igi*** ibique *R*, igitur ubique *Cui.*, igi[tur]

ab]sque *Gothofredus* concesserit *R* 22 cons. *R* 23 bis quattuor] sic *R* (*litterae b pars prior perit*), *** quattuor *Cui.* 25 antiochiae *R* 28 praetium *R* 29 id.] k. 14, 17, 7 32 so***] *R*, si *Cui.*: post o sequitur e uel similis *littera, uiz* 1; so[ciorum] *Vesme*, so[lita] *Seeck* per officium] *Vesme*, officium *Cui.* 35 uiris] *Mommsen*, i(u?) * uel i*** *R*, i[lluc] *Vesme*, et *Cui.* 1586

1 certe septem reliquis haut dubie poterunt rep[er]iri. Denique, ut prius statuimus, eorum, qui per ann[os] singulos ad candidatum atque honores certos no[m]inan]tur, in scientiam nostram 2 post designation[em] de]bitam insinuatione fida uocabula deferant[ur]. *Idem* et in subrogandis 3 certis quibus¹⁾ in diem functo[rum] lo]cum ordo teneatur. Et licentia inolita derogetur of[fi]ciis, quae ex denuntiatione huiusmodi quaestum saepe secuta sunt. Simul prouinciales nostri 4 aut animentur spe leuioris inpensae, aut certe, si editionis suae tempore communem patriam 5 declinarint, metu congruae seueritudinis urgeantur. Nec sane excipimus eos, quos ad praesens labor publicus officium detentat, prouidentia secutura, ut aut conuenti a nobis in uicem propriam idoneos dirigant, aut ipsi, quia res exigit, sumpto temporario conneatu Romam ire 6 deproperent. Super prouisione autem senatus egregii atque consulto, quo definiri a nobis 7 reuerentissime depoposcit, ut duo uel [t]res de his qui nominantur candidati arcae possint [sub] certo argenti pondere sociari, tunc melius aesti[m]are poterimus, cum duos folles aut quattuor aut certe [a]mplius in professionem habebunt, quid sustinere in mu[n]eribus possint aut debeant, quae editionis ordo sit. Cum enim [s]edulo fuerit intimatum, conlata a nobis 15 editionis neces[s]itate cum subsidiis facultatum et professionis modo ri[te] poterit definiri, quid 7 unusquisque expensae pro captu uirium [d]ebeat sustinere. Sane eorum arbitrio nulla lege praescrib[is]imus, qui pro consideratione patrimonii nataliumque me[r]ito secundum splendorem honoris proprii enormitate[m] impendii non recusant. His enim prouidentum nos [ha]c oratione censemus, qui non solum admonendi sunt, [ne] muneris suo desint, uerum praescriptorum sumptuum [u]tilitate ac moderatione prouocandi. DAT. XI KAL. SEPT. [NA]SONACI MODESTO ET 20 ARINTHEO CONSS. a. 372

22 ²⁾ [IDEM AAA.] AD SENATVM. Ante x annos cuiuslibet editionis praetorem nominari et intra quinque menses designatum iussimus conmoneri, ut aut editurus praestet adsensum aut 1 si refert contrariam uoluntatem, futuri examinis iudicium non moretur. Nam intra septem menses adcelerandae cognitionis terminus constitutus dilationis licentiam imperio fundatae de- 25 finitionis excludit. Nec enim allegationibus cuiusquam ulla poterit esse reparatio, per ignauiam silentii pigrioris si definitum tempus fuerit euolutum, si posthabita taciturnitate serae 2 uoluerit merita defensionis ostendere. Decem uero auri libras ab uniuerso officio per singulas nominationes iubemus inferri, si designatus praetor intra quinque menses nulla fuerit admonitione conuentus: || ita ut cum praefecto urbi electi ex ordine candi[da]to, cum allegationes 30 suas praetor nominatus exp[er]nit, suscipiant officium audirique singulos cupiam[us] patienter et, si admittenda sunt quae dicuntur, ar[bit]rio iustitiae uindicari, sin uero inanis probatur as[ser]tio, improbas uoces seuerioris sententiae auctorit[ate] conpesci. Disceptandi ergo moderatio cuncta co[m]ponat; cesserit potentia ac similiter ambitionis patroc[er]nium repellatur; nul- 35 lum inique temporibus nostris [a] quoquam uel opprimi patimur uel defendi. Quod [s]i quis- 35 quam iudicium haec praeepta transscender[et], uel nouae praesumptionis insania quae sunt san[ct]ionibus consecrata uiolarit, ut hostis publicus at[que] expugnator utilitatis inuentae contra senat[us] consulta inportuni furoris temeritate congregi[at]ur et arbitrio nostro et uestro iudicio notam perpet[rati] criminis sortietur: similis culpae insimulatione plectendis, qui cum eodem residentes propriae nobilitatis obliti adulantis gratiae turpissimam praetexerint uili- 40

R

- ¹⁾ quibusque *Gothofredus* ²⁾ iunge c. 22 et 23

1 dubiae *R* 2 no[m]inan]tur *Gothofredus*, noscuntur (*in margine uocantur*) *Cui.* 3 deferantur sed] deferant*** (*uel ****) *R*: deferantur *Gothofredus*, deferant *Cui.* 4 inolita] *R*, molita *Cui.* 9 idoneos] *Gothofredus*, idoneas *R* exegit *R* temporariae *R* 12 sub] *** (b?) *R*, sub *ego*, in *Mommsen*, om. *Cui.* sociare *R* 14 sedulo] *Vesme*, populo *Cui.* errore 17 praescrib[is]imus] *R*, praescribimus *Cui.* 18 ratione *Cui.* errore 19 praescriptorum *R* 20 utilitate] *Cui.*, **

(*uel ****) ilitate (utilitate?) *R*: nobilitate *Vesme* supplementum spatium excedit sempt *R* 23 prestat *R* 24 referte *R*, praeferet *Mommsen* 27 si] *Cuiacius*, om. *R* posthabita taciturnitate] *Gothofredus*, post habitam taciturnitatem (taciturnitatem?) *R* 31 exp[er]nit *R* cupiant *Cui.* 33 seueriores *R* 34 mabitionis *R* 37 atque] aut *Cui.* errore 39 plectendis] *Mommsen*, nectendis *Cui.* 40 praetexerint] *R* (*Vesme*): mihi non apparuerunt nisi praef[er]unt, praetulerint *Cui.*

- tatem. Nec sane fas erit huiuscemodi reis ueniam relaxari, qui per patrocina iudicum¹⁾ distrahentes et senatus temptauerint infamare collegium et sub auctione uendiderint ius Romanum. Nominatores autem praetorum iudices esse non patimur, qui, dum arbitrium suum cupiunt adprobari, insolentius aliquid, quam moderatio patitur, sui contemplatione decernunt. Si quem uero ex nominatis praetoribus pro huius²⁾ auctoritate grauior condemnatio sauciauerit, ab editionis ueni placet onere submoueri, duabus uidelicet existentiis causis, quod uel erogationi idoneus || esse non ualeat uel suscipere qui culpam meruit non debeat dignitatem. Cauendum est autem, ne sub hac permissione concessa etiam illis, qui leui fuerint emendatione correcti, huiusce patrocini gratia deferatur, [c]um his utique tantum debeat prouideri, quos grauissimi dispendii mole fatigatos subitum pondus obpressit. Quod si probabilis fuerit et iusta conquestio, releuatae necessitatis gratiam consequatur. DAT. V³⁾ ID. [I]VN. VALENTINIANO ET VALENTE IIII AA. CONSS. a. 373
- ⁴⁾[IDEM] AAA. AD SENATVM. Ab illis editionis peti ordinem non debere iustitia pariter et consuetudo declarat, qui consulares ac praetorios codicillos suo excellenti merito ac nostro sunt beneficio consecuti. LECTA [II]I ID. IVN. VALENTINIANO ET VALENTE IIII AA. CONSS. a. 373
- [IMP]PP. VALENS GRATIANVS ET VALENTINIANVS AAA. AD SENATVM. [N]e quis praetorum semel praestitutae expansionis transeat modum; sed nec officiis aliquid largiatur. DAT. III KAL. IVN. ANTIQVIAE VALENTE V ET VALENTINIANO IVNIORAE AA. CONSS. a. 376
- IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD SENATVM. Praetores quatuor uobis tot addimus, quot fuerunt. Prima igitur, patres conscripti, Constantiniani et Constantiani nominis est praetura; Theodosianum enim et Arcadianum praetores primis praetoribus addidistis. Veteres Triumphalem praetorem bellicae felicitatis causa reppererunt; nos iniunximus Augustalem. His omnibus honorum insignibus Romani nominis praetura sociatur; huic sociauimus Laureatum. Constantiniana et Constantiana praetura per duos danda libris argenti mille, Theodosiana uero et⁵⁾ argenti mille. Triumphalis uero et Augustalis libris argenti quadringentis et quinquaginta, Romana uero et Laureata libris argenti ducentis et quinquaginta peragantur: ita tamen, ut ad unamquamque praetoram conuenient[is] summae medietas a singulis, ut iam diximus, conferatur, ac bini posthac incipiant agnoscere, quod singuli antea transigebant. DAT. X KAL. NOV. CONSTANTINOPOLI RICHOMERE ET CLEARCHO CONSS. a. 384
- ⁶⁾IMPPP. THEODOSIVS ARCADIVS ET HONORIVS AAA. AVRELIANO PV. Nominandorum praetorum sollicitudinem inlustris magnificentia tua ad officium censuale sciat esse recandam. DAT. III KAL. MART. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO AVG. II [I] ET ABVNDANTIO VIRO CLARISSIMO CONSS. a. 393
- IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. DEXTRO⁷⁾ PPO. Cunctos quae[est]ores et praetores qui in agris degunt suscep[tum] et promissum munus pro notitia officii censualis pro eorum dignitate, uel quod spontanea uoluntate professi sunt, dare praecipimus. DAT. KAL. NOV. BRIXIAE OLYBRIO ET PROBINO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 395
- ⁸⁾IDEM AA. SIMPLICIO PPO.⁹⁾ POST ALIA: Qui ducatum administrarunt, ad editionem uel nominationem praeturae pertineant praeter eos, qui grauissimam armatae militiae sollicitudinem longa temporum serie pertulerunt, et eos, qui sacri consistorii nostri arcanis inter-

R

¹⁾ iudicium Gothofredus ²⁾ huius sanctionis Gothofredus intellegi mult ³⁾ lecta III c. 23 ⁴⁾ iunge c. 22 et 23 ⁵⁾ Arcadiana itidem libris ins. ⁶⁾ de iungendis cf. ad 1, 1, 3 ⁷⁾ Eusebius successor Dextri iam XV k. Iul. occurrit 15, 14, 12 ⁸⁾ iungenda 8, 5, 56? ⁹⁾ magistro militum 8, 5, 56 recte

3 cupiant Cui. errore 4 contemplatione] anum R^a uel R¹ 22 ueteris R reppererint R 23 iniunximus R honorum] Gothofredus, bonorum R 29 anthea R clearco uel clearcoo R^a 31 auriliano R 20 quod R conconscripti R^a 21 arcani-

- esse meruerunt: Hos enim a praeturae munere alienos esse censemus. DAT. X KAL. IAN. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- ¹⁾IDEM AA. ²⁾PV. Nuper quidem huiusmodi praeceperat³⁾ sanctio principalis, ut theatralis per praetores facienda depensio in aquaeductus fabricam uerteretur; || nunc uero iusta moderatione facias custodiri, ut praetores Romanus et Laureatus natalibus nostri minus scaenicis populo praebeant uoluptates. DAT. IIII KAL. IAN. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- ⁴⁾[IDEM] AA. EVTYCHIANO PPO. Ex quinque praetoribus, qui aquaeductus Theodosiaco fuerant deputati, unum, qui centum librarum argenti munificentiam suam definita erogatione praecludit, aeterni principis ac fratris mei Honorii natalium festiuitatibus praecipio deputari. 10 DAT. PRID. KAL. IAN. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- ⁴⁾[IDEM] AA. AD SENATVM ET POPVLVM. POST ALIA: Neminem editorum, quos uotui sumptus designari electio, responsum nostrae tranquillitatis soluat, sed designationum ordo seruetur. ET CETERA. DAT. XVII KAL. MAI. MED(IOLANO) CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- [IDEM] AA. Praetor diuini numinis nostri pro his praetoribus, qui primae editioni fuerant adtributi, praebeat populo uoluptates. DAT. VI KAL. IUL. NICOMEDIA. ACC. PRID. KAL. AVG. CONSTANTINOPOLI CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- IDEM AA. SEVERO PV. Praetores, qui loco primo sunt, trecentas lib(ras) argenti in explicando munere non cogantur excedere, hi uero, qui primos secuntur, centum quinquaginta lib(ras) argenti depensuros esse⁵⁾ cognoscant, at uero hi, qui loco tertio numerantur, centum 20 1 lib(ras) argenti dependant, nec cuiquam profundendi licentia tribuatur. Quia uero theatralibus et circensibus ludis per annos singulos celebrandis unus praetor nutu nostrae clementiae quingentarum librarum argenti nuper⁶⁾ fuerat deputatus, nunc uero hanc quantitatem constat in prioribus praetoribus a. 398 uel 399⁷⁾
- ⁸⁾. 25
... it praedictum fieri non patimur, cum his in sei[*****]e iudicii constitutis, quod quidem actorum intra tem[us] bitorum tenore monstrabitur, occupatio amplius[im] senatus uel quaelibet ratio iudicialis dilationis nocere nequeat. Itaque hac amota formidine causa cuiusque pro suo merito uentiletur, ut, si quid in huiusmodi causa iam de praedictio tem]poris ex sententia statuatur, firmum permaneat. In *****alis uero, nisi intra quinque menses nominatos admo[nueri]nt, intra septem etiam causas excusationis cognosci pro [uiribus] instantanter monendo perfecerint, poenam lege diuini Valentis⁹⁾ statutam imminere praecipimus. Et quia multis rei familiaris angustiae in hac editione dilationem necessariam faciunt, triennii di-

R (desinit in 24): T (incipit 26: supplementa fere Peyronii sunt)

¹⁾ et tempore et argumento cohaerent c. 29 et 30 ²⁾ Claudio suppl. Beck, cf. 6, 26, 8, 15, 13, 1 ³⁾ processerat Gothofredus ⁴⁾ de iungendis cf. ad 6, 2, 18 ⁵⁾ sese Gothofredus ⁶⁾ c. 32 ⁷⁾ ad annum 398 uel ad initium a. 399 c. 33 pertinere constat ex Seueri praefectura, quae intercessit inter praefecturam Romuliani (cf. 7, 1, 17) et Clearchi (cf. 13, 1, 16) ⁸⁾ hanc constitutionem ad praefectum urbi (id est Monaxium) datam esse ex uerbis 35 magnitudinis tuae recte collegit Wenck ⁹⁾ c. 22

3 nomen praefecti uacuo spatio relicto constat, isque numerus adhuc eo minuitur, om. R 8 aquaeductus R 9 onum R 13 tranquillitates R 15 post aa. in R uacuum spatium relictum est editioni Gothofredus, editionis R 18 explecando R 20 depensurus R 22 cercensibus R^a 24 in R inter folia 11 et 12 unum folium cum exitu tituli exsectum est: cum autem ultimae constitutionis pars extrema, quam supplet T, fere 27 uersus codicis R occupauerit, paginae autem codicis R in 30 uersus diuisae fuerint, non plures quam 33 uersus perisse

constat, isque numerus adhuc eo minuitur, quod librarius in exitu titulorum uacuum spatium relinquere solitus est 26 patimur] Wenck, putemur T sei (sic, non ser [Peyron] neque seri [Vesme] ***** (uel *****)) T: sero examine supplet Peyron, serio examine Vesme, seuero examine Mommsen 27 tem***** (i uel a) uitorum T: fuerit tempus exiutorum tenorem R 30 ex ententia T in *****alis] T, in officiales Peyron: expectes in officialibus 31 excusationes T 32 statuata T 33 multi T

latio, quae lege isdem concessa fuerat, ob [repar]ationem nimirum muneris exolebit, quia scilicet in *****¹⁾ eo non tam longis ad reparationem spatiis indigent, [iudicio] id magnitudinis tuae adque ordinis amplissimi dandum [censu]imus, ut consideratis allegationibus et fortunis ho[mini]m his, quibus merito deferri potest, biennii uel tri[ennii] aut etiam quinquennii, si res exegerit, indutiae praebantur, quod quidem necessitatis est uel etiam medio-critatis solacium, non uoluntariae ac deliciosae uoluptatis [uacat]io, ut copiosi et iam affluentes diuitiis his indutiis [abuta]ntur. DAT. PRID. ID. IVN. CONSTANTINOPOLI BASSO ET PHILIPPO CONSS. a. 408

V VT DIGNITATVM ORDO SERVETV[R]²⁾

³⁾IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. A[D CLEAR]CHVM PV. Nihil est tam iniuriosum in con[ser]uandis et custodiendis gradibus dignitatu[m] quam usurpationis ambitio. Perit enim om[nis] praerogatiua meritorum, si absque respectu [et con]templatione uel qualitate etiam prouecti[onis] e[merit]ae custodiendi honoris locus praesu[mitur] potius quam tenetur, ut aut potioribus eripiat[ur] id quod est debitum, aut inferioribus prosit, [quod] uidetur indebitum. DAT. IIII KAL. IAN. CONSTANTINOPOLI ME[RO]BAYDE II ET SATVRNINO 15 CONSS. a. 383

INTERPRETATIO. Nemo sibi honores uel dignitatem, quam a principe ipse non meruerit, praesumat, quia, sicut eis qui meruerunt dignitas ornamentum est, ita nota maculandi sunt qui praesumunt.

⁴⁾IDEM AAA. AD PRAETEXTATVM PPO. Caelestis reco[rdati]onis Valentianus, genitor 20 numinis nos[tri], singulis quibusque dignitatibus certum locum meri[tum]que praescribit⁵⁾. Si quis igitur indebitum sibi [ocum] usurpauerit, nulla se ignoratione defen[dat] sit[que] plane sacrilegii reus, qui diuina praecepta neglexerit. DAT. XII KAL. IVN. MED[IO]LANO RICOMERE ET CLEARCHO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 384

INTERPRETATIO. Si quis praesumpserit quam non meruit a principe dignitatem, sacrilegii reus habeatur. Hic de iure addendum, quae sit poena sacrilegii.

VI DE CONSVLIBVS PRAEFECTIS MAGISTRIS MILITVM ET PATRICIIS⁶⁾

¹⁾IMP]P. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD SEVERVM PV. [V]niuersa

T R (incipit 9) et ad tit. 5 Br. (NMGE)

¹⁾ [curand]o Mommsen ²⁾ Iust. 12, 8 ³⁾ c. 1 et die et argumento cohaeret cum 6, 22, 7 anno 383 ad Postumianum ppo. data ⁴⁾ § 1 = Iust. 12, 8, 1 ⁵⁾ c. 1 ⁶⁾ cf. Iust. 12, 3

1 lege] Peyron, licet potius quam lege T: Wenck hanc legem ante c. 34 intercidisse putat hisdem T [repar]ationem Mommsen, excusationem Peyron exoleuit Mommsen 2 *****o] T, curando Mommsen, excusando Peyron, cuius supplementum spatium excedit iudicio] Peyron, ***** (o uel m) T magnitudinis T 3 censuimus] statuimus Peyron 4 quinquennii] quinnii T 5 re exigerit T 6 solacium] ***** (uel *****) m T ac om. Peyron errore deliciasae T 7 abutantur Wenck, *****antur T 9 rubrica euanuit in T indignitatum M, dictatum G¹ 10 et theodosius ualentinianus G clearcum ME, clearum G pu.] po. M, ppo. NG¹, ppu. G²,

ppm. E 11 conseruantdis R 12 ambito uel ambitu T omnis] MGE, om. N, deficiunt RT eritorum E^a contemplatione] cunc—tione T 20 aa. R, a. M ppu. RG², po. M caelestes N, celsitis T recurationis N 21 numinis] RM, nominis TNGE prescribit R, praescribi T, perscripsit G 22 nullo N ignorantia G plana] *****na T 23 qui] ne qui N neglixerit T ian. G med. R, me T, mediol. M, medl. N ricomere] R, ricomere E, richum T, ricimere N, richemere M, ricumero G 24 clearco MGE, clearco N uiris clar.] R, om. T Br. 27 et de praef. et mag. mil. Iust. 29 seuerum] T, senatum R pu. tuetur C. I. Gr. 2595

1 culmina dignitatum consulatui cedere [e]uidenti auctoritate decernimus. Sed ut consulatus [a]nteponendus est omnibus fastigiis dignitatum, in [o]mni etiam curiae senatoriae actu sententia coe[st]u, ita si quis consulatu et praefectura uel culmine mi[li]tari conspicuus est, pridem 2 consulari praefere[n]dus haud dubio est. Porro si contigerit, ut ad duas has [p]raerogatiuas etiam patriciatus splendor addatur, [quis] dubitet huiusmodi uirum praeter ceteros emine[re]. 5 N]eque enim unus tantum honor potest duobus aut [p]luribus anteferri, dummodo consulatui ex his quae [de]signatae sunt dignitas quaeoumque societur. DAT. [KAL.] APRIL. ANTONIO ET SYAGRIO VV. CC. CONSS. a. 382¹⁾

[VII] DE PRAEF(ECTIS) PRAETORIO SIVE VRBIS ET M[A]GISTRIS MILITVM²⁾

10

³⁾IMPPP. VALENTINIANVS VALENS ET GRATIANVS AAA. A[D AM]PELIVM PV. Praefectum urbi, praefectum praetorio, magistrus equitum [ac] peditum indiscretae ducimus dignitatis, usque a[deo] uidelicet, ut, cum ad priuatam secesserint uitam, [eum] loco uelimus esse potiore[m], qui alios promoti[onis] tempore et codicillorum adeptione praecesserit. Quo[er] circa expressum ordinem ciuitatum⁴⁾ illic potissimum] uolumus custodiri, ubi intra secretaria extra- 15 or[di]nariosque conuentus subest ratio uisendi salutan[di]ue iudicis. Ceterum in amplissimo curiae nostrae [legi]timoque consensu digestae ordinationibus prisci[s] ob]tineant dignitates. DAT. III NON. IUL. NASONACI. ACC. II[1] NON.] SEPT. MODESTO ET ARINTHEO CONSS. a. 372

⁵⁾IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. RESTVTO [PV.] Quisquis magisterium equitum peditumque suscep[erit] et gesserit⁶⁾ ante captam a quoquam praefecturam, 20 is, cum priuatus erit honorem⁷⁾ deposuerit, ex praefec[t]is qui post prouecti fuerint praeferatur. Sit igitur sedes prior ante prouectis, locus conspectior, decernendi loquendique facultas antiquior, cui est splendor adepti magistratus uetustior. ET CETERA. DAT. VIII KAL. IUL. THESSAL[ONICAE] GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380

[VIII] DE PRAEPOSITIS SACRI CVBICVLI⁸⁾

25

⁹⁾[IMPP.] HONORIVS ET THEODOSIVS AA. FLORENTIO PV. Qui sa[er]i cubiculi nostri fuere praepositi uel nunc esse [co]eperunt uel quos postea sors ad ascendendi huius [g]radum fastigii deuocarit¹⁰⁾, ea dignitate fungantur, [qua] sunt praediti, qui eminentissimam praetorianam [ue]l urbanam meruerint praefecturam aut certe mi[li]tarem magisteriam potestatem, ita ut sit inter

R T (7 r. et 8 r. euanuerunt in T)

¹⁾ ad hunc titulum pertinet Iust. 12, 3, 1, si ante annum 438 data est ²⁾ in dignitatibus exaequandis addit Iust. 12, 4 ³⁾ pr. = Iust. 12, 4, 1: iunge 6, 9, 1. 6, 11, 1. 6, 14, 1. 6, 22, 4 ⁴⁾ dignitatum Fornerius ⁵⁾ pr. = Iust. 12, 4, 2: iunge 6, 9, 2 ⁶⁾ et gesserit fortasse cum T delenda sunt ⁷⁾ et honorem Iust. ⁸⁾ cf. Iust. 12, 5 ⁹⁾ pr. = Iust. 12, 5, 1 ¹⁰⁾ qui ... deuocarit] sacri cubiculi praepositi Iust.

1 culmena R^a 2 fastigus R [ac]tui sententiae T 3 coetu ita] *** ita R, coeta T consultu R^a 4 haud] ita TR dubius T 5 etiam] R, et tam potius quam etiam T patriciatu R quis] Peyron, deficiunt RT [du]bitet T, dutet R 6 anteferi R, a—ri T 8 syagrio] T, srio R 9 pretorio R^a 11 praef. urbi R, praef.—bis T, praefectum urbis Iust. 12 praefectus praetorio T, ppo. R 13 secesserit R locum T esse ... 14 adeptione R, es*****one T 14 praecesserint T, deficiit R expressum T 15 ciuitatum] R, deficiit T 16 conuetus T^a iu- dices R 17 legitimoque] T, —timoque R, intimoque Cuiacius aodinationibus R dignitatis T 18 nasonaci T III non.] 6, 9, 1. 6, 11, 1, II—R, deficiit T 19 restuto] TR et R ad 6, 9, 2 et V ad 14, 7, 8, restituto T ad 6, 9, 2 20 ac peditumque T usceperit] R^a et gesserit] R Iust., om. T 21 is] T Iust., ** (si?) R post] R, om. T Iust. fuerit T 22 sedis RT] prospectior T 24 iun. 6, 9, 2 thessallo— T, thessall. R graano R 26 sacris T 27 ascendenti R, [as]cendi T 29 sit] si T

eos post [de]positas administrationes nulla discretio, siue nostrae [se]renitatis adoraturi admittuntur imperium, siue [p]ro suo arbitrio sollemnes festiuitates et coetus uel sa[lu]tationes uel quaelibet alia officia frequentent, ut in [se]dibus et consessu is eis ordo seruetur, quem ordo projectionis ostenderit, sub habitu ipsis uidelicet consue[re], cum manifeste decretum sit eum esse qui praef[esse]rit potio[re]m, uel illum subsequi, quem recentius probauit exam[en].
 1 Sed ut nos ad hanc promulgationem Macrobiani uiri inl[ustris] merita prouocauerunt, ita obseruationem quoque legis ab eius uoluntate sumere prouocacione auspiciu[m], ut, qui ante ipsum fuerunt, sub hac condicione praestituto honore laetentur, ut non suae promotionis tempora ad legis usurpationem reuoluant nec praef[erri] se postulent his, qui praetorianam uel urbanam praefecturam uel militare magisterium post eorum prouocacionem sortiti sunt, sed perinde habentur, ac si nunc coeperint, et in eodem ordine permanentes, in quo nunc eos liberalitas nostra constituit, prouocacionis uiri inl[ustris] Macrobiani tempora metiantur, ut ex huius administrationis exordio, prout quisque prouocatus est uel fuerit prouocandus, suae locum uindictae dignitatis. DAT. VIII ID. NOV. CONSTANTINOPOLI HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS. a. 422

VIII¹⁾ DE QVAESTORIBVS MAGISTRIS OFFICIO[RVM], COMITE,²⁾ SACRARVM LARGITIONVM ET R[E]I PRIVATAE]

1 ³⁾IMPPP. VALENTINIANVS VALENS ET GRATIANVS AAA. AD [AMPE]LIVM PV. POST ALIA: Eorum honores, qui sacrario nos[tr]o explorata sedulitate oboediunt, hac uoluntate obseruatione distingui, ut quaestor atque officiorum magister nec non duo largitionum comites consulat[ur] honoribus praefertantur. ET CETERA. DAT. III NON. IUL. N[ASO]NACI. ACC. III 20 NON. SEPT. MODESTO ET ARINTHEO CONSS. a. 372

2 ⁴⁾IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. RESTVTO PV. POST ALIA: Qui ex quaesturae honore aut efficaci⁵⁾ magisterio aut comitiua utriusque aerarii nostri attonito splendore uiguerunt, adclamatione excipiantur solita nec praetereantur ut incogniti atque ut non aequand[um] illis, qui gesserint praefecturas, sed eo⁶⁾ obseruentur c[um] omni coetu omnique conuentu. Neque enim impar est ratio meriti, etiamsi interuenit dilatio ulla, quoniam cohaerent his dignitatibus, quae isdem iure debentur. Intersit aliquid inter magistratum uitamque priuata[m]; actus depositi dignitas pares eos uiros praestet atque honore consimiles. Quid enim in his quattuor dignitatibus non ex congrua diuersitate putemus esse commune? Quod cum ita sit, hos uiros haberi uolumus non ut qui meruerint tantum, sed quasi qui gesserint praefecturas, cum non priuilegiis temporis praefertantur, sed honoris aequalitate laetentur. DAT. VIII KAL. IUN. THESS[ALONICA]E GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380

R T (9 r. euanuit in T)

¹⁾ Iust. 12, 6 ²⁾ comitibus Iust. ³⁾ de iungendis cf. ad 6, 7, 1 ⁴⁾ pr. usque ad 24 incogniti = Iust. 12, 6, 1: iunge 6, 7, 2 ⁵⁾ officiorum Mommsen contra Iust., cf. Gothofredus ⁶⁾ eodem Gothofredus

1 administrationis R 2 sollemnis R uatae] Iust., rerum priuatarum Cuiacius, deficiunt RT 18 hac] [h]oc T 19 adque R 20 [naso nac R^a, nason[aci] T? III] v T 22 restuto] R cum 6, 7, 2, restituto T pu.] R Iust., ppo. T 23 magisteri R atonito R 24 uiguerint T adclamationem T incognito T adque T 25 c[um]to R, deficit R coeto R 26 impar] T, pars R 27 coherent R, coerint T hisdem RT 28 actus] R, ac T^b, om. T^a praestit atque T, praestatque R 30 commune R ueros T qui meruerint t. sed] R, quicumque fuerint t. ut T 31 gesserit R 32 VIII] R cum 6, 7, 2, VII T iun.] iul. 6, 7, 2

3 et] et in Iust. is eis] R, is T, eis Iust. 4 [cum] (non * am) R 5 illum] R, ***ud T probabit T, pro***bit R 6 inlustris] T, inl. R 7 prouocacione] Gothofredus, prouocacionis RT auspicius T 8 praestituto R, praestito T 9 usurpatione T^b, ususpatione T^a proferri T his] T, hii R 10 [milita]rem T 11 ac (hac T) si nunc coeperint seqq.] textus corruptus; imperator antecessores Macrobiani cum hoc ipso ita aequare uoluit, ut temporis praerogatiua ab eius prouocacione fruere[n]tur 12 uiri inl. R^b, uiril. R^a metiant R 13 exhordio R prohendus R 16 rei pri-

[X] DE PRIMICERIO¹⁾ ET NOTARIIS

1 ²⁾IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. EVTROPIO [PPO.] Praecipua est nostrae pietatis intentio circa nota[ri]orum nomen, atque ideo, si umquam huius ordinis [u]iri laborem quiete mutauerint uel senectute pos[uer]int seu cum alia dignitate post hanc qualibet usi [su]nt, non omittant prioris uocabulum militiae, sed con[pe]ndium sequentis honoris adsumant. Et si quis ex of[fi]cio, uel praecipue sublimitatis tuae temerarius [ad] census discussiones peraequationes, aliam denique ullam rem inquietator extiterit, officium suum norit uel leuis culpa[rum] offensione detecta grauis multae discrimine fatigandum et numerariorum corpus exstincto iniuriae auctore minuendum. DAT. XVII KAL. [I]VL. THESS[ALONICA]E GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380

2 ³⁾IDEM AAA. AD VALERIANVM PV. Notariorum primicerios, si, prout eorum uoluntas fuerit, de consistorio nostro sine administratione discesserint, non solum uicariis anteponi, sed etiam proconsulibus aequari sancimus, ita ut nihil nisi tempus intersit. Eodem honore atque eodem ordine sequens primicerium tribunus ac notarius perfruetur. Alios porro notarios et tribunos uicariis iubemus aequari, ac, si priores id uocari coeperint, anteferri. At uero domesticos et notarios consularibus simili ratione conponimus. ET CETERA. DAT. III KAL. APRIL.⁴⁾ ACC. XII KAL. MAI. SYAGRIO ET EVCHERIO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 381

3 ⁵⁾IDEM AAA. FLORO PPO. Notariorum primicerium in numero proconsulum habemus, 1 tamquam comitis ei semper fasces cum curulibus dederimus. Praetorian[os] non longe ab hoc abducimus, ut, qui ad tribunatum nom[inis] huius accesserint, Orientis siue Aegypti comitibus uideantur infula consecuti. Tribunos residui nom[inis] nemo dubitet uicariis exaequandos et praefere[n]dos his, quos adepti honoris⁶⁾ praecesserint. Reliquos uero, quos domesticum inter notarios et familiar[es] nobis nomen insinuat, parem gradum cum consularibus [ob]tinere sancimus. ET CETERA. DAT. ID. DEC. CONSTANTINOPOLI SYAGRIO ET EVCHERIO CONSS.] a. 381

4 ⁷⁾IMP. THEODOSIVS A. ET VALENTINIANVS CAES. HIERIO PPO. ORIENTIS POS[TALIA]: Qui ex primiceriis notariorum ad inl[ustris] meruerint [magis]tri a uigiliis atque laboribus procedere summitatem, minime redigendi sunt in ordinem ceterorum, qui honorarios meruerint codicillos, quoniam et res ipsa, quod primum locum sunt militiae nobilis adsecuti, et publica saepe impleta commoditas numquam otiosos fuisse testatur. ET CETERA. DAT. X KAL. OCT. 30 TOPISO⁸⁾ THEODOSIO A. XI ET VALENTINIANO CAES. CONSS. a. 425

XI DE MAGISTRIS SCRINIORVM⁹⁾

1 ¹⁰⁾IMPPP. VALENTINIANVS VALENS ET GRATIANVS AAA. AD AMPELIVM PV. POST ALI[A]: Magistros scriniorum nostrorum praef[erri] uolumus uicaria[n]a potestati. ET CETERA. DAT. III NON. IUL. NASONACI. ACC. III NON. SEPT. MODESTO ET ARINTHEO CONSS. a. 372

R T (10 r. euanuit in T: desinit in 23 consu)

¹⁾ et secundicerio addit Iust. 12, 7 ²⁾ Iust. 12, 7, 1: de iungendis cf. ad 3, 5, 10
³⁾ iunge 6, 22, 5. 6, 26, 2 ⁴⁾ Mediolano] ins. 6, 22, 5. 6, 26, 2 ⁵⁾ iunge 6, 22, 6
⁶⁾ adeptis honoribus Gothofredus ⁷⁾ iunge 6, 22, 8 ⁸⁾ Topiro Mommsen ⁹⁾ Iust. 12, 9 ¹⁰⁾ de iungendis cf. ad 6, 7, 1

3 nota[ri]orum R^a huius] si huius T uiris clar. om. T 18 numero] mu— T
 4 mutauerint] Iust., mutauerint R, deficit T 19 comites R ei] es R^a curialibus R
 post]—[suerint] (suerint expuncta) T 6 praecipuae RT ad] Iust., *d (non *n) R, ac T 20 aducimus R^a accerint T 21 exaequandos R 24 sancimus R^a 26 post] alia] qui] eos qui Cuiacius errore] 27 magistris] Cuiacius, in [—]tri (non > in [—]tri) R: uestigium > (= c inuersum) ex antecedente pagina humore transfusum est 30 commoditas R^b, moditas R^a otiosus R
 9 [extinctum] T 10 v om. R^a aa. T 12 discesserit T 14 notarius] notarios T 15 uicarios T at] ad RT 16 notario T III] R cum iungendis, III T 17 apil. R

[XII] DE COMITIBVS CONSISTORIANIS⁹⁾

- 1 ²⁾[IMPP.] ARCADIVS ET HONORIVS AA. SEVERINO PV. Comasii nos [et] Clearchi uirorum spectabilium dignitas admonuit, ut³⁾ eos, qui tranquillitatis nostrae consis[torii] dici comites meruerunt, proconsularibus⁴⁾ aequari generaliter iuberemus, ut eorum emenso ordine ante omnes alios ipsi uindicerent dignitatem⁵⁾. DAT. VII KAL. OCT. CONSTANTINOPOLI THEODORO 5 VC. CONS. a. 399

[X]III DE COMITIBVS ET TRIBVNIS SCHOLARVM⁶⁾

- 1 ⁷⁾[I]MPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. PRISCIANO PV. Praepositos ac tribunos scholarum, qui et deuinis epulis adhibentur et adorandi principis facultatem antiquitus meruerunt, inter quos tribunos⁸⁾ etiam sacri stabuli et cura palatii numerantur, si primi ordinis comitiuam 10 cum praepositura meruerint et casu ad altiora non peruenerint, deposito sacramento inter eos, qui comites Aegypti uel Ponticae dioeceseos fuerint, quorum par dignitas est, haberi praecipimus. Sin absque honore comitiuae cuiuslibet scholae regimen fuerint nacti, absolutos militia inter eos qui duces fuerint prouinciarum numerari iubemus. ET CETERA. DAT. XII 14 KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI LVICIO VC. CONS. a. 413

XIII DE COMITIBVS REI MILITARIS⁹⁾

- 1 ¹⁰⁾IMPPP. VALENTINIANVS VALENS ET GRATIANVS AAA. AMPEL[IO] PV. POST ALIA: Qui contemplatione meritorum, due[to] intra prouincias transmarinas strenuissime mili[te], primi ordinis comitiuam fuerint consecuti, ea re[ue]rentia altissimarum dignitatum uiris subiungan[tur], ut his locum praestent, qui proconsulatus insign[ibus] adornantur. ET CETERA. DAT. III NON. 20 IUL. NASONNACI¹¹⁾ M[O]DESTO ET ARINTHEO CONSS. a. 372
- 2 ¹²⁾IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. FLORENTINO PV. POST ALIA: Neminem militaris corporis uirum [re]uocari ad curiam liceat post primi ordinis comiti[uiam], dummodo tam probata merita sudati diu laboris e[fructum] anteacti operis adsequatur. Ceterum si a quoquam haec fuerint sine usu prioris militiae ue[re] prima uel sola dedecorando ambitu turpiter impe- 25 [tra]ta, quia uidentur in fraudem quaesita, non prode[rumt]. Diutius tamen repeti non licebit, etiam cum secundi ordinis comitiuam praemiis inpetrarit. ET CETERA. DAT. XII KAL. IAN. MED[IO]LANO) CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- 3 ¹³⁾IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. PRISCIANO PV. POST ALIA: Eos, qui sub comitiuae primi ordinis dignitate peculiariter ad quamlibet prouinciam uel prouincias defendendas 30 milite credito auctoritate nostri numinis destinantur, et eos, qui uicem in[ustri]um uirorum magistrorum militum susceperint peragendam, ducibus, qui praeter Aegyptum et Ponticam in aliis prouinciis administrauerint, adaequamus. DAT. XII KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI LVICIO VIRO CLARISSIMO CONS. a. 413

R

¹⁾ Iust. 12, 10 ²⁾ Iust. 12, 10, 1 ³⁾ Comasii . . . ut om. Iust. ⁴⁾ spectabilibus proconsulibus Iust. ⁵⁾ iuberemus . . . dignitatem] decernimus reliquis omissis Iust. ⁶⁾ Iust. 12, 11 ⁷⁾ Iust. 12, 11, 1: de iungendis 6, 15, 1. 6, 16, 1. 6, 17, 1. 6, 20, 1. 6, 14, 3 ⁸⁾ comites Iust. ⁹⁾ Iust. 12, 12 ¹⁰⁾ = Iust. 12, 12, 1: de iungendis cf. ad 6, 7, 1 ¹¹⁾ acc. III non. Sept. ins. iungendae ¹²⁾ de iungendis cf. ad 6, 2, 20 ¹³⁾ = Iust. 12, 12, 2: de iungendis cf. ad 6, 13, 1

3 tranquillitatis R^a 4 emenso] Gothofredus, menso R 5 uindicerent R 6 cons. R 7 scolarum R 8 tribunus R 9 deuinis R 10 tabuli R 11 meruerint] R^b Iust. (KOI), meruerunt R^b Iust. (X) 12 praecipimus] R Iust. (O), praecipimus Iust. (KI) 13 sin (in R) absque] R, in aliisque (uel quoque) Iust. 15 cons. R cuiusl. scolarum R, om. Iust. 17 et om. R^a 21 nasonaci 6, 7, 1. 6, 9, 1. 6, 11, 1 24 e*—] R (sic, non qu): ei[us] Vesme, quem] Cui. 27 cum] Cuiacius, com R 31 in[ustri]um] in[us]um R 34 cons. R

[XV] DE COMITIBVS, QVI INLVSTRIIBVS AGENTIBVS ADSIDERVNT

- 1 ¹⁾[I]MPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. AD PRISCIANVM PV. POST ALIA: [Ad]sessores, qui cum primi ordinis comitiua uirorum [in]l[ustri]um in actu positorum, siue in prouinciis siue in sacro [c]omitatu iuuerunt consilia uel iuuabunt, inter eos, qui uicariam praefecturam 5 administrando meruerint, habe[re] post militiam iubemus depositam, quoniam absurdum est primi ordinis comitiua decoratos inferiores esse uicariis sedis excelsae, quorum crescit dignitas, si cum uicaria potestate comitis primi ordinis insignibus decorentur. ET CETERA. DAT. XV²⁾ KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI LVICIO VC. CONS. a. 413

[XVI] DE COMITIBVS ET ARCHIATRIS SACRI PALATII³⁾ 10

- 1 ⁴⁾IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. PRISCIANO PV. POST ALIA: Archiatros intra palatium militantes si comitiuae primi ordinis nobilitauerit gradus, inter uicarios taxari praecipimus, siue iam pridem deposuerunt militiam siue postea deposuerint, ita ut inter uicarios et duces qui administrauerint et hos qui comitiuam primi ordinis meruerint nihil intersit nisi tempus, quo quis administrauerit uel comitiuae est indeptus insignia. ET CETERA. DAT. XII 15 KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI LVICIO VC. CONS. a. 413

XVII DE COMITIBVS, QVI PROVINCIAS REGVNT⁵⁾

- 1 ⁶⁾IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. PRISCIANO PV. POST ALIA: Silentio non praeterimus⁷⁾ hos, qui in administra[tio]ne ciuili ac prouinciae gubernaculis sub iurisdic[tionis] licentia comites quoque primi ordinis esse merue[runt]: nam hos quoque⁸⁾ uicariae dignitatis 20 post deposita[m] administrationem priuilegiis frui oportet. ET CETERA. DAT. XII KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI LVICIO VC. CONS. a. 413

XVIII DE COMITIBVS VACANTIBVS

- 1 ⁹⁾IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. EPIFANIO PV. Nullam honorabiles uiri in publicis salutationibus patiantur iniuriam, neue se illis ullus anteponat, qui primi ordinis comitiuam 25 aut pretio impetrauit aut gratia. Licet enim unum nomen sit, tamen est meritis aestimandum, eosque solos tempora obseruare conueniet, qui post probatos labores in nostro palatio comites 1 esse meruerunt. Ac ne impune ullius temeritas contra statutum nostrum possit audere, decem librarum auri officii omnibusque, quos salutationis cura constringit, damnum praecipimus 29 imminere. DAT. ID. OCT. RAV[ENNA] HONORIO VIII ET THEODOSIO V AA. CONSS. a. 412

R (hiatus titulorum 16. 17 expleuit Iust., reliquos fere Cuiacius)

¹⁾ de iungendis cf. ad 6, 13, 1 ²⁾ XII leges iungendae ³⁾ Iust. 12, 13 ⁴⁾ Iust. 12, 13, 1: de iungendis cf. ad 6, 13, 1 ⁵⁾ Iust. 12, 14 ⁶⁾ Iust. 12, 14, 1: de iungendis cf. ad 6, 13, 1 ⁷⁾ sil. non praeterimus om. Iust. ⁸⁾ nam hos quoque om. Iust. ⁹⁾ Gothofredus recte iungit 6, 26, 14 (Honorio VII et Theodosio II AA. cons.)

2 adsederunt (sic, non adsident) R om. Cui. 9 cons. R 15 quod] quod R 3 priscian: R 4 uirum (non uirorum) R^a Iust. (I) indeptus est Iust. 16 cons. R 6 miruerint R habere Cui. errore 8 si] R, 22 cons. R 26 praetio R 29 praecipimus R

XVIII DE CONSVLARIBVS ET PRAESIDIBVS

1 IMP. ARGADIVS ET HONORIVS AA. MESSALAE PPO. Eos, [q]ui consularitatis functi sunt dignitate, comitibus Italicianorum et Gallicianorum iure praefereimus, si quidem haud exiguus sit titulus meritorum regere et gubernare provincias. DAT. III KAL. OCT. AQUILEIA STILICHONE 4 ET AVRELIANO VV. CC. CONSS. a. 400

[XX] DE COMITIBVS ORDINIS PRIMI ARTIVM
DIVERSARVM

1 ¹[IM]PP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. PRISCIANO PV. POST ALIA: Ii, quos aut uulgaris artis cuiuslibet obsequium aut operis publici cura temporalis iniuncta aut rerum publicarum procuratio leuis commissa adeo commendavit, ut comituae primi ordinis dignitate donentur, sciant se inter eos, qui consulares fuerint, amoto officio quod susceperant nominandos, nisi forte emolumentis contenti, quae tempore militiae perceperunt, spreto nomine ac ²dignitatem consularis uiri duxerint respuendam, ne conlationis onus sustineant uel frequentare senatum aliosque huiusmodi conuentus, qui honoratorum frequentiam flagitant, compellantur. 14 ET CETERA. DAT. XII KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI LVICIO VC. CONS. a. 413

XXI DE PROFESSORIBVS, QVI IN VRBE CONSTA(NTINO)-
POLITANA DOCENTES EX LEGE MERVERIN[T]
COMITIVAM ³)

1 ⁴IMP. THEODOSIVS A. ET VALENTINIANVS CAES. THEOFILO PV. Grammaticos Graecos Helladium et Syrianum, Latin[um] Theofilum, sofistas Martinum et Maximum et [u]risperitum 20 Leontium placuit honorari codicil[is] comituae ordinis primi, iam nunc a nostra ma[is]tate perceptis, ita ut eorum, qui sunt ex uicariis, di[gn]itate potiantur. Qua in re quicumque alii ad id doc[tr]inae genus, quod unusquisque profitetur, ordinati [pro]dentur, si ⁵laudabilem in se probis moribus uit[am] esse monstrauerint, si docendi peritiam facund[ia]mque dicendi interpretandi subtilitatem cop[ia]m disserendi se habere patefecerint et coetu amp[li]ssimo 25 iudicante digni fuerint aestimati, qui in me[mo]rato auditorio professorum fungantur officio, ii quoque ⁶, cum ad uiginti annos obseruatione iugi ac sedulo docendi labore peruenierint, isdem, quibus praedicti uiri, dignitatibus perfruantur ⁷). DAT. ID. MART. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO AVG. XI ET VALENTINIANO CAESARE CONSS. a. 425

[XXII] DE HONORARIIS CODICILLIS 30

1 [IMP. C]ONSTANTINVS A. AD SEVERVM PV. ⁸) Si quis iudicio nos[tr]o se adeptum codi-

R (supplementa tituli 21 debentur Iust., reliqua fere Cuiacii sunt)

¹) iunge 6, 13, 1 et quae ibi laudantur ²) ac] et Mommsen, hoc Gothofredus ³) Iust. 12, 15 ⁴) Iust. 12, 15, 1 ⁵) Grammaticos tam Graecos quam Latinos, sophistas et iuris peritos in hac regia urbe professionem suam exercentes et inter statutos connumeratos, si reliquis omissis Iust. ⁶) qui in . . . quoque om. Iust. ⁷) isdem . . . perfruantur] placuit honorari et his qui sunt ex uicaria dignitate connumerari Iust. ⁸) pu. del. (Seuerus pu. fuit a. 325. 326)

3 haud] aut R 4 stilicone et auriliano R Gothofredus, ordin dentur (sic) Cui. 9 temporales R 10 primi] pri R* 15 cons. R 25 interpretandi R patefacierint R 27 hii R 17 lege] leg R 18 comituanam] Iust., om. R 28 hisdem R 29 caesa Fe* R 28 ordinati [pro]dentur R (prodentur restituit

illos adstruxerit et idem uel superna codicillorum impressio uel scriptura adstipuletur interior, tamen si ad hoc pecuniam constabit speratam, nihilo minus reiectus in plebem, quo plus extorquere conatus est, abdicetur. Hos enim solos, qui intra [p]alatium uersati sunt uel administrationibus functi, ad honores excipi oportebit, ceteris cunctis exemptis et curiis restitutis. 2 Si qui tamen honorum uirorum suffra[gi]o nulla data pecunia, uel provinciae legatione suscep[ta] nostris sunt obtutibus inlustrati, hi duumuiratus curas [fla]monium provinciae lucrati 3 cetera munerum publicorum obire non abnuant. Qui uero coemptis procurationum administrationibus post luca de fisco captata uacationem meruerunt, siue perfectissimi sunt siue 4 inter ¹) egregiorum ordinem locumque constiterint, decuriones nominentur. Quibus illi quoque addendi sunt, qui neque ex administrationibus sunt et tamen ut perfectissimi delitescunt. 10 DAT. X KAL. FEB. SIRMIO. ACC. NON. APRIL. CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS. a. 321

2 ²)IMP. CONSTANTIVS A. ACONIO ³) VICARIO AFRICAE. Ab honoribus mercandis per suffragia uel qualibet ambitione quaerendis certa multa prohibuit. Cui addimus, ut, quicumque fugientes obsequia curiarum umbras et nomina adfectauerint dignitatum ⁴), tricenas libras argenti inferre cogantur; manente illa praeterita ⁵) inlacione auri, qua perpetua lege constricti 15 sunt. PP. V KAL. DEC. ⁶) ACC. XVII KAL. IAN. THAMVGADI VRSO ET POLEMIO CONSS. a. 338

3 IDEM A. AD MARCELLINVM PPO. Cuncti, qui per suffragia praesidum aut rationalium 1 adepti sunt dignitatem, a [u]dicibus iniuncta protinus exsequi debent. Nam si saep[e] de palatio serenitatis nostrae ad exactiones mit[tun]tur, neque his honor in quo sunt positi opem praestet, u[t]ilitate publica praeuulente: tanto magis opor[et] iussis obsequi, parere praecipis, 20 inseruire ma[n]datis eos, qui dignitatis fructum, antequam m[e]rerentur, adepti sunt, praesertim cum et statum suarum nouerint ciuitatum et nullius exactionis rationem ignorent. Illos autem 2 ad huiusmodi off[ic]ia minime deuocari oportet, quicumque in re publica prouinciarum asseuerati sunt debitas dignitat[es], et per administrationis seriem atque actus in summo splendore 24 uersati sunt. DAT. IIII KAL. IUL. ACINDYNO ET PROCVLO CONSS. a. 340

4 ⁷)IMPPP. VALENTINIANVS VALENS ET GRATIANVS AAA. AMPELIO PV. POST ALIA: Qui contemplatione meritorum honor[ar]ios magisterii equitum adepti sunt codicillos, ea reuerentia altissimarum dignitatum uiris subiungantur, ut his locum praestent, qui proconsulatus insignibus adornantur. ET CETERA. DAT. IIII NON. IUN. ⁸) NASONNACI MODESTO ET ARINTHEO 29 CONSS. a. 372

5 ⁹)IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD VALERIANVM PV. POST ALIA: Omnes, qui extra palatium constituti codicillis proconsularibus uel epistulis uicariorum uel insignibus consularium emendicatis atque adsimulaticis uestiuntur, his, quos administratio uel militia prouexit, uolumus esse postpositos. DAT. IIII KAL. APRIL. MED(IOLANO) ¹⁰) SYAGRIO 34 ET EVCHERIO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 381

6 ¹¹) IDEM AAA. FLORO PPO. POST ALIA: Officiis publicis atque militiae || muneribus ex-

R T (incipit 18 protinus)

¹) intra Gothofredus ²) ex parte gemina 12, 1, 24: iunge 12, 1, 25. 26 ³) rectius Aconi: Catullino addit 12, 1, 24 ⁴) etsi eos spes falsi honoris inluserit inserit 12, 1, 24 ⁵) praeterea Gothofredus ⁶) accepta Karthag. prid. id. Dec. 12, 1, 24: dat. V kal. Nou. Emsa 12, 1, 25: d. kal. Nou. 12, 1, 26 ⁷) de iungendis cf. ad 6, 7, 1 ⁸) dat. III non. Iun. acc. III non. Sept. iungendae ⁹) iunge 6, 10, 2. 6, 26, 2 ¹⁰) acc. XII k. Mai. inserit 6, 10, 2 ¹¹) iunge 6, 10, 3

3 solus R 4 curiis R, suis Cui. errore 18 a] R, om. Cui. exequi R 19 serenitati T 5 suffragio] Cui., suffra**a R? 6 flamonium] Mommsen, testimonium Cui. 7 coemtis R 9 decuriones R 10 delitescunt R 20 prestat R utilitatem publicam T ualente T* tanto] T, quanto R 22 suarum] R, om. T ratione ignore nullus T 23 ad] ab T re om. T 24 administrationes T adque T 25 acyndino R, aquyndino T 28 uiris] Gothofredus, uires R, dires T 32 constituti om. T 33 adque T adsimulaticis T 34 prouexit T 35 uiris clar. om. T 36 adque T militiae R

cf. 12, 1, 24 (not. 6) 17 suffragia R*

perthes, quos habent secretae quietis umbracula, quibus honorum omnium species suffragio est magis parta quam merito, inter se potius uolumus de tempore agitare discrimen, quam cum his ulla usurpatione coniungere, quos non adumbratis honoribus, sed in actu positus immortalitate¹⁾ coniunximus. DAT. ID. DEC. CONSTANTINOPOLI SYAGRIO ET EVCHERIO CONSS. a. 381

7²⁾ IDEM AAA. POSTVMIANO PPO. In honoribus hunc ordinem uolumus custodiri, ne singulorum quorumque codicillariae dignitates his, qui insignia administrationis gesserint, praeferrantur, scilicet ut, quoniam sublimis apicem praefecturae ordo proconsularium sequitur dignitatum, quisquis uicariae potestatis administratione perfunctus ex praefectis impetrauerit codicillos, intellegat sibi omnimodis non usurpandum, ut inter eos, qui gestae gaudent amplitudine praefecturae, ordinem salutationis officiumque praesumat, sed inter proconsulares uiros, 10 qui tamen eiusdem potestatis securem meruerint fascesque susceperint, in publicis officiis rite praebendum locum sibi patere cognoscat, his tamen antefendum se, qui impetratis forte proconsularibus codicillis absque administrationis priuilegio imaginarias tantum atque honorarias meruerint dignitates. Et id quidem circa illos censemus esse seruandum, qui uicarias gesserint potestates. Ceterum quisquis ex numero ordinarium potestatum (seu consularis administrationis seu nominis praesidalis) ex praefectis aut etiam ex proconsulibus honorarios impetrauerit codicillos, praestitutum in deferendis obsequiis ordinem post eos sibi int[elle]gat esse seruandum, qui administrando uicariis gesserint potestates: hac tamen, quantum ad ordinarium potestatum spectat meritum, discretione seruata, ut his, qui praesidalis administrationis gesserint dignitates, seu epistulas ex uicariis siue ex proconsulibus seu, quod adpeti 20 intempestiuius solet, ex praefectis meruerint codicillos, ce[s]sante omni ambitionis studio debeat anteferi, [qui] perfunctae priuilegio administrationis susce[ptas] in prouinciis consularitatis gesserint dignitates. M[er]mor quisque tamen honorum, memor quisque meritorum] ex his, qui qualibet administratione perfuncti s[unt], eum gradum honorariae additionis petat, 3 quem p[ro]ximiore confinio loco ordinis sui cognoscit esse contiguum. Quod si quis neglexerit ordinem constitutum uel amplius in isdem honorariis dignitatibus usurpandum impetrandumque crediderit, qua[m] proprii loci ratio et forma permittit, sciat se non solum eo quod contra legem impetrauerit esse priuandum, sed uiginti quoque auri lib[er]is multandum. DAT. III KAL. IVN. CONSTANTINOPOLI MEROBAUDE II ET SATVRNINO CONSS. a. 383

8³⁾ IMP. THEODOSIUS A. ET VALENTINIANVS CAES. HIERIO PPO. Lege auita⁴⁾ probatum est, si quis per gradus suo ordini competentes impetratis honorariis codicillis ad summum praefecturae peruenisset usque fastigium, non praerogatiua temporis uteretur nec aduersus eum, qui indeptus insignia magistratus re ipsa quod meruisset inplisset, quia interuallo fuisset forte praegressus aut praeuenisset imaginario eandem, quam ille actu inlustrauit, apice [d]ignitatem, sibi crederet adrogandum, sed modis omnibus sciret se in officiis publicis ei postferendum, qui eundem locum positus in potestate gessisset. Hoc nos quoque uolumus custo-

R T (desinit in 35 postferendum)

¹⁾ positos immortalitati *Gothofredus* ²⁾ c. 7 et die et argumento cohaeret cum 6, 5, 1 ad *Clearchum pu. data* ³⁾ iunge 6, 10, 4 (inserenda ante § 1) ⁴⁾ c. 7

1 quietis] quis T rum omnium . . . 2 pe—uis R 22 administrationes T susceptas] T, susc— R, susceptae Cui. prouinciis R^a 6 codicellariae dignitatis T 23 tamen . . . co-solaritatis g. dignitatis T quisque om. T 24 administrationis R^a (sic), administrationes T perfuncti sunt] perfuncti s— R (non perfunctis) 25 quem] R, quod T neclixerit R 26 hisdem TR dignitatibus R 27 se] R, ei T 28 petrauerit R^a sed . . . multandum om. T 29 iun.] T cum 6, 5, 1, ian. R 30 auita] habita T 32 fatigium T 33 fuisset] fuerit R 34 dignitate T 35 abrogandum T 36 hoc] R, id. Cui. errore

rum omnium . . . 2
11 secures
12 praeuendum T cognoscant
13 adque T 15 potestatem T
17 ordine T esse om. T 18 gesserit T
19 praesidalibus T^a, primasidalis R 20 dignitatis T^a
21 intempestatiuius T, intem-

diri, ne quis sibi adpetat, siue imaginarios siue inter agentes codicillos acceperit, ut ei qui egerit ratione temporis praeferratur. Quin et de consistorianis comitibus hoc nobis uniuersi placere cognoscat, ut his, qui uel absentes sunt [facti] uel testimonialibus tantum adepti sunt dignitatem, praecedant qui admitti intra consistorii arcanum meruerunt et actibus interesse et nostra adire responsa, praeterquam si de aliquibus professionum et militiae meritis serinorumque sacrorum emensis sudoribus lege specialiter est statutum, quod et aui nostri sanctio promulgauit et nostra mansuetudo constituit. Ita ut¹⁾ omnibus conuentibus officiis adque consessibus legem executioni tradi tua celsitudo prouideat, id est ut prior sit semper ille, qui loci sui administratione perfunctus est, nec umquam honor delatus ex debito ei, qui ad similitudinem tribuitur, comparetur. Nemo igitur sibi arbitretur annorum adnumeratione plaudendum: quod inter eos tantummodo ualere decernimus, qui se aut actibus subsecuntur aut codicillorum parili imagine fulciuntur. Non alias aspiraturo quoquam ad consistorianorum comitum dignitatem, nisi ad eius claritudinem uiam sibi ex constitutionis auitae norma praestruerit. DAT. X. KAL. OCT. TOPISO²⁾ THEODOSIO A. XI ET VALENTINIANO CAES. CONSS. a. 425

XXIII DE DECVRIONIBVS ET SILENTIARIIS³⁾

15

- 1⁴⁾ IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. VRSO PV. ET AVRELIANO PPO. OR(IENTIS) ET STRATEGIO PPO. ILL(YRICI)⁵⁾. Decuriones nostri palati[i] post] emensum fideliter obsequium, post deposita sac[ra]menta militiae, ex quo haec sanximus, inter eo[s] qui ex ducibus sunt, tamquam et ipsi administraverint] esse praecipimus in adoranda nostra serenitate, ut [m] salutandis administratoribus et reliquis praedicti [ho]noris priuilegiis, sed ita, ut in amplissimo 20 et uenerab[ili] ordine inter allectos et immunes a senatoris di[s]tributionibus habeantur nec descriptio glebalis eos i[de]o adtineat⁶⁾. DAT. PRID. KAL. NOV. CONSTANTINOPOLI HONORIO A. X ET THEODOSIO A. [VI CONSS.] a. 415
- 2⁷⁾ IDEM AA. VENANTIO PPO.⁸⁾ Vnusquisque decurio uel silentarius, siue post hanc militiam honoratam quietem elegis[se] fuerit adprobatus, siue ad superiorem gradum successu 25 meliore transscenderit, nihil, quod honoratis pro rerum necessitate iniungitur, cogatur exsoluere; sed⁹⁾ a tironum et equorum praestatione habeantur immunes, nudam conlationem quae plerumque poscitur soluant¹⁰⁾; nihil his ulla potestas iniungat aut necessitas inponat. DAT. VII ID. MART. RAV(ENNA) ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a. 423
- 3¹¹⁾ IMPP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. FLAVIANO PPO. Decurionibus et silentariis 30 uel his, qui post hanc militiam honoratae quietis otio perfruuntur, uel¹²⁾ ad superiorem gradum successu meliore transcendunt, omnia priuilegia, quae iam dudum diuorum principum iudicio meruerunt, legis istius praeceptione noueris esse firmata. Illa quoque, quae prioribus

R

¹⁾ in *inserit Gothofredus* ²⁾ Topiro *Mommsen* ³⁾ *Iust.* 12, 16 ⁴⁾ = *Iust.* 12, 16, 1 ⁵⁾ per Illyricum *Iust.* ⁶⁾ militiae electionem habeant, siue ex magistro officiorum uelut agentes dignitatem consequi a nostra maiestate maluerint, siue inter uiros illustres comites domesticorum, uidelicet inter agentes taxari, ut tam in adoranda n. serenitatem in salutandis . . . priuilegiis nec non in nostro consistorio his honor omnifariam obseruetur *Iust.* ⁷⁾ *Iust.* 12, 16, 2 ⁸⁾ comiti rei privatae *Gothofredus*, cf. 11, 28, 13 ⁹⁾ siue post . . . sed *om. Iust.* ¹⁰⁾ habeatur immunitas, nullam collationem . . . soluat *Iust.* ¹¹⁾ *pr.* § 1 = *Iust.* 12, 16, 3 *pr.* § 1 ¹²⁾ uel his . . . uel] etiam si *Iust.*

1 sibi] si quis R^a adpetat] R, expetat u* (t?) R, et Cui. errore 21 de*tributionibus R, descriptionibus Cui. 22 ideo] Cui., in eo *Seeck* honorio a.] honofo R 26 exsoluere R^a (em. m. recens?) 27 praestatione R 28 inponatur *Iust.* 31 quietip R^a 32 transcendant R^a 33 noueris] *Iust.*, noueres R^a, nouere R^b
2 quin et] qui nec R 3 cognogant R^a his] *Beck*, hii R facti] *Vesme*, *acti R, om. Cui. 5 meriti R 11 intr eos R^a 13 praestuxerit R 14 topiso] 6, 10, 4, piso R 16 auriliano R ppo. or.] *Iust.*, *pr.* (ppo.?) or. R 17 nostri R 18 postque *Iust.* sanximus R 19 ut]

indultis || omissa uidentur, adicienda esse censemus, ne¹⁾ angarias uel parangarias siue para-
 2 ueredos ulla eis am[p]lissimae praeceptionis inponat auctoritas. A sordidis quoque muneribus,
 excoctione calcis et superindictiis titulis, non praeiudicatura quacumque generalitate prag-
 3 maticae²⁾, peculiari eos beneficio esse iubemus alienos³⁾. Permissa⁴⁾ ueniendi ad comitatum
 licentia praeter euocatoriae securitatem, et⁵⁾ multa decem librarum auri iudicibus prouinciarum
 5 eorumque officii infligenda, si statuta numinis nostri crediderint esse temnenda. DAT. VIII
 KAL. APRIL. RAV(ENNAE) AETIO ET VALERIO CONSS. a. 432

4 IDEM AA. DARIO VIRO INLVSTRI PPO. ORIENTIS. Decurionum et silentiariorum meritis
 prouocati conlata in eos beneficia, quae dominus ac filius noster Valentinianus semper Au-
 gustus erga eos contulit⁶⁾, confirmamus, specialibus eisdem priuilegiis honorantes, ut eorum 10
 uidelicet possessiones nullas angarias siue parangarias uel etiam paraueredos alicuius calum-
 1 nia dare cogantur, nec sordidis sint adstricti muneribus. Omni quoque eos excoctione calcis,
 omni superindicti grauamine liberamus⁷⁾, licentiam post militiam tribuentes, ut, ubi eis fuerit
 uisum, etiam accedendi ad sacratissimum comitatum habeant facultatem, prouinciarum recto-
 ribus eorumque apparitionibus denarum librarum auri dispendio feriendis, si mansuetudinis 15
 12 nostrae statuta uiolare temptauerint. ⁸⁾ His addimus, ut, cum optatam quietem acceperint et
 inter⁹⁾ senatores cooperint numerari, honore curiae sine aliqua functione lae[tentur, immuni-
 tatisque gaudio plena dignitatis [ae]titia potiantur, nec praetoriano nomine pulsandi nec gle-
 16 bali onere praegrauan[di], sed¹⁰⁾ ut dignitatem solam habeant ex senatu¹¹⁾. Do[mus] quoque
 eorum uel in hac sacratissima urbe uel in[] qualibet alia positas ciuitate immunes ab om[ni] 20
 hospitum cuiuslibet dignitatis inquietudine [un]dicamus: sub hac uidelicet definitione, ut tri-
 ginta tantummodo numero haec priuilegia consequantur, decuriones quoque tres, quos num-
 2 qua[m] plures fieri inueterata consuetudo permisit¹²⁾. ¹³⁾ S[e]d eos tum demum potiri decer-
 nimus benefici[is] su[pra] scribitis, cum continuos tredecim annos [in]culpatas excubias peregerint.
 3 Inlustris auctoritas [tua] statuta nostrae elementiae edictis propositi[s] ad omnium notitiam 25
 faciet peruenire. DAT. XVI[] KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI POST CONSVLATVM ISIDORI ET
 SENATORIS VV. [CC.] a. 437

[XXIII] DE DOMESTICIS ET PROTECTORIBVS¹⁴⁾

1 [IMP.] IULIANVS A. SECVNDO PPO. Scias senum capitum domesticis per singulas quasque
 scholas quinquagenis iussis in praesenti esse iuxta morem debere praestari, ceteris, qui ultra 30
 numerum in praesenti esse uoluerint, neque annonarias neque capitum esse mandandum, sed
 omnes cogendos ad plurimos¹⁵⁾ suos ac terras redire. DAT. XV KAL. SEPT. ANTIOCHIAE MA-
 MERTINO ET NEVITTA CONSS. a. 362

2 ¹⁶⁾ [IMP.] VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD SEVERVM COMITEM [D]OMESTICORVM. Do-
 mesticorum filios uel propin[quos] paruos uel inpuberes domesticorum coetibus [a]dgregamus, 35
 ita ut non solum matriculis inseran[]ur, uerum etiam annonarum subsidiis locupletentur.

R (hiatus expleuit Cuiacius)

¹⁾ illa . . . ne] nec Iust. ²⁾ non. p. q. gen. pragmatici = Iust. 12, 16, 3 pr. fn.
³⁾ § 3 = Iust. 12, 16, 3 § 2 fn. ⁴⁾ eis ins. Iust. ⁵⁾ et om. Iust. ⁶⁾ c. 3
⁷⁾ nec sordidis . . . liberamus] haec re, non uerbis redeunt in Iust. 12, 16, 3 § 1 ⁸⁾ § 1
 = Iust. 12, 16, 3 § 3 in. ⁹⁾ uiros illustres inserit Iust. ¹⁰⁾ nec praetoriano . . . sed
 om. Iust. ¹¹⁾ § 1b = Iust. 12, 16, 3 § 2 in. 3 fn. ¹²⁾ quos . . . permisit om. Iust.
¹³⁾ § 2 = Iust. 12, 16, 3 § 4 ¹⁴⁾ Iust. 12, 17 ¹⁵⁾ lares? ¹⁶⁾ iunge c. 3

1 dicienda R 5 euocatoriae R 6 con-
 temnenda Iust. 10 eodem R^a 12 gogan-
 tur R^a 14 accedenti R 17 inmutatisque R
 18 patiantur R nomin[]ne R gleuali R
 20 uel . . . uel] R cum Iust. 12, 5, 2 § 1, non
 tantum . . . sed Iust. 12, 16, 3 § 2 21 haec
 ea Iust. 22 haec] ea R numquam] numero
 Cui. errore 23 tunc d. perpotiri Iust.
 24 continuus R 26 XVIII Cui. 27 vv. cc.
 om. Cui. 30 quinquagenas Cui. errore
 32 ternas R, terninos Cui. anthiociae R

Quaternas etenim annonas eos, quos armis gestandis et proinctibus bellicis idoneos adhuc
 non esse constiterit, in sedibus iubemus adipisci his condicionibus, ut annonae, quae amplius
 insumentur uel per tractorias deferuntur, recidantur. DAT. XIII KAL. SEPT.¹⁾ DIVO IOVIANO
 ET VARRONIANO CONSS.²⁾ a. 364? 365

3 ²⁾ IDEM AA. AD SEVERVM COMITEM DOMESTICORVM. Sicuti uariis itineribus protectorum 5
 domesticorum schola comprehensos ad eam uenire perspicimus, ita etiam sportularum diuersa
 esse debet insumptio. Graue enim admodum est uiros post emensum laborem, qui nullius
 rei cupidores fuere quam gloriae, huiuscemodi erogationibus fatigari; eos tamen penitus sol-
 lemmitas inter³⁾ quinos et denos solidos sportularum nomine primatibus distribuere praeci-
 1 pimus. Eos autem, qui uel suffragio uel poten[tium] gratia sacram purpuram adorare per- 10
 uene[runt]⁴⁾, quinquagenos solidos uolumus insumere. DAT. [XIII] KAL. SEPT. MED(IOLANO)
 DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.⁵⁾ a. 364? 365

4 ⁶⁾ IMPPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. AD EVSIG[NIVM] PPO. Domestici
 ac protectores osculandi, cum salut[]uerint, uicarios tui culminis habeant potestatem. Po[s]e-
 15 enim sacrilegii similis⁷⁾ erit, si his honorificent[]a non deferatur, qui contingere nostram pur-
 puram digni sunt aestimati. DAT. PRID. NON. MART. MED(IOLANO) VALENTINIA[NO] A. III ET
 EYTROPIO CONSS. a. 387

5 ⁸⁾ IDEM AAA. ADDEO COMITI DOMESTICORVM. Omnes, qui do[mest]icorum iniuncti nomini
 numquam nostris ob[sequi]is inhaeserunt neque certis quibusque officii deputati p[ub]licas ex-
 1 secuti sunt iussiones, protinus matriculis eximantur. Deinde ii, qui amissam militiam nos[]ro 20
 iudicio receperunt, si quidem post unius anni siue b[]ennii spatium loco sunt pristino resti-
 tuti, in suo ordine permanentes fructum beneficii non amittant: sin uero longo post tempore
 ambitione atque suffragiis, ut rursus sociarentur, enisi sunt, ita nouissimorum numero iun-
 gantur, non ut nunc sternantur extremi, sed ut eum unusquisque optineat locum, in quo esse
 eo tempore potuit ultimus, cum esset post biennium restitutus. DAT. PRID. KAL. IAN. CON- 25
 STANTINOPOLI THEODOSIO A. III ET ABVDANTIO VIRO CLARISSIMO CONSS. a. 393

6 IMP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. ADDEO COMITI ET MAGISTRO VTRIVSQUE MILITIAE.
 Diuale praeceptum⁹⁾, quod supplicantiibus domesticis dudum deuotissimis laboriosos praetulit
 otiosis et abuti prohibuit temporis priuilegio eos, qui sibi potius []am rei publicae omni
 militiae suae tempestate ui[]ssent, erga protectores quoque ualere praecipimus ac uolumus 30
 1 inconcussam aeternumque durare, ut []semper renouari possit. Inlustris itaque auctoritas tua
 et eos militia soluere non morabitur, quos nihil umquam uel necessitatibus nostris uel expe-
 ditionibus bellicis profuisse constiterit, et his locum priorem auctoritate huius legis decernat,
 quos uiderit otiosis oportere praeferrari. DAT. V NON. OCT. CONSTANTINOPOLI OLYBRIO ET PRO- 34
 BINO CONSS. a. 395

7 [IMP.] HONORIVS ET THEODOSIVS AA. EPIFANIO PV. Domestici atque []protectores, cum
 primum ad decemprimatus gra[]m ordine militiae temporis prolixitate peruenerint, statim sibi
 praeter primicerium decem sequentes senatoriam uindicent dignitatem seque cum allectione
 clarissimos nostro iudicio gratulentur, recedentibusque proceribus succedens sibi per matriculae
 1 ordinem usque ad praescriptum modum uindicet, quisquis accedit. Ad nullas praeterea sena- 40

R (hiatus expleuit Cuiacius)

¹⁾ Med(iolano) inserit c. 3 ^{1a)} post cons. diui I. et V. Seeck Regesten 71 ²⁾ iunge
 c. 2 ³⁾ penitus sollempnitat Pithoeus, ne penitus sollempnitat intreat Gothofredus ⁴⁾ pro-
 meruerint Gothofredus ⁵⁾ cf. n. 1 ⁶⁾ Iust. 12, 17, 1 ⁷⁾ sic etiam Iust. paene enim
 sacrilegii simile Mommsen ⁸⁾ Gothofredus iungit 1, 5, 10. 1, 7, 2, ubi tamen Addeus
 magister militum nominatur: probabilius nomen Addei hoc loco uero nomine comitis domesti-
 corum omisso ex c. 6 suppletum est ⁹⁾ c. 5

1 procinotibus R idoneus R 3 septb. ex c. 2 20 patriculis R hii R 21 resti-
 R^b, sptb. R^a 5 sicut u in litura scripsit R
 6 sola R conprehensos R 8 paenitus R
 9 solidus R 10 potentium] Gothofredus, (hac?) uolumus R 40 praescriptum R
 potentia uel Cui. 11 XIII Cui. ut uidetur

torii ordinis uocentur expensas, quibus non ambitio, set meritum et nostrum spontaneum cognoscitur iudicium detulisse. DAT. VI KAL. IAN.¹⁾ RAV(ENNA) CONSTANTIO ET CONSTATE CONSS.

a. 414

8 IDEM AA. MONAXIO PPO. Deuotissimis domesticis, quos nobis, ut indicio nominis apparet, familiarius militando optatam protulimus sanctionem, ut praeter primicerios decem primorum, cum ad memoratum decemprimatus gradum peruenerint, statim clarissimum nomine decorentur et inter allectos uelut exconsulares habiti senatoria se praeditos gaudeant dignitate; ad eundem clarissimatus honorem sequentibus, cum priores exierint, accessuris: ita tamen, ut immunes [a] senatoriis functionibus penitus habeantur. DAT. XV KAL. D(EC.) CONSTANTINO-9 POLI THEODOSIO A. VII ET PALLADIO CONSS.

a. 416

9 IDEM AA. MONAXIO PPO. Deuotissimos protectores, qui ar[m]atam militiam subeuntes non solum defendendi [cor]poris sui, uerum etiam protegendi lateris nostri soll[ic]itudinem patiuntur, unde etiam protectorum nom[en] sortiti sunt, inglorios esse non patimur, sed ut deuotissimis nuper protectoribus domesticis, ita his quoque ho[m]in[um] congruum condonamus, ut praeter primiceri[um] decem primi eorum clarissimatus dignitate fulcia[n]tur et per ordinem 15 primis exeuntibus, qui ad decem primorum numerum uocante gradu subierint, continu[o] cum ipsa loci accessione²⁾ clarissimatus sibi uindictam dignitatem et in amplissimo ordine inter alle[c]tos uelut ex consularibus habeantur nullis senatori[s] muneribus adstringendi. DAT. XV KAL. IAN. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. VII ET PALLADIO CONSS.

a. 416

10 IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. HIERIO PPO. Praeter primicerios protectorum 20 domesticorum decem primi scholarum, cum ad huius uocabuli dignitatem deuote ac strenue militando peruenerint, statim clarissimatus honore decorati inter adlectos uelut ex consularibus esse mereantur, ita ut et a senatoriis functionibus penitus habeantur immunes nulloque extrinsecus onere praegrauentur, ceteris quoque, ubi egressis prioribus ad praedictum suo ordine numerum locumque conscenderint, priuilegiis paribus honorandis. DAT. XVII KAL. APRIL. 25 HIERIO ET ARDABVRE CONSS.

a. 427

11 ³⁾ IDEM AA. HELIODORO PV. Constantinopolitani amplissimi || [co]etus consensu nostroque iudicio domesticis decursis [gr]adus stipendiis sub eo sint genere senatores, ut primicerius quidem post acceptum tribunatum inter eos⁴⁾ [d]ignitate potiat, qui ducatum agere meruerunt, alii uero, qui decursis stipendiis ab eodem decem usque numero subsequuntur, his 30 quibus iam ante decretum est dignitatibus⁵⁾ perfruantur, sed ita, ut inter eos sine dubio censeantur, qui immunitatem sibi laboribus redemerunt. Vt fructus domesticis impio termino consequenti, etiamsi mortalitas interuenerit, perire non possint, sed quodammodo superstes illis solacii seruetur occasio, ac si primicerii limen ingressi in ipsa desideratae spei longa expectatione fructus interruperit fati necessitas, non statim qui praecerpat eos, quem uocat secundus 35 ordo, succedat, sed liberis successoribusque tantum gradu uenientibus agnatorum, quorum maxime cura emolumentorum perceptione gaudebat, residui temporis usque ad annum quae debentur sollempniter colligantur. DAT. III ID. IVN. CONSTANTINOPOLI VALERIO ET AETIO VIRIS CLARISSIMIS CONSS.

a. 432

R T (incipit 7 iti senatoria)

¹⁾ Iun. Gothofredus propter praefecturam Albini, cf. 13, 5, 38 ²⁾ cum ipsa loci accessione redeunt in Iust. 12, 17, 2 extr. ³⁾ pr. inde a. u. 28 primicerius . . . 31 perfruantur = Iust. 12, 17, 2 ⁴⁾ spectabili inserit Iust. ⁵⁾ quibus . . . dignitatibus] consulari id est clarissimatus dignitate Iust.

5 militando | ptatam R: hiatum indicauit Mommsen 7 abiti R audeant I^a 8 prioris T 9 a uidetur exitisse in R, om. T paenitus R 12 lateri T 13 protectorum . . . patimur om. T 15 dignitatem T 16 decempriorum T subierunt T 17 uindictent T 20 primicerios] micerios T^a, imicerio T^b protectorum R^a 21 scoliarum T 23 paenitus R, om. T extrinsecus . . . 24 quoque om. T 27 con[sen]sum T 29 post om. T dignitatem T 30 numerum T subsequuntur R his T, om. R 31 est] R, *** T fruuntur T 33 possit T quodammodo R [i]llius solacii T 34 ingressus R^a expepetatione R^a 35 interruerint RT qui] pqui R^a praecerpat T 36 successionibusque T 37 praeeptione g. residus T

XXV DE PRAEPOSITIS LABARVM¹⁾

1 ²⁾ IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. MONAXIO PF. P. Qui ex [deu]otissimis domesticorum scholis praepositi labar[um] nostro iudicio et stipendiorum sudoribus prom[ou]entur, ad similitudinem decem primorum dome[stic]orum clarissimi³⁾ sint inter allectos, ita ut ex consularibus habeantur. Nam et senatorio nomine⁴⁾ et inmu[n]itate digni sunt, quos nostri lateris comitatus inlu[st]rat. DAT. III ID. NOV. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. VII ET PALLADIO CONSS.]

a. 416

XXVI DE PROXIMIS, COMITIBVS DISPOSITIONVM CETERISQVE, QVI IN SACRIS SCRINIIS MILITANT⁵⁾

1 IMP. IVLIANVS A. AD SECVNDVM PPO. In rebus prima militia est: secundus in litterarum 10 praesidiis pacis ornatus. Ideoque scriniorum nostrorum merita perpendentes secundum eis in priuilegiis locum tribuimus, ut omnes, qui quindecim annis in scriniis laborauerunt memoriae ac dispositionibus⁶⁾, epistularum ac libellorum, licet patre uel auo ceterisque maioribus curialibus orti ac proditi sint, tamen ab omni hac necessitate habeantur immunes nec ad curiam || [deu]ocentur. DAT. VII KAL. OCT. ANTYOCHIAE. ACC. V ID. NOV. [**]ISIS MAMERTINO ET NE-15 VITTA VV. CC. CONSS.

a. 362

2 ⁷⁾ [IMPP]P. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIUS AAA. AD VALERIANVM. [PV.] Clarissimos uiros proximos scriniorum et magis[tr]os dispositionum uicariorum ordini copulamus ita, [u]t haud prior aliunde prouectus palatinis honorariis [pr]aeferatur, ut prius e palatio cum huiusmodi dignitate [d]imissus priorem locum aliis post, etiam uera adm[is]tratione uenientibus 20 sortiat. DAT. III KAL. APRIL. MED(IOLANO) [SYA]GRIO ET EVCHERIO CONSS.

a. 381

3 [IDEM AAA. A]D HYPATIVM PPO. Obsecundatoribus sacrorum scri[n]iorum, quorum mentibus ingenisque committimus, quid[quid] in alios quoque perennium saepe proferimus sanctionum, equorum ad militare subsidium ab honoratis proxime uenire iussorum missam facimus⁸⁾. Nullis igitur uel aetate praesenti uel in relicum tale si quicquam emerit, aut 25 equorum oblationibus aut quibuscumque praeterea de. collatio omnium postulatis parere cogantur. DAT. XVIII KAL. IAN.⁹⁾ PATAVI ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.

a. 382

4 ¹⁰⁾ IDEM AAA. CYNEGIO PPO. Proximos memoriae epistularum ac libellorum¹¹⁾ ita uicariorum honore cumulamur, ut inter eos merito dignitatis habeantur, qui pro praefectis dioeceses sibi creditas temperarunt, ex eo tempore, ex quo eos splendor indepti proximus 30 ostentat, insequentibus praeposendi, qui uicarias postea administrauerint. DAT. PRID. KAL. MAI.¹²⁾ CONSTANTINOPOLI HONORIO NOBILISSIMO PVERO ET EVODIO CONSS.

a. 386

R T (desinit in 29 ut int)

¹⁾ Iust. 12, 18 ²⁾ Iust. 12, 18, 1 ³⁾ Qui praepositi labarum nostro iudicio promouentur, clarissimi ommissis reliquis Iust. ⁴⁾ et sen. nomine om. Iust. ⁵⁾ cf. Iust. 12, 19 ⁶⁾ dispositionum? ⁷⁾ iunge 6, 10, 2. 6, 22, 5 ⁸⁾ oblationem uel simile quid supplendum cum Gothofredo ⁹⁾ Iul. Seeck ¹⁰⁾ Iust. 12, 19, 1: iungit 6, 27, 5 (III non. Mart.) 6, 28, 3, cf. etiam 12, 1, 111 ¹¹⁾ atque dispositionum ex c. 10 addidit Iust. ¹²⁾ Mart. 6, 28, 3

1 labarum] Iust. (KI), laborum R Iust. (OX), deficit T 3 labarum] R Iust., lauarum T 5 et om. R 8 com. disp.] sacrorum scriniorum Iust. 12, 19 10 prima R, primatu R est om. T in om. T 11 ornatus] R, cinatus T in om. T ideoque . . . perpendentes om. T in om. T 12 quid indecim R (sic propter uitium membranae, non que indecim) R^a [scr]ineis laborauerunt T 13 ceerisque T 14 habiantur R immunes T iuriam T 15 anthiociae R v id. . . neuita uc. cons. R, c (uel similis littera) sequentibus abscissis T 18 proximus R (em. m. recens) copulemus T 19 haud] Mommsen, aut RT 20 dismissus T 22 quorum om. T? 23 ingenuisque R^a perennium T 24 facimus] T, faciamus R 29 habiantur R dioecesis R, dioecesis Iust. (K^a OI^a) 31 ostendat Iust. administrauerint] Iust., administrauerunt R prid. bis R

- 5 ¹⁾IMPPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. CONSTANTIO ²⁾ PPO. ³⁾ In sacris scriniis nostris militantes ⁴⁾ ordinarii ⁵⁾ iudices a salutatione non arceant, etiam inuiti in conses[sum] accipiant: scituris uel principe uel cornicula[rio] uel capitibus *officii ternas libras auri ex suis facultatibus* eruendas, si consistorium nostr[um] saepe ingredientibus secretarii iudicum n[on] patuerit ingressus aut reuerentia non fu[erit] in salutatione delata aut sedendi cum iudice so[ci]etas denegata. DAT. VI ID. NOV. ⁶⁾ TRIVERIS TIMASIO ET PR[O]MOTO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 389
- 6 ⁷⁾IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. HOSIO MAGISTRO OFFICIOR[VM]. De his, qui in sacris ⁸⁾ scriniorum proximi transacto [bien]nio conquiescant dentque locum ceteris, qui ad cul-1 [minis] gradum peruenire festinant. Eos sane, qui ante [hoc] statutum in locis memoratis in-10 uenti sunt, ad me[ta]s triennii concedimus peruenire. DAT. XV KAL. FEB. ⁹⁾ A[RC]ADIO III ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- 7 ¹⁰⁾IDEM AA. CAESARIO PPO. Priuilegia, quae diuae memoriae Iulianus ¹¹⁾ in sacris scri-1 niis militantibus tribuit, et illum honorem, quem augustae memoriae Valentinianus ¹²⁾ isdem detulit, confirmantes, scilicet ut ingredientibus ¹³⁾ sponte sine ullo nuntio secretarium iudicantur, 15 considendi etiam iudicibus habeant potestatem, id etiam nostra moderatione decernimus, ut xx annis in militia scriniorum memoriae epistularum libellorumque uersatus consularis inter allectos dignitate cumulatus abscedat eumque honorem uel aput rectorem uel in coetu am-1 plissimi senatus obtineat. Ita autem eos post militiam esse uolumus otiosos, ut ab omni publica molestia habeantur immunes, nec iniungendi quicquam quis in eos habeat potestatem. 20 DAT. XVI KAL. MART. CONSTANTINOPOLI ARCADIO III ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- 8 ¹⁰⁾[IDEM] A. CLAUDIO PV. In scriniis palatii militantes ¹⁴⁾ post uigin[ti] annos transactae militiae si discedendum sibi esse [de]reuerint, consulari honore fulti inter allectos [h]abeantur huncque honorem dignitatis in senatu ¹⁵⁾ teneant, qui ex consularibus deferri consueuerit: nec eos quisquam iniungendo aliquid uel iubendo possit ab imperito otio separare. DAT. XV 25 KAL. MART. CONSTANTINOPOLI ARCADIO III ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- 9 [IDEM] AA. CAESARIO PPO. INTER ALIA: His, a quibus dispositionum nostrarum norma seriesque seruatur, eadem priuilegia honoresque peractae militiae tribuimus, quae scriniorum nostrorum meritis ¹⁶⁾ nuper praecepimus ¹⁷⁾ custodiri. DAT. VI ID. APRIL. CONSTANTINOPOLI 29 CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- 10 IDEM AA. CAESARIO PPO. Ad similitudinem proximorum, qui in scriniis militantes co- mitum dignitatibus adornantur, ii quoque, qui priores in scrinio dispositionum fuerint et co- mitis acceperint dignitatem, ex eo die, quo promoti in scriniis fuerint, eorum numero socientur, qui potestates uicarias perceperunt; scilicet ut a Nestorio uiro clarissimo, qui nunc in loco memorato uersatur, dignitatis huius sumatur exordium. DAT. VIII KAL. IUL. CONSTANTINO- 35 POLI CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- 11 IDEM AA. HADRIANO MAGISTRO OFFICIORVM. Per omnia scrinia nostra singulis annis emensis, qui sunt in capite constituti, uno anno teneant proximum, locum per ordinem

R

- ¹⁾ *Iust.* 12, 19, 2 (1, 48, 3) ²⁾ Constantiano *scr.* ³⁾ Galliarum *addit Iust.* 1, 48, 3
⁴⁾ in provinciis *addit Iust.* ⁵⁾ uel spectabiles *inserit Iust.* ⁶⁾ acc. . . . *ins.*
⁷⁾ *iunge* 6, 27, 8. 9: *de eodem argumento eodem die ad Martinianum c. s. l. 6, 30, 14 ex parte consona directa est* ⁸⁾ de his qui in sacris *deleuit Beck (cf. rubricam h. t.)* ⁹⁾ Constanti-
 nopolis *inserit* 6, 27, 8 ¹⁰⁾ *cf. not. 7* ¹¹⁾ c. 1 ¹²⁾ c. 5 ¹³⁾ ingrediendi
Mommsen ¹⁴⁾ id est memoriae epistularum libellorumque ac dispositionum *addit Iust.*
¹⁵⁾ in senatu *om. Iust.* ¹⁶⁾ emeritis *Mommsen* ¹⁷⁾ c. 7 et 8

3 ternas . . . 4 facultatibus] *Iust., om. R*
 4 ex] *Iust.* 12, 19, 2, a *Iust.* 1, 48, 3 iudi-
 cium *R* 6 uiri *R* 8 osio *R* (item *R* ad 6,
 27, 7—9, V ad 10, 22, 4) 9 culminis] *scripsi,*
in R post cul sequitur c (m uel c uel similitis
littera): ultimum Cui. errore 10 inuenti]

- succedentibus dantes: manente penes eos nihilo minus dignitate, quam diuus pater noster huius ordinis uiris singularis meritorum arbiter dedit, scilicet ut quicumque ex proximo post stipendia tandem acta discesserit, u[el] caris conferatur, ac si eam ipsam egerit dignitat[em]; integris omnibus priuilegiis, quae cunctis scriniis om[n]es retro principes diuersis legibus prae- 1 stiterunt. Atque [ut] nulla posthac de statuto tempore possit esse con[se]ntio, genuinus na- 5 talis nostri dies quotannis comit[um] proximus mansura in longum aetate celebrabi[t], ut expeti ambitione non possit, quod laboris praem[ium] speciali munere aestimauimus. DAT. III NON. IUL. MED(IOLANO) CAESARIO ET ATTICO CONSS. a. 397
- 12 IDEM AA. CLEARCHO PV. Omnes, qui ex proximis uenerando coetui senatus fuerint ad- gregati, siue ii de scrinio memoriae siue epistularum uel libellorum siue dispositi[on]um co- 10 mites fuerint, ad septenos dumtaxat annuos s[ol]idos teneantur nullaque extrinsecus conlatione uexentur nec molem promissionis ¹⁾ nec scribitionis iniuriam perhorrescant ²⁾. DAT. PRID. ID. SEPT. CONSTANTINOPOLI VINCENTIO ET FRAVITO CONSS. a. 401
- 13 IDEM AA. ET THEODOSIVS A. Sicut iam pridem a praetura inm[un]itatem tribuimus ³⁾ his, quos post emeritam in armis militiam ad honorem ducatus nostrae serenitatis prouexit 15 iudicium, ita nostrorum scriniorum proximi etiam deposita militia praeturae immunitate poti- antur. DAT. VIII KAL. FEBR. CONSTANTINOPOLI HONORIO VII ET THEODOSIO II AA. CONSS. a. 407
- 14 ⁴⁾IDEM AAA. EPIFANIO PV. Quamuis innumeris legibus scriniorum gloria decoretur ⁵⁾, iubemus tamen ⁶⁾, ut primo omnium sit eorum ⁷⁾ secura possessio ab omnibus sordidis mune- 20 ribus excusata: superindictum non timeant, uenalicium non petantur solumque canonicae in- dictionis praestent tributum; glebalis auri solutionem nesciat ⁸⁾ labore dignitas conquisita, extraordinarium munus ignoret nec ullam temonis patiatur iniuriam: || [eg]uorum tironumque praestationem nullus agnos[ca]t, qui ⁹⁾ honorem proximi et comitum primi dispo[s]itionum longi temporis sudore quaesiuit. Et haec [quid]em patrimoniis censuimus deferenda, quibus [om]nia inlibata seruamus, quaecumque diui genitoris nostri et cunctorum principum statuta 25 1 detulerunt. Ipsi uero ueniendi ad comitatum liberam licentiam perpetuamque praestamus 2 nec in eorum personis expectari augustam praecipimus iussionem. Quod autem omnibus constat deferri, adiectu alterius dignitatis perire non patimur, ut, etiamsi prosperior fortunae iudicio ad honoris ornamenta processerint, uetera tamen eis scrinii labore priuilegia quaesita seruentur, ¹⁰⁾ et integrum circa eos eorumque facultates semper maneat, quod anterioris aetatis 30 industria conquisiuit. ET CETERA. DAT. ID. OCT. RAV(ENNAE) HONORIO VII ET THEODOSIO II ¹¹⁾ AA. CONSS. a. 407
- 15 IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. MELITIO PPO. Quotiens equorum aliarumque rerum procedit indictio, in sacris scriniis militantes immunes ac segreges habeantur, ita ut neque in 1 militia neque post militiam huius sollicitudinis molestiam sustineant. Quibus exceptis circa 35 alios, cum ratio flagitauerit, indictio postulabitur; scientibus iudicibus eorumque apparitionibus decem librarum auri multa se subiciendos, si ab eorum in futurum conuentionibus non tem- perarint. DAT. XVI KAL. DEC. RAV(ENNAE) VARANE VC. CONS. ¹²⁾ a. 410
- 16 ¹³⁾IDEM AA. PAVSTINO PPO. Peculiari praeceptionis nostrae fauore praestamus, ut in

R

- ¹⁾ professionis *Reinesius* ²⁾ nec scribitionis] et nullam descriptionis i. perhorrescant
 = *Iust.* 12, 19, 1 *extr.* ³⁾ 6, 4, 28 ⁴⁾ *pr.* § 2 = *Iust.* 12, 19, 4: *iunge* 6, 18, 1
⁵⁾ quamuis . . . decoretur *om. Iust.* ⁶⁾ tamen *om. Iust.* ⁷⁾ qui in sacris scriniis nostris
 id est memoriae epistularum libellorum et dispositionum *inserit Iust.* ⁸⁾ glebalis a. s.
 nesciat *om. Iust.* ⁹⁾ qui uel adhuc in scriniis militat uel *inserit Iust.* ¹⁰⁾ et sqq. *om.*
Iust. ¹¹⁾ Honorio VIII et Theodosio V (= a. 412) *cum* 6, 18, 1 *scr. (Gothofredus)*
¹²⁾ *Melitii praefectura ducit ad a. 412* ¹³⁾ *Iust.* 12, 19, 5

2 sciliet *R* 4 prestiterunt *R* 5 ut 20 timeant *R* 21 prestant tr. gleualis *R*
suppl. Vesme recte, om. Cui. 6 celebrau[er]unt] *R* 29 scrinii] *Iust. (KO),* scriniis *R Iust. (I)*
 9 adraegati *R* 10 hii *R* 11 extrinsecus labore] *Iust.,* lobores *R* 34 criniis militanter *R*
R 13 uincenti *R (sic)* 15 in armis] in 38 uaronae *R* cons. *R*
 armis in *R* 18 aa. *R* 19 primum *Iust.*

scriniis memoriae epistularum libellorumque ab exceptoribus usque ad melloproximos dignitatem clarissimorum honore percipiant. Et sicuti reliqui, qui in isdem scriniis militant, liberum cum ordinariis iudicibus ingressum in secretarium sessumque habere legibus meruerunt, ii quoque, in quos hanc stipendiorum meritis clarissimatus conferimus dignitatem, cum spectabilibus etiam sese habere reuerentiam recognoscant, ut consedendi ingrediendique secretarium sciant a nobis licenti[am] contributam ¹⁾ sub multae interminatione, quam officio sanctio dudum indulta constituit. DAT. VIII ID. IV. RAV(ENNAE) LVICIO ²⁾ VC. CONSS. a. 418

17 ³⁾ IDEM AA. EVSTATIHO VIRO INLVSTRI ⁴⁾ QVAESTORI ET HELIONI VIRO INLVSTRI ⁵⁾ MAGISTRO OFFICIORVM. Pro biennio annum solum ager[e] deinceps decernimus eos, qui in tribus scriniis memoriae epistularum libellorumque ordine ac merito stipendiorum ad gradum peruenierint proximorum; sed inter cetera priuilegia, quae diuilibus beneficiis sacris scriniis adtributa sunt quaeque salua atque intemerata in perpetuum manere decernimus, ut eorum, qui potestatem uicariam administrauerint, pro tenore ueterum et nostrarum sanctionum hi qui proximatam egerint honore censeantur. Secundi etiam ordinis comitiuae codicillos accipiant, cum eum locum nacti fuerint, in quo hactenus tertiae comitiuae gradu fruebantur, ita ut ex lege iam debitos atque sollemnes codicillos genuino die natalis meae clementiae in posterum, dum agunt proximatam, singulis quibusque annis accipiant, post depositum actum inter eos, qui uicariam potestatem egerint, honorandi. Quam legem secundum ipsorum petitionem praeterea ⁶⁾ tres melloproximos, id est Benagium Hypatium [et] Theodorum, circa omnes alios ualere praecipimus. [D]AT. VIII ID. FEBR. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. VII ET PALLADIO 20 CONSS. a. 416

18 [IM]PP. THEODOSIUS ET VALENTINIANVS AA. ACACIO C. S. L. Tam proximis scriniorum quam comiti dispositionum pro delata eis comitiuae secundi ordinis dignitate uestem ex integro in posterum praebere tua celsitudo disponat. DAT. III KAL. DEC. CONSTANTINOPOLI 24 DD. NN. THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II PP. AA. CONSS. a. 426

XXVII DE AGENTIBVS IN REBVS ⁹⁾

1 ⁷⁾ IMP. CONSTANTIVS A. AD PPO. POST ALIA: De agentibus in rebus si quis annos uiginti transierit in obsequio, minime eum ad curiam reuocari. Quod et circa scrinia nostra et cancellarios et largitionales et officiales comitum rerum priuatarum uolumus obseruari. ET 29 GETERA. DAT. VIII ID. MART. CONSTANTIO A. VII ET CONSTATE CAES. CONSS. a. 354?

2 IMP. IVLIANVS A. SECVNDO PPO. Ex his, qui in palatio agentes in rebus militauerint, post tertium ⁸⁾ annum militiae nemo curiae tradatur, nec ille, qui in consulatu meo quarto missione donatus est. PP. BERYTO DIE ⁹⁾ KAL. || MART. IVLIANO A. IIII ET SALLVSTIO CONSS. a. 363

3 ¹⁰⁾ IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIUS AAA. AD FLORVM M[AGIS]TRVM OFFICIORVM. Non plures in aliquem gradum [ho]noris ascendant, quam quantos singuli quique 35 an[im] agentum in rebus schola ad finem emeriti laboris [—]tant: ita dumtaxat, ut per sin-

R

¹⁾ sub *sgg. om. Iust.* ²⁾ fuerit Varane (a. 410: Mommsen, cf. Seeck Regesten 74) ³⁾ pr. usque ad 11 proximorum = *Iust.* 12, 19, 6 ⁴⁾ uiro inl. *om. Iust.* ⁵⁾ praeter Gothofredus ⁶⁾ *Iust.* 12, 20 ⁷⁾ iungendae uidentur 8, 4, 5 (prid. non. Mai.) 8, 7, 4 (prid. non. Mai.) 8, 7, 5 (prid. id. Mai.) 8, 7, 6 (prid. non. Oct.): cf. etiam 7, 13, 1. 7, 21, 2. 12, 1, 14. 18 Seeck Regesten 4, 3 ⁸⁾ in numero mendum inesse uidit Gothofredus ⁹⁾ pridie Mommsen ¹⁰⁾ iunge 8, 15, 6: cf. ad 3, 5, 11

2 hisdem R 3 in *om. Iust.* 4 hii R, 24 III] R, VII Cui. errore 27 inter a. et ad ita hi Cui. contra *Iust.* 5 pectabilibus R^a uacuum spatium octo fere litterarum reliquit sese] *Iust.*, si** uel si** R 7 iun. Cui. R: ad uu. cc. ppo. 8, 4, 5. 8, 7, 4 29 cancellarius R priuatam R 36 an[ni in] Gothofredus —tant] e—tat legit Vesme, qui proximis] R, proximo Cui. errore 23 dila*a R supplet militant, inuitant Cui.

gulos gradus bino[rum] nobis tantum addendorum extra ordinem seruetur [pot]estas, quorum eximius labor, ut uim hanc legis exced[am]us, extorsit: quod quidem seruandum usque ad circitores erit. Nam ut sterna continuo quisque possit sin[e] quaestione aliqua et sine praescripto numero, sola adnotatione nostra sufficiat impetrari. In ceteris autem etiamsi adnotatio specialis extiterit, quae tamen duorum numerum transeat, eam esse iubemus infirmam, ita ut ne insequenti quidem anno habeat firmitatem, nisi insequens annus nullos numero duos, qui ex adnotatione nostra augmentum accipere debeant honoris, inuenerit. Quod si post antiquam aliquis missionem ueteremque militiam praepostera sacramentorum cupiditate per ambitionem ad stipendia redire temptauerit, hac proposita optione societur, ut ultimos se militaturos nouerint equitum. Quod de uniuersis quibusque officiis specialiter cauemus, a quibus nulli ad agentum in rebus scholam cum propria dignitate transierint, ut scilicet hi ex quacumque militia sinantur excedere. Quod in posterum custodiendum ita ratum sit, ut periculum se et adiutor et subadiuuae subituros esse cognoscant, si huius sanctionis nostrae normam unquam etiam insequentibus magistris deserint intinmare. DAT. XVI KAL. IVL. THESSALONICAEE GRATIANO V || ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380

4 [IDEM AA.] PALLADIO MAGISTRO OFFICIORVM. In schola agentum [i]n rebus nemo facile sub nostra quoque adnotatione [s]peciali prorumpat, nisi sub maiore scholae parte quisque aduenerit ¹⁾ probandus adsistat, qualis moribus sit, unde domo, quam officiorum originem ac sortem fateatur. Noui quinquennio uacant a primi quoque honoris auspiciis; ante missionibus crebris futuris parent prodanturque nominibus ²⁾; dehinc per singulos gradus iusta et firma praecedentium dimissione succedant. Sane si ³⁾ militantibus probeque in actu rei publicae diuersatis singulorum graduum, quos meruerint, non negamus accessum, ita ut ipsis quoque sit praecedentium ordo uenerabilis ac sub maiore parte scholae etiam de huius gradu bonorum adtestatio et consensus accedat. DAT. XII KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI ANTONIO ET SYAGRIO 24 CONSS. a. 382

5 ⁴⁾ IDEM AA. ET ARCADIVS A. CYNEGIO PPO. Quoniam agentibus in rebus huiusmodi praestitimus codicillos, ut post principatum in amplissimo ordine inter allectos consulares habeantur, id etiam huius legis auctoritate praestringimus, ut eodem gradu uel ordine ab uniuersis iudicibus honorentur. DAT. III NON. MART. CONSTANTINOPOLI HONORIO NOBILISSIMO 29 PVERO ET EVODIO CONSS. a. 386

6 IMPPP. VALENTINIANVS THEODOSIUS ET ARCADIVS AAA. PROCVLO PV. Priuilegia erga eum, qui ex agente in rebus princeps fuerit, antiqua custodiri praecipimus; sit senator et merito consularibus adgregetur, sed ut eum functio ulla non teneat, conlatio non defraudet. DAT. VI KAL. DEC. MED(IOLANO) VALENTINIANO A. IIII ET NEOTERIO CONSS. a. 390

7 [IMPP. ARCADIVS ET HONORIUS AA. HOSIO MAGISTRO OFFICIORVM]. Agentes in rebus, 35 quos diuae memoriae pater noster, [ex]peditionem secutos unius gradus dicitur adiectione cumulasse, delato honore potiri praecipimus, ita u[el] usque ad centenam dignitatem hic ordo seruetur. Si quis [ergo] centenarius est secutus, quoniam primis non patimur praediicari, quos constat ad hunc locum longo tempore et probato labore uenisse, his praeponat, quos merito praecedat. Quisquis autem adipiscitur gradum, hoc honore contentus praeponi his, 40

R

¹⁾ aduenerit colloca post 18 domo ²⁾ pareant prodanturque hominibus Gothofredus ³⁾ sic Gothofredus ⁴⁾ iunge 6, 26, 4. 6, 28, 3 (prid. k. Mart.)

2 excedamus R (ed incertae), excludamus Cui. 4 sola] R, sine Cui. errore 5 numerum] Gothofredus, numero R 6 nullus R 7 acceperere R^a 11 dionitate R 13 subituros R cognoscant R^a 14 thessall. R 16 aaa.] *a. R? 18 probandus R^a origine R 20 deinc R^a 28 auctoritate R 32 praecipimus] Gothofredus, praecipimus R 35 osio R 36 expeditionem secutos] Mommsen, ** (uel ***)peditionem secutus R 37 praecipimus manus recens in R 38 quis ergo] quis— R, quis uero Vesme, quis igitur Cui., quis Mommsen

qui ordine priores meruerint, non labore. DAT. VI KAL. IVN. CONSTANTINOPOLI OLYBRIO ET PROBINO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 395

8 ¹⁾IDEM AA. HOSIO MAGISTRO OFFICIORVM. In numero agentum in rebus crescant, quos comitum secundi ordinis uel cubiculariorum nostrorum primi dumtaxat loci uel tribunorum urbanicianorum petio fecerit militare, ita ut urban[ic]ianis semel tantum per anni totius spatia suffragandi licentia sit: ceteros diuersorum officiorum ab omni copia huius petitionis excludimus. Celsioris uero militiae ac fastigii uiros numerari non necessarium fuit, cum eos quos superius numerauimus inserendo non unde incipere, sed quo usque procedere²⁾, quod inferioribus denegatum est, curauerimus exprimere. Sed et summentibus ducenariis principatum hanc tribuimus facultatem, ut his pro se liberos ac fratres suos in eadem militia serenitatis nostrae nutu liceat conlocare. DAT. VII KAL. FEBR. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396

9 ¹⁾IDEM AA. HOSIO MAGISTRO OFFICIORVM. Is, qui nutu nostro in schola agentum in rebus augmenta perceperit, in eo gradu, in quo promotus est, ultimus habeatur nec praepositatur || [a]lteri, qui in eodem gradu militiae primus antea³⁾ milita[ui]t. EMISSA PRID. KAL. 15 FEBR. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396

10 [IDEM AA.] CAESARIO PPO. Inter eos, qui consularitatis gesserint [d]ignitatem, et eos, qui meruerint principatum, is gradu po[ti]or habeatur, qui prior locum dignitatis acceperit. Quam sane[m]oniam omnia debebunt officia custodire, non defutura poena quindecim librarum auri, quam in contumaces olim diualis sanctio definiuit. DAT. IIII KAL. MART. CONSTANTINOPOLI 20 ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396

11 [IDEM] AA. HADRIANO MAGISTRO OFFICIORVM. Consultissima definitione statuimus, ut executionem agentis in rebus inconsultis nobis nemo mereatur, concessam uero quisquam reuocare non audeat. DAT. XVII KAL. APRIL. MED(IOLANO) THEODORO VC. CONS. a. 399

12 IDEM AA. THEODORO PPO. Agentum in rebus schola nobis maxime necessaria nullo beneficio impetrati muneris utitur, quo sibi in ordinem splendidissimae curiae praestitam humanitate⁴⁾ licentiam uindicaret, cum diuae memoriae pater noster⁵⁾ isdem agentibus in rebus uoluerit esse consultum. Magnificentia igitur tua ordinum⁶⁾ iudices admonebit, ut his lex diuae memoriae patris nostri inuiolata seruetur. DAT. VIII KAL. NOV. MED(IOLANO)⁷⁾ THEODORO VC. CONS. a. 399

13 IDEM AA. ET THEODOSIUS A. HADRIANO PPO. Agentibus in rebus, qui post iugis militiae tempus ueluti praemium laboris exacti gesserint principatum, etiam illud beneficio nostrae liberalitatis adiungimus, ut conlatione iuniorum, qui nuper honoratis indietis sunt, ea dumtaxat condicione habeantur exsortes, si post principatus officium nulla ulterius⁸⁾ honoris fuerint administratione perfuncti. DAT. KAL. IUL. RAV(ENNAE) THEODOSIO A. I ET RVMORIDO 35 CONSS. a. 403

14 ⁹⁾IDEM AAA. ANTHEMIO MAGISTRO OFFICIORVM. Nullus de schola agentum || in rebus de cetero locum mortui conetur inuadere, s[ed] is, qui ordine stipendiorum et laborum merito ad g[ra]dum militiae sequebatur, statim atque illum fata su[b]duxerint, in eius praemia per-

R: c. 10 inde a. 19 non defutura extat in Appendice II, 1 Legis Rom. Wisig. (Collectio III p. 260)

¹⁾ iunge c. 8. 9 et 6, 26, 6 (XV k. Febr.) ²⁾ debeat inserit Beck ³⁾ primus antea] prius Mommsen ⁴⁾ ordine spl. c. p. immunitatis Gothofredus ⁵⁾ cf. c. 5. 6 ⁶⁾ ordinarios Gothofredus ⁷⁾ pp. . . . inserit Seck Regesten 87, 26 ⁸⁾ alterius Haenel ⁹⁾ Iust. 12, 20, 1

1 hordine R priores] s dubia R labore] Reinesius, labore R iun.] hoc mense Marcellus mag. officiorum fuit testibus 6, 29, 8. 16, 5, 29: ian. Gothofredus in consulatu errorem inesse putat Mommsen 3 osio R 8 nomerauimus R 10 eadem militia R 11 VII] xv 6, 26, 6 13 osio R is] in R 17 imp. arcad. et hon. aa. caesari Appendice 22 officiorum R 23 concessam] Gothofredus, concessum R 24 cons.] ess. R 25 nollo R 26 splendidissimo R 27 hisdem R 30 cons. R 32 praemium R 33 conlatine R 34 exortes R 37 aa. R agentium Iust. 38 is] his R

cipienda succedat, om[ni] obreptione cessante. DAT. PRID. KAL. IUL. CONSTANTINOPOLI HONORIO A. VI ET ARISTAENETO CONSS. a. 404

15 IMPP. HONORIVS ET THEODOSIUS AA. NAMATIO MAGISTRO OFFICIORVM. Omnes omnino agentes in rebus, quibus uel spatium [c]o[m]meatus uel iniuncti negotii tempus emensum est, ad comitatum reuersi adprobent causas necessariae ta[r]ditatis, ut diligenti constet examine, qui ordinem suu[m] tenere mereantur. Quod nisi intra diem kalendarum Februariarum fecerint, in perpetuum matriculis eximentur. Meminerint igitur rectores prouinciarum per singulos agentes in rebus senas auri uncias eruendas, si in prouincia sibi credita quemquam huiusmodi desertorum post diem praestitutum latere permiserint. Ideoque sub prosecutione latitantes transmittant, ut tandem aliquando ad comitatum retractos non sola percipiant iactura militiae. DAT. VII ID. DEC. RAV(ENNAE) DD. NN. HONORIO VIII ET THEODOSIO V AA. C[ONSS.] a. 412

16 IDEM AA. ANTHEMIO PP. Nemo post insignia principatus, quae stipendiis ac sudore promeruit, nec reuocari ad originem, si forte natus est curialis, nec nominari, quod nefas quidem dictu est, perhorrescat. In medio sane militiae tempore si quem huiusmodi lis iurgiumque perculerit, sua defensione nitatur: nec enim ordines ciuitatum suis decurionibus passim spoliari oportet. Quod si forte quis, ut adsolet, honorarii principatus insignibus inpetratis isdem priuilegiis uti uoluerit, ita impetrata largitate fruatur, si incassum se pulsari sub iudicialia cognitione probauerit: nisi forte annosa militia et longa stipendiorum mole uexatus et in ordine non tennend[ae] militiae constitutus principatum non ut laborum [c]o[m]pendium uoluit expectare, sed ut portum quietis maluit indipisci. Quod etiam in his custodiri oportet, qui [a]rmata militia perfruuntur, ita ut diui Valentiniiani [c]onstitutio¹⁾ ualeat, potianturque et ipsi fructu stipendiorum suorum, si eadem sine ullo naeuo excusationis incurrere ualuerunt. Sed his addimus, ut, si quis ex lucratiua causa de substantia aliquid perceperit curialis, pro contingenti portione onera, quae huiusmodi facultates secuntur, et uniuersas descriptiones sustineat. DAT. VIII ID. OCT. LVICIO VC. CONS. a. 413

17 ²⁾IDEM AA. HELIONI MAGISTRO OFFICIORVM. Merito magnificentia tua concessam sibi pridem a nostra maiestate licentiam³⁾ pro remouendis his, quorum consortio agentum in rebus schola laborabat, ad nostram denuo auctoritatem creditit reuocandam. Nulli igitur posthac sine nostrae maiestatis auctoritate discingendi agentem in rebus, nulli eximendi pateat copia; nam probata schola et animaduersionem uereri iudicis et nullam debet timere contumeliam suuilitatis. DAT. III ID. NOV. CONSTANTINOPOLI HONORIO X ET THEODOSIO VI AA. CONSS. a. 415

18 IDEM AA. HELIONI MAGISTRO OFFICIORVM. Ad scholam agentum in rebus passim pluri uelut ad quoddam asylum conuolarunt, quos uita culpabiles et origo habet ignobiles et ex seruili faece prorupisse demonstrat. Et quoniam sublimitati tuae adnuimus eam quam quaesierat potestatem, || adhibenda est competens medicina, ut explo[rati]one diligenter agitata discingendo⁴⁾ abicias, punias [c]o[hercendos], quo remotis abiectis pessimis crimin[os]is spectata militia in statum pristinum reuocata [dono]rum uirorum collegio frequentetur. DAT. XIII KA[L.] FEB. CONSTANTINOPOLI THEODOSIUS A. VII ET PALLADIO CONSS. a. 416

19 IDEM AA. HELIONI MAGISTRO OFFICIORVM. Agentum in rebus indiscreta merita esse non sinimus nec indignos frui priuilegijs laborantium. Ideoque sancimus, ut nullus ex his emend[ic]ato suffragio ad honorem principatus audeat adspirare, nisi quem ordo militiae ac laborum testimonium a[de] hunc honoris gradum prouexerit. Quod si quis corporis inbecill-

R
¹⁾ 7, 1, 6 pr. ²⁾ § 1 = Iust. 12, 20, 2 ³⁾ 1, 9, 3? ⁴⁾ discingendos Mommsen

2 aristeneto R 9 praetiturum R alitantes R 10 tamdem R 11 v] III R 12 antemio R 14 dictu Gothofredus, dictum R 15 ordines R (sic, non R^b) 16 hisdem R 23 substantia R curiales R 25 cons. R 26 aa.] aaa. (= Arc. Hon. et Theod.) Iust. errore magnificentia R 29 discingendi R 30 scola R 32 cholam R 36 punias (s dubia) ** (uel ***) hercendos R, punitione cohercendos Cui. errore, puniasque cohercendos Gothofredus 42 corporis] Gothofredus, corporali Cui.

tate quassatus eoque modo laboris inpatiens longam militiae seriem tolerare non patitur, is non ante dignitatem principatus honorariam mereatur, quam si uiginti annorum stipendia compleuisse¹⁾ scholae totius adestatione docuerit. Hos sane, qui quoquomodo per ambitionem sine ullo stipendiorum suffragio memoratam principatus adepti sunt dignitatem, post eos, qui laborum merito consecuti sunt, numerari decernimus. DAT. V KAL. DEC. CONSTANTINOPOLI HONORIO A. XI ET CONSTANTIO II VC. CONSS. a. 417

20 ²⁾IMPP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. HELIONI PATRICIO ET MAGISTRO OFFICIORVM. Qui ex agentum in rebus numero militiae ordine ac labore decurso ducenae dignitatis meruerit principatum, aut qui uiro in(ustri) magistro officiorum ut³⁾ probatus fuerit adiutor eo tempore, quo iam honoratis uiris coeperit adgregari, eorum, qui uicariam egerint praefecturam, honore potiat: conseruatis sine dubio ueteribus priuilegiis diuorum in eos principum largitate || [co]nlati. DAT. X KAL. IAN. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS. a. 426

21 ²⁾[IDEM A]A. HIERIO PPO. Quicumque inpleto militiae suae ordine [ac] labore finito ad ducenae peruenerit principatum, qui[qu]e magistri officiorum iudicio probatus adiutor extite[re]t tempore, quo iam honoratorum uirorum coetibus in[s]eritur, eorum, qui uicariam egerint praefecturam, infulis perfruantur: priuilegiis procul dubio isdem, quibus antehac usi uidentur, reseruatis. DAT. X KAL. IAN. THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS. a. 426

22 ⁴⁾[IDEM] AA. PROCVLO PV. Agentum in rebus schola, quae nostro iudicio uicarianam dignitatem adepta est, id quidem suos primates post stipendiorum finem mereri non ambigat: uerum amplissimi ordinis adsertioni⁵⁾ pareat: ut quoniam ii⁶⁾, quos militiae finis ad principatus honorem adduxit, senatoris se aestimant functionibus eximendos, in priore dignitate permaneant, cuius immunitatem amplexi sunt. ET CETERA. DAT. PRID. KAL. FEBR. CONSTANTINOPOLI TAVRO ET FELICE CONSS. a. 428

23 IDEM AA. PAVLINO MAGISTRO OFFICIORVM. Cuncta, quae super agentum in rebus militia ordine loco numero statuiti, amplectimur. Inlustris igitur auctoritas tua, quae nouellae matriculae⁷⁾ super statutorum numero uel ordine confirmando, quaeque de reliquis ordinandis huius legis sanctione decernimus, nauiter seruanda et custodienda cognoscat: uidelicet ut statutorum numero in mille centum septuaginta quattuor nominibus⁸⁾ adsignato, qui recenti matricula definitus esse cognoscitur, reliqui, qui extra memoratum statutorum numerum positi esse noscuntur, ita concessa potiantur militia, ut ii quoque certis locis laborum ac stipendiorum meritis conlocati uacantes praeuuntium gradus obsequendi || ordine mereantur. Nec tamen ii, qui plurimis i[us]tissimisque causis matricula uidentur exclusi, mili[tia], quae eis humanitatis intuitu sub huiusmodi forma [in]dulta est, tamquam penitus sprete aut abiecti destituantur: quibus beneficii loco ponendum est, quod, cum ter edi[cto] uocati non uenerint, tamen eis militare permissu[m] est. DAT. XVI KAL. MAI. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. XIII ET QVI FVERIT NVNTIATVS. a. 430

XXVIII DE PRINCIPIBVS AGENTVM IN REBVS⁹⁾

1 IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD POTITVM VICARIVM VRBIS. Nemo officialium in munus aliquod nisi principe ordinante mittatur. Si quis autem scriniari- 40

R

¹⁾ se addit Mommsen ²⁾ c. 20 et 21 die et argumento inter se cohaerent ³⁾ ut delet Haenel, cf. u. 15 ⁴⁾ iunge 6, 2, 21. 6, 35, 15? ⁵⁾ adscriptioni Gothofredus ⁶⁾ expectes si qui tamen eorum ⁷⁾ nouella matricula Gothofredus ⁸⁾ hominibus Gothofredus ⁹⁾ Iust. 12, 21

1 inpatiens] R, inpatientia Cui. errore 31 hii R 33 hii R 34 paenitus R miliae R 2 uiginti] **ti (non XXV) R 35 destituantur] Vesme, dest (uel e) i (uel u) 9 principatam R 17 infulis] R, insignibus — (** uel ***) R, deiciantur Cui. ter Cui. errore hisdem R 18 ian.] in. R^a edicto (edi*** R) uocati] tertio euocati Cui. aa.] äagg R 21 finis] nis R^a 23 amplesi R 36 permissu[m] est] R, permisimus Cui.

orum uel cuiusquam alterius loci quemquam officialium in aliquod munus principe nesciente direxerit, trium librarum auri condemnatione plectetur. DAT. PRID. NON. AVG. TRIVERIS¹⁾. ACC. VII ID. SEPT. ROMAE AVXONIO ET OLYBRIO CONSS. a. 379

2 IDEM AAA. AD PROBVM PPO. Agentes in rebus, si principatus sorte deposita forsitan prouinciae gubernacula isdem non euenierint, par erit salutationis loco his quidem qui praesidatum gesserint cedere, sed eos qui rationales fuerint praeuenire. PP. IIII ID. MART. HADRYMETO DD. NN. || GRATIANO A. V ET THEODOSIO A. I CONSS. a. 380

3 ²⁾[IDEM AA]A. ET ARCADIVS A. CYNEGIO PPO. Agentes in rebus post palmam laboris emeriti principatus honore remuneramus. Atque ideo officialis tam ad necessitates publicas quam priuatas non nisi principe mittatur auctore nullarumque sine ipso cuiquam mandetur exhibitio personarum. DAT. PRID. KAL. MART. CONSTANTINOPOLI HONORIO NOB. P. ET EYODIO CONSS. a. 386

4 [I]MPPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. AD PINIANVM PRAEF.³⁾ Nulla exsecutio sine adnotatione principis usurpatione officii concedatur, hoc adiecto, ut, etiamsi intercessio in locis degentis officii fuerit impertita⁴⁾, adscriptio tamen principis executionem fieri oportere demandet. ⁵⁾Quae definitio si fuerit praeterita⁶⁾, decem libras auri fisco nostro ab officio sinceritatis tuae statim iubemus inferri. ⁷⁾Qua admonitione etiam causarum patronos uolumus esse contentos, ne ignorante principe ullam postulationem introducant, neue sub unius persona suscepti fraude quadam aliena negotia inserenda esse pertemptent. DAT. VI ID. SEPT. MED(IOLANO) VALENTINIANO A. III ET EYTROPIO CONSS. a. 387

5 ⁸⁾IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. THEODOTO PV. Omnia citatoria, omnium scilicet causarum atque personarum, licet sint senatoriae dignitatis, ad principes specialiter reuocari praecipimus, actus uero ceteros, qui in sacratissimo coetu senatus tractari consuerunt, censualium sollicitudine celebrari nec aliquid praedicti ex subreptiuo rescripto supplicibus inferri. DAT. XII KAL. IVN. CONSTANTINOPOLI OLYBRIO ET PROBINO CONSVLIBVS. a. 395

6 || IDEM AA. AD ANATOLIVM PPO. ILL(YRICI). Crebrae a nobis legis missae su[nt] ut sine notione principum, qui de agentum in rebus numero [ad] gubernanda officia diriguntur, nulla urgentium re[rum] praecipio, quae de iudicio prolata fuerit, impleatur; siquidem deceat diuturno fatigatos obsequio hac saltem co[n]solatione fulciri, ut adiuti commodis de principatu disc[e]dant. DAT. PRID. ID. NOV. THEODORO VC. CONS. a. 399

7 ⁹⁾IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. PALLADIO PROCONSVLI AFRICAE. Proconsul[ar]is apicis dignitatis adiectione principes agentes¹⁰⁾ in rebus praecipimus decorari. DAT. VII KAL. OCT. RAV(ENNAE) VARANE VC. [CONS.] a. 410

8 ¹¹⁾IMPP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. VALERIO MAGISTRO OFFICIORVM. Ex agentibus in rebus principibus domesticis in suis actibus habere liceat eos, quorum fidem industriamque probatam sibi aestimant, etsi saepe eodem officio fuerint ante perfuncti. Et si qui agens in rebus post uiginti quinque annorum curricula ob aduersam corporis ualitudinem

R

¹⁾ Tridenti (Mommsen)? ²⁾ Iust. 12, 21, 1 pr.: iunge 6, 26, 4. 6, 27, 5 ³⁾ pu. Gothofredus ⁴⁾ etiamsi . . . impertita extant in Iust. 12, 21, 1 pr. ⁵⁾ § 1 = Iust. 12, 21, 1 § 2 ⁶⁾ quod si fuerit definitio contempta Iust. ⁷⁾ § 2 in. = Iust. 12, 21, 1 § 2 ⁸⁾ Iust. 12, 21, 2 ⁹⁾ Iust. 12, 21, 3 ¹⁰⁾ agentum Iust. ¹¹⁾ Iust. 12, 21, 4

2 triuerim R 4 sorte] Gothofredus, bis R (emend. m. recens?) praeiudicium Iust. forte R 5 hisdem R 7 a. I] I R 8 aa. 26 ppo.] pf. R cribrae R sunt ut suppl. et arc. a. 6, 27, 5, aaa. 6, 26, 4 9 remuneramus] Iust., muneramus R 29 diuturno] Gothofredus, diurno R co[n]solatione R comodis R^a, comodis R^b principatu] pro e R^a scribere coepit i 30 cons. R 31 palladio] arcadio Iust. (Russardi liber) 32 principis R 35 haberae liceat R 36 quis Iust. 37 ualitudinem R

militiae finem minime ualuerit expectare, sed ad honorariam ex principe dignitatem testimonio scholae prosilierit, isdem eum priuilegiis muniri censemus, quibus ii, qui ad principatus actum progressi sunt, potiuntur. Sed in salutationibus iudicum consensibusque priores eos, qui per longae militiae metas ad principatus actum peruenerint, etsi actus tempore posteriores sint, esse praecipimus: nihil censualibus uel apparitoribus aduersus priuilegia eorum excogitantibus, tamquam in actu principatus fuerint uersati; uicinarum librarum auri condemnatione¹⁾ proposita. DAT. III KAL. FEBR. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. XV ET QVI EVERIT NVNTIATVS.

a. 435

EODEM EXEMPLO ISIDORO PPO., REGINO PPO. (ILL(YRICI), LEONTIO PV., THEODOTO COMITI AEGYPTI, ABTHARTIO COMITI ORIENTIS, CLEOPATRO PRAEFECTO AVGVSTALI, HESYCHIO PROCONSVLI ACHAEAE, EVSTATHIO VICARIO ASIAE, NECTARIO VICARIO PONTICAE.

[XXV] III DE CVRIOSIS²⁾

1³⁾ [I]MP. CONSTANTIVS A. AD LOLLIANVM PPO. II, quos curagendarios siue curiosos prouincialium consuetudo appellat, proprio arbitrio quos esse reos putauerint feralibus carcerum tenebris mancipare non dubitant. Memorati igitur curiosi et stationarii, uel quicumque funguntur hoc munere, crimina iudicibus nuntianda meminerint et sibi necessitatem probationis incumbere, non citra periculum sui, si insontibus eos calumnias nexuisse constituerit. Cesset ergo praua consuetudo, per quam [c]larcari aliquos inmittebant. DAT. XI KAL. AVG. MED(IOLANO). ACC. XII KAL. SEPT. ARBITRIONE ET LOLLIANO CONSS.

a. 355

2⁴⁾ IDEM A. ET IULIANVS CAES. AD TAVRVVM. Agentes in rebus in curis agendis et euectionibus publicis cursus inspiciendis nostrorum memores praeceptorum credimus in omnibus uelle profutura rei publicae. Sed accedunt ex officio mirandae prudentiae tuae, qui parem sibi licentiam uindicent: contigit etiam, ut uicarii quoque mittant ex officiis suis huiusmodi negotiis operam praebituros. Adimatur ergo haec licentia facinoribus⁵⁾ et officiis uniuersis curarumque publici⁶⁾ cursus copia denegetur: nam⁷⁾ solos agentes in rebus in hoc genere iussimus obsequium adhibere⁸⁾. Nec uero multos esse per singulas prouincias iussimus, quippe sufficit duos tantummodo curas gerere et cursum publicum gubernare, ut, licet in canalibus publicis haec necessitas explicetur, numerus tamen amplior esse non debeat⁹⁾. Hi uero peruigili diligentia prouidebunt, ne quis citra¹⁰⁾ euectionis auctoritatem moueat cursum uel amplius postulet, quam concessit euectio, ut habens unius copiam raedae flagitet || duas, aut raedam usurpet, cui birotum uel ueredum [postu]lare permissum est¹¹⁾. Quisquis igitur aliquid tale perpet[ra]re temptauerit, inprobi coepti priueter effectu. Demons[tr]etretur etiam iudicibus uel curiosis euectio, etsi quis nob[is] iubentibus festinare memoret in obsequium nec cessar[um], nec praeualeat contumacia uel dignitas. Contin[git] etiam in cursu clauulari, ut forte quis pro animalib[us] minime praebitis pecunias pendere cogatur lucro eiu[s], qui cursui praesederit, inprobe uindicandas¹²⁾. Ergo num[mum] uetamus exposci pro animalibus in cursu

R

¹⁾ contra eos *ins. Iust.* ²⁾ *Iust.* 12, 22 ³⁾ § 1 = *Iust.* 12, 22, 1 ⁴⁾ *Iust.* 12, 22, 2 ⁵⁾ facinoris *Mommsen* ⁶⁾ curarum publicique? ⁷⁾ sed accedunt . . . nam] ideoque *Iust.* ⁸⁾ et non ab alio penitus officio *addit Iust.* ⁹⁾ § 1 *om. Iust.* ¹⁰⁾ contra *Iust.* ¹¹⁾ ut habens . . . est *om. Iust.* ¹²⁾ contingit . . . uindicandas *om. Iust.*

2 prosilierit hisdem R hii R 4 posterioris R 6 prinpipatus R^a 7 theodosio] thed. R 9 ppo. ill. R 10 hesychio] Cui., esycio R 13 hii R curiosus R 16 nuntiandam R 19 acc.] *uidelicet a correctore prouinciae, ad quem constitutio cum litteris Lolliani directa erat* 20 taurum] R *Iust.* (Ambr.), taurum ppo. *Iust.* (Russardus) auentionem R 24 praebeturos R 30 cupiam raede R duas] mulas duas *Cui. errore* 31 redam R 32 essectu R^a etiam] *Iust.* 34 contingit] *Gothofredus*, contintin— R clabulari R 35 cursi praesiderit R 36 nummum] post num non u sequitur in R, sed m uel e uel similis littera

5 minime co[ns]titutis. Quod si forte aliquis aestimauerit perpetr[an]dum, eius quadruplum quod accepit inferre cogatur. DAT. XV KAL. MAI. MED(IOLANO) CONSTANTIO A. VIII ET IULIANO C. II CON[S.]

a. 357

3¹⁾ IDEM A. AD AGENTES IN REBUS. Per id tempus, quo cursus tuendi sollicitudinem sustinetis, condemnationes praefectorum praetorio erga²⁾ eos solos irritae sunt futurae, qui seruauerint honestatem. Erga eos uero, qui inhoneste et contra decus saeculi uel honorem militiae uersabuntur, non solum condemnatio mansura est, uerum etiam, si ad nostrae serenitatis notitiam culpabilia gesta peruenerint, in eos erit acrius uindicandum³⁾. PP. FRID. KAL. DEC. EVSEBIO ET HYPATIO CONSS.

a. 359

4⁴⁾ IDEM A. AD AGENTES IN REBUS. Cesset omnis ambitio atque suffragium in schola uestra. Etenim cuncti ita agere debent, quatenus labore atque ordine ad cursum regendum et ad curas agendas iudicio scholae et ordinis merito dirigamini: ita ut nihil uestri principis ex his, quae geri in re publica uideritis, notitiae subtrahatis, scientes poenis eum debitis subiugari⁵⁾, qui tantum facinus ausus fuerit perpetrare. PP. EODEM DIE ISDEM CONSS.

a. 359

5⁶⁾ [IDEM] A. In his dumtaxat prouinciis, in quibus cursus a prouincialibus exhibitur, quoniam auaritiaae occurri paene iam non potest, singulos solidos per singulas raedas, id [est] quas quadrigas uel flagella appellant, percipiat per id tempus, quo curarum et cursus tuendi sollicitudinem sustinebitis. E cursu uero clauulari singulas angarias, in his scilicet stationibus, in quibus cursus est conlocatus ad exhibendam humanitatem, uenientibus excusetis. Nec quis audeat contra praeceptum hoc amplius accipere aut sperare quicquam aut aliquid excusare ultra, quam continet forma praecepti. DAT. FRID. KAL. NOV. EVSEBIO ET HYPATIO CONSS.

a. 359

6 [I]MPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD FLORVM MAGISTRVM OFFICIORVM. Felicis natalis nostri die iidem ut principis primi quoque scholarum⁶⁾ mittantur ad prouincias curiosi anniuersarium munus acturi, ita caute atque ita sollerter, ut sub binorum tantum copia ueredorum, ultra usurpatione cessante, ne⁷⁾ capita contrahantur, remotas quoque peragrent stationes et callida machinamenta commeantium ac simulatae obseruationis ingenia et fraudes depellant. DAT. III NON. FEB. CONSTANTINOPOLI EVCHERIO ET SYAGRIO CONSS.

a. 381

7 IMPPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. NEOTERIO PPO. Quia uel honore militiae uel fiducia iussionis agentibus in rebus maiorem ad obsistendum remur futuram esse constantiam, ex his, quos in eminentioribus tantum urbibus sollicitudinem cursualem agere mandauimus, magnificentia tua noscat unum esse considerandis transeuntium euectionibus relictum, neque eos quicquam ultra hanc formam in cursum || habere commune. DAT. V KAL. IVN. VALENTINIANO A. III ET NEO[TERIO] CONSS.

a. 390

8⁸⁾ IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. MARCELLO MAGISTRO OFFICIORVM. Agentes in rebus singulos per singulas prouincias mit[ten]dos esse censemus, quibus tamen inspicendarum eue[ct]ionum tantum debeat cura mandari, ut nihil pro[rsus] commune aut cum iudicibus aut⁹⁾ prouincialibus habeat[ur]. Nec naues debebunt illicita concussione uexare ne[c] i]bellos aut

R

¹⁾ c. 3 = *Iust.* 12, 22, 3: *iunge* c. 3. 4. 5: *cf. etiam* 1, 9, 1 (pp. Romae in foro Traiani k. Nou.) ²⁾ circa *Iust.* ³⁾ si ad . . . uindicandum] grauior poena statuenda *Iust.* ⁴⁾ *cf. not. 1* ⁵⁾ subiugatum iri *Gothofredus* ⁶⁾ itidem ut principes p. q. scholarium *Gothofredus* ⁷⁾ ne delet *Gothofredus* ⁸⁾ *Iust.* 12, 22, 4 ⁹⁾ cum *ins. Iust.*

I aestimauerit] *Iust.*, peraestimauerit R *Gothofredus*, usurpationem R 27 peragrent] 2 accept R^a 4 per] rer R 5 condemnationis R solus R 6 inhonestae R 13 publica R^a scientis R 14 hisdem R 15 ante in uacuum spatium reliquit R 16 uaritiaae R^a 33 forma incusum R^a 36 inspicendarum] *Iust.*, specendarum R

contestationes¹⁾ suscipere aut in carcer[em] quemquam trudere, sed cursui solum uacare. DAT. [*] KAL. IVN. CONSTANTINOPOLI OLYBRIO ET PROBINO CONSS. a. 395

9²⁾ IDEM AA. EYCHARIO PROCONSVLI AFRICAE³⁾. Cursus publici praepositos [sci]re praecipimus, si sibi et militiae suae consulunt, ni[hi]l eos contra ueterem disciplinam debere praesumere⁴⁾: cui cum generatur iniuria, haut dubie sacrilegii cri[mi]ne obligantur. Libera quin etiam facultas mancipi sit contemplatione proprii discriminis coempta sanitate robusta usui cursus animalia sua sollicitudine praeparare. ET CETERA. DAT. PRID. KAL. MART.⁴⁾ HONORIO VIII ET THEODOSIO V AA. CONSS. a. 412

10 IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. SYNESIO. Constitutione cessante, qua super curiosis ex uiri inl[ustris] comitis et magistri officiorum iudicio dirigendis intra certum numerum forma concluditur, antiqua consuetudo seruetur, ut curiosi idonei per diuersas regiones atque prouincias, litora insuper portusque et loca alia transmittantur, conmonitoriis conpetentibus atque mandatis instructi pro administratione tuae sublimitati commissa proque huius legis auctoritate. Ad quos nos ablatarum imperialium specierum mouit occasio, ut inpensiolem sollicitudinem adhiberi mag[is]nopere iuberemus, quo idoneus quisque a tua magnificentia destinatus inter alia adiuncta et congrue procuranda haec quoque studeat obseruare. DAT. V ID. NOV. CONSTANTINOPOLI HONORIO VIII ET THEODOSIO V AA. CONSS. a. 412

11⁵⁾ [IDEM] AA. HADRIANO PPO. POST ALIA: Curiosos praecipimus remoueri⁶⁾. Curialibus insuper⁷⁾ et nauiculariis omnibusque corporibus ita subueniri uolumus, ut nihil apparitoribus uniuersorum iudicium liceat, qui ex collecta prouincialium praeda ad maiores militias festinant⁸⁾. DAT. V NON. MART. RAV(ENNA) CONSTANTIO ET CONSTATE CONSS. a. 414

12 [IDEM] AA. PALLADIO PPO. Dalmatiae litora omnesque insulas eorum, qui sibi curas uindicant, enormibus commodis praegrauari conpertum est, ut nullus audeat ad loca tutiora etiam acerbitate temporis cogente succedere. Adque ideo omnes omnino ex memoratis partibus censemus remouendos, ut securitas antiqua uel consistentibus uel conmeantibus reparatur. Si qui igitur ausus fuerit post hanc praeeptionum formam id officium, a quo depulsus est, usurpasse, ferro uinctus ad uindictam cura iudicium dirigatur ad sacratissimum comitatum. DAT. VI ID. IAN. RAV(ENNAE) HONORIO X ET THEODOSIO VI AA. CONSS. a. 415

XXX DE PALATINIS SACRARVM LARGITIONVM ET RERVM PRIVATARVM⁹⁾

30

1 IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. ASELLO [—]. Palatini omnes, quos consistorii nostri comites propter diuersas necessitates ad prouincias di[ri]gendos putauerint, sine ullo metu iudiciariae conmotionis propter quae diriguntur impleant; conueniendis iudicibus more sollempni. DAT. VI KAL. MART. SIRMIO AVSONIO ET OLYBRIO CONSS. a. 379

2¹⁰⁾ IDEM AAA. PANCRATIO C(OMITI) R. P. Prisco iam nunc ordine reuocato de palatino

R

¹⁾ litis gratia inserit Iust. ²⁾ iunge 8, 4, 22—24. 11, 1, 32. 11, 7, 19—21. 12, 6, 31: c. 9 errore huic titulo subiunctam ad antecedentem titulum pertinere uidit Gothofredus
³⁾ Eucharis suo salutem 11, 7, 21. 12, 6, 31 ⁴⁾ Rauennae inserunt leges iungendae
⁵⁾ Iust. 12, 61, 4: iunge 7, 4, 33. 7, 8, 12 ⁶⁾ curiosos p. remoueri om. Iust. ⁷⁾ insuper om. Iust. ⁸⁾ qui . . . festinant] quod ad praedam prouinciarum pertinet Iust. ⁹⁾ Iust. 12, 23 ¹⁰⁾ Iust. 12, 23, 5

1 contestationes] R Iust. (I), attestations uel contestationes Iust. (X), testations Iust. (K) trudere] Iust., tradere R 4 ueterem] R^b, uerem R^a 6 coemta R^a rubusta R 11 consultudo R 12 comonitoriis R^a 13 proquae R 14 ablatum R^a 19 insuper] R^b, inper R^a 24 aceruitate R

25 uel con[m.] el con[m. R^a 28 ian.] an R^a 31 hasello uel haselle (h perducta) R: in habitu sequenti Gothofredus pu. deprehendere sibi uisus est, (Vesme) legit k. n. indeque restituit h(aue) aselle k(trissime) n(obiis) 33 colmotionis R 35 aa. R

potius officio ad gerendum principatum officii comitis domorum per Cappadociam mittantur, quales comes etiam domorum, si secus se¹⁾ gesserit, uereatur. Idoneos itaque singulis annis e numero mittendariorum ad hoc eligere debebis et mittere. DAT. PRID. NON. IUL. SCVPIS AVSONIO ET OLYBRIO CONSS. a. 379

3 IDEM AAA. CATERVIO C(OMITI) S. L. Primicerii seriniorum, receptoriorum etiam, per triennium iuxta instar sacrorum seriniorum administratione fungantur, ita ut nullus ambitu temporis aeni longioris usurpet. DAT. XIII KAL. SEPT. BAVKARE AVXONIO ET OLYBRIO CONSS. a. 379

4²⁾ IDEM AAA. AD HESPERIVM PPO. Nihil omnino ullis iudicibus cum palatinis nostrae clementiae, quicumque a consistorianis³⁾ comitibus diriguntur, commune atque coniunctum sit, sed excepta reuerentia, quae non solum ab inferioribus, sed etiam a maioribus⁴⁾ rectori prouinciae⁵⁾ debetur atque defertur, suis quisque necessitatibus obsecundet. Nec temere apparitor prouincialis debiti reum, || quem rationalis officium ad solutionem cogit, abducat. DAT. VIII ID. DEC.⁶⁾ SIRMIO AVXONIO ET OLYBRIO CONSS. a. 379

5⁷⁾ [IDEM] AAA. NEBRIDIO C(OMITI) R. P. Quidam post impletum ordinem militiae palatinae quam gesserant honoremque transactum ad exceptorum scrinia transire nituntur. Hac igitur lege sancimus, ut nulli prorsus dehinc ista audendi relinquatur occasio, sed unusquisque eius scrinii, quod primum militando delegit, ordinem persequatur nec in alterius loco finem militiae requirat, qui iam proprii ordinis transegerit principatum. DAT. V ID. OCT. CONSTANTINOPOLI MEROBAVDE II ET SATVRNINO CONSS. a. 383

6⁸⁾ [IDEM] AAA. AD PROBVM PPO. Ab officiis palatinorum excellentia tua sciat ita penitus recedendum, ut neque ipsa postmodum licitum sibi credat isdem aliquid iniungere et praeterea prouinciarum rectores prohibeat quocumque ulterius tale conari. DAT. VII KAL. NOV. MEROB(IVLANO)⁹⁾ POST CONS. MEROBAVDIS II ET SATVRNINI. a. 383. 384

7¹⁰⁾ IDEM AAA. TRIFOLIO C(OMITI) S. L. Scriniiis omnibus largitionum comitatensium infra scribas decernimus dignitates, ut his contenti ambiendi sibi aditum interclusum esse cognoscant, etiamsi speciale beneficium emendicato suffragio quisquam ualuerit impetrare. Annonas etiam iuxta definitum dignitatum modum uolumus postulari nec amplius quocumque praesumi. Breuis, quas dignitates per singula scrinia officium sacrarum largitionum habere statutum est^{10a)}.

¹¹⁾ Scrinii exceptorum: perfectissimus ordinis secundi numero unus, id est primicerius omnis scholae. Perfectissimus, id est primicerius exceptorum, numero unus¹²⁾. Ducenarii duo, id est tertiocerius et quartocerius. Centenarius unus, id est primicerius instrumentorum. Epistulares numero duo. Formae primae numero triginta sex. Formae secundae numero quattuor. Formae tertiae numero tres.

R (breuis c. 7 subditus in R corruptus et mutilus est, cf. not. 11): § 2—19 exhibent breuem, qualis Iustiniani aetate ualuit, ex Iust. (KIXZ et inde a p. 226, 37 centenarii O)

¹⁾ si honestum aliquid Iust. ²⁾ pr. = Iust. 12, 23, 4 ³⁾ consistorianis om. Iust. ⁴⁾ et in prouincia degentibus inserit Iust. ⁵⁾ rectoribus prouinciarum Iust. ⁶⁾ Feb. Mommsen ⁷⁾ Iust. 12, 23, 5 ⁸⁾ Iust. 12, 23, 6 ⁹⁾ accepta . . . uel pp. . . suppl. ¹⁰⁾ Iust. 12, 23, 7 ^{10a)} statuimus hic est Iust. ¹¹⁾ § 2—6 huius breuis in R sic extant Scrinium exceptores perf. ord. p. n. I. ducenarii. n. II. Scrin. tabulariorum perf. ord. III. centenarii n. II. perfectiss. ord. III. n. I. perfectiss. cum consulares n. II. epist[ulari] n. II. ducenarius n. I. ducenarius n. I forma prim. n. III. centenarius n. I. centenarii n. II. form. sec. n. II. epistulares n. I epistulari n. III. form. III. n. II. forma. I. n. III. forma prim. n. VI. Scrinia ca[er]i. form. sec. n. III. Mittendarii form. sec. n. V. perfectiss. sal. n. III. ducenarii n. II. formae tertiae n. III. centenarii n. centenarii n. VI. Scrinarii numeror. epistulares n. III. epistular. n. XII. perf. ord. secundi n. I. formam prim. n. III. form. prim. n. XI. form. sec. n. III. form. sec. n. XLII ¹²⁾ primicerius omnis scholae Perfectissimus [ordinis tertii] numero unus, id est primicerius exceptorum?

6 nu[nullus] R^a 7 aeni] eui R^a 9 sit 21 hisdem R 22 tale] Iust., teli R (em. m. commune atque coniunctum Iust. 11 suis] recens?) 23 cons. R 26 ualuerit] Iust., sus R^a 16 reliquatur R 17 elegit Iust. uoluerit R 28 officium] R Iust. (K), officiorum Iust. (IX) 29 secundi] Iust., p. excellentia R^a, excellenti tua R^b paenitus R (primi?) R

- 3 *Scriniū numerorum: perfectissimus ordinis tertiū numero unus. Ducenarius numero unus. Centenarius numero duo. Epistulares numero duo. Formae primae numero tres. Formae secundae numero unus. Formae tertiae numero duo.*
- 4 *Scriniū tabulariorum: perfectissimus ordinis tertiū numero unus. Ducenarius numero unus. Centenarius numero unus. Epistularis numero unus. Formae primae numero tres. Formae secundae numero quinque.*
- 5 *Scriniū canonum: perfectissimus ordinis tertiū numero unus. Ducenarius numero unus. Centenarius numero unus. Epistulares numero duo. Formae primae numero quattuor. Formae secundae numero quattuor.*
- 6 *Scriniū mittendariorum: ducenarius numero unus. Centenarius numero quinque. Epistulares numero nouem. Formae primae numero septem. Formae secundae numero triginta tres.*
- 7 *Scriniū auri massae: perfectissimus ordinis tertiū numero unus. Id est primicerius sacrae massae. Perfectissimus¹⁾ numero unus, id est secundocerus. Ducenarius numero duo, id est tertiocerus et quartocerus. Centenarius numero quattuor. Epistulares numero quattuor.*
- 8 *Aurifices specierum: perfectissimus numero unus. Ducenarius numero tres. Centenarius numero sex. Epistulares numero octo. Formae primae numero decem et octo. Formae secundae numero quattuor.*
- 9 *Aurifices solidorum: ducenarius numero unus. Centenarius numero septem. Epistulares numero sex. Formae primae numero nouem. Formae secundae numero triginta.*
- 10 *Sculptores et ceteri artifices: centenarius numero unus. Epistulares numero quinque. Formae primae numero sex. Formae secundae numero decem et octo.*
- 11 *Scriniū auri ad responsum: perfectissimus ordinis primi numero unus. Perfectissimi ordinis secundi numero duo. Ducenarius numero tres. Centenarius numero duo. Epistulares numero tres. Formae primae numero tres. Formae secundae numero duo. Formae tertiae numero unus.*
- 12 *Scriniū a miliarensibus: perfectissimus ordinis primi numero unus. Ducenarius numero unus. Formae primae numero unus. Formae secundae numero duo. Formae tertiae numero tres.*
- 13 *Scriniū²⁾ uestis: perfectissimus primi ordinis numero unus. Perfectissimus secundi ordinis numero unus. Ducenarius numero unus. Centenarius numero unus. Epistulares numero duo. Formae primae numero septem. Formae secundae numero decem. Formae tertiae numero quattuor.*
- 14 *Officialium sacrarum uestium: ducenarius numero duo. Centenarius numero duo. Epistulares numero duo. Formae primae numero septem. Formae secundae numero decem. Formae tertiae numero nouem.*
- 15 *Deputati sacrae uestis: perfectissimi secundi ordinis numero duo. Ducenarius numero duo. Centenarius numero duo. Epistulares numero duo. Formae primae numero tres.*
- 16 *Scriniū ab argento: perfectissimus ordinis secundi numero unus. Centenarius numero unus. Epistularis numero unus. Formae primae numero quattuor. Formae secundae numero tres. Formae tertiae numero unus.*

(R) *Iust.* (cf. pag. 225)

¹⁾ ordinis tertiū ins. ²⁾ sacrae ins. Mommsen

4 scriniū sacri scriniū *Iust.* (K) 6 quinque] *Iust.* (X), duo *Iust.* (K) 12 auri] aureae *Notitia dign. Or.* 13, 26 20 artifices] *Iust.* (KI), aurifices *Iust.* (X) 22 scriniū auri] *Cuiacius* ad *Notitiam dign.*, scriniarii libri perf. ord. primi] *Cuiacius*, per formam secundam (II I^b) *Iust.* (KI^b X), formam II *Iust.* (I^a), perfectissimam primam *Iust.* (Z) perfect. ord. secundi] *Cuiacius*, performam *Iust.* (KI^b X), forma II *Iust.* (I^a), e secunde

Iust. (Z) 23 tres] *Iust.* (X), I *Iust.* (KI^b) 26 a miliarensibus] *Cuiacius* ad *Notitiam dign.*, ad militem libri ordinis primi] *Cuiacius*, om. libri ducenarii libri 29 scriniū scriniarii libri primi] tertiū libri 36 perfectissimi] per formam libri duo] *Iust.* (O), unum *Iust.* (K), I *Iust.* (IX) 38 perfectissimus] performam libri secundi] *Iust.* (Hal.), om. libri

- 17 *Ad pecunias¹⁾: perfectissimus ordinis secundi numero unus. Formae primae numero duo. Formae secundae numero duo. Formae tertiae numero quinque.*
- 18 *Argentarii comitatenses: ducenarius numero unus. Centenarius numero duo. Epistulares numero duo. Formae primae numero octo. Formae secundae numero uiginti quinque.*
- 19 *Barbaricarii: centenarius numero unus. Epistulares numero duo. Formae primae numero octo. Formae secundae numero unus*
- DAT. IIII ID. IVN. HERACLIAE RICOMERE ET CLEARCHO CONSS. a. 384
- 8 ²⁾ IDEM AAA. ³⁾ TRIFOLIO COMITI S. L. Placuit iusta et omnibus mittenda[riis] palatini officii profutura suggestio, qua insinuasti, ut ex isdem annui singuli ex ducenariis, terni ex centenariis habito prouisionis intuitu cingulo liberentur. DAT. IIII ID. MART. CONSTANTINO-10 POLI ARCADIO A. I ET BAYTONE VC. CONSVLIBVS. a. 385
- 9 ³⁾ IDEM AAA. TRIFOLIO COMITI S. L. De mittendariis palatinis annui singuli ex ducenariis, terni ex centenariis habito prouisionis intuitu cingulo liberentur et prioribus decedentibus locus sequentibus detur. DAT. IIII ID. MART. CONSTANTINOPOLI ARCADIO A. I ET BAY-14 TONE CONSS. a. 385
- 10 IDEM AAA. AD PRINCIPIVM PPO. Si quis iudicum palatino uel profigationem debitorum putauerit esse mandandam uel eius inperitendum litigatori auxilium in lite priuata, tam ipse quam eius officium per singulos, quibus uetita curanda commiserit, quinas auri lib(ras) fisci uiribus inferre || cogatur. DAT. PRID. KAL. SEPT. AQVIL(EIA) ARCADIO A. I ET BAYTONE 19 CONSS. a. 385
- 11 IDEM AAA. PROCVLO COMITI S. L. Olim statuimus, ut ultra definitas dignitates nullus nec annonas nec strenas perciperet. Sed quia plerosque de diuersis palatinis officiis sub occasione indepti honoris strenas et uestes ceteraque sollemnia ultra statutum numerum percipisse cognouimus, et id, quod ex superfluo praebitum est, exigi facias et deinceps ultra statutas dignitates nihil praebere permittas. DAT. NON. MAL. CONSTANTINOPOLI. ACC. A VALERIO 25 COMITE S. L. HONORIO NOB. P. ET EVODIO CONSS. a. 386
- 12 IMPPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. SEVERIANO COMITI ET CASTRENSI. Nullus eorum, qui palatinis intra aulam obsequiis deputandi sunt, ad aliquod munus debet admitti, nisi cui adnotatio nostra sortiendae talis militiae copiam patefecerit. DAT. XVIII KAL. 29 FEBR. MED(IOLANO) VALENTINIANO A. IIII ET NEOTERIO CONSS. a. 390
- 13 IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. HOSIO COMITI S. L. Officium, quod sublimitatis tuae iussionibus obsecundat, eas tantummodo teneat dignitates, quas diuae recordationis Valentis constitutio comprehendit. Nihil ultra nec peti conuenit nec sperari. DAT. IIII KAL. DEC. CONSTANTINOPOLI OLYBRIO ET PROBINO CONSS. a. 395
- 14 ⁴⁾ IDEM AA. MARTINIANO COMITI S. L. Officiorum palatinorum scriniorumque primicerii 35 1 biennio transacto discedant nec ulterius in eadem militia commorentur. Eos sane, qui ante hoc statutum in locis memoratis inuenti sunt, ad metas triennii concedimus peruenire. DAT. XV KAL. FEB. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396
- 15 IDEM AA. CONSTANTIO COMITI S. L. His abiectis de officio palatino, qui inconsiderate ac uulgo sunt congregati, statutos || ducentos uiginti quattuor, supernumerarios sescentos 40 decem electissimos inhaerere praecipimus et iu[ta] instructionem eminentiae tuae, quae adnexa est, singulis scriniis uel rectoribus definitum numerum supernumerariorum deputari. Si

R (cf. pag. 225, not. 11)

¹⁾ scriniū a pecuniis *Notitia dign.* ²⁾ c. 8 = *Iust.* 12, 23, 8: iunge c. 8 et 9 ³⁾ et Arcadius A. inserit *Iust.* ⁴⁾ iunge 7, 6, 4: praeterea 6, 26, 6 data ad Hosium mag. off. et die et argumento, in § 1 etiam uerbis cum h. c. congruit

7 heracliae R 9 qua] quam *Iust.* his- 33 conpraehendit R 35 offerum R 36 com-
dum R 10 centenariis] *Iust.* cum c. 9, cen-
moris R 19 I] II R 26 dignitate R^a in-
27 seueriano] R (non R^a), seuerio Cui. herere R praecipimus] *Gothofredus*, praee-
28 debet R 30 neotherio R 31 osio R pinus R

quis sane ad memoratam militiam accedere uoluerit, disc[us]sa generis fide tunc demum adnotatione nostri n[um]inis palatinorum coetibus societur. DAT. XIII KAL. IA[N.] CONSTANTINOPOLI THEODORO VC. CONS. a. 399

16 ¹⁾ IDEM AA. MESSALAE PPO. Salutari definitione censuimus DXL et VI de officio com[it]is sacrarum largitionu[m], trecentos priuatarum, qui tamen nullis sun[t] corporibus obligati²⁾, reliquos suis officiis et ordinib[us] esse reddendos, singulis tamen ita matriculis retinendos, ut patriae provincia pariter conscribatur: iudicibus admonendis de numero statuto, ut ceteri ad sua officia retrahantur nec posthac sub specie militiae intra prouinciam possit delitescere, qui sibi nec indultum commeatum nec publicam necessitatem docuerit esse mandatum. Curialem suum municipes uindicent, collegiatum proprium corpus adstringat, nec iudicem suum apparitor quondam deserter euadat. Sibi quisque, iure tamen, obnoxium exsequatur, adiutoribus quoque, qui matriculas tractant, supplicium deportationis cum amissione facultatum subeuntibus, si quemquam ultra numerum praestitutum siuerint militare. DAT. XI KAL. IAN. MED(IOLANO) THEODORO VC. CONS. a. 399

17 ¹⁾ IDEM AA. LONGINIANO COMITI S. L. Serenitas nostra salubri sanctione disposuit, ut quingenti quadraginta sex, qui tamen nullis sunt corporibus obligati, palatini sint, supernumerarii || autem³⁾, ex quibus in decedentium locum, quos ratio inuenerit, singuli subrogentur ad originem tractis desertoribus: sciente adiutore officii palatini, si qui supra statutum numerum uel conuentia uel negligentia eius inreperit, auaritiam eius proscriptione omnium facultatum ac deportatione plectendam. Reliquos⁴⁾ autem, qui superflui fuerint, prouinciis sine dilatione datis auctoritatibus restituantur. DAT. X KAL. IAN. MED(IOLANO) THEODORO VC. CONS. a. 399

18 ⁵⁾ IDEM AA. NESTORIO COMITI R. P. Non aliter quilibet in officio sacrarum⁶⁾ priuatarum eingulum militiae sibi sumendum existimet, nisi nostrae mansuetudinis adnotationem meruerit. DAT. PRID. ID. AVG. ANCYRAE STILICHONE II ET ANTHEMIO CONSS. a. 405

19 IDEM AA. ET THEODOSIVS A. MONAXIO PPO.⁷⁾ Domninum ex primiceriis sacrarum largitionum speciali beneficio ex uicariis ad similitudinem proximorum sacrorum scriniorum esse praecipimus. Ceteros primicerios scriniorum et qui post illum primicerii totius erunt officii palatini, ex consularibus inter allectos esse decernimus. DAT. XVI KAL. FEBR. CONSTANTINOPOLI BASSO ET PHILIPPO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 408

20 ⁸⁾ IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. IOHANNI PPO. Palatinos, qui sacrarum remunerationum rationem tractantes inculpatim⁹⁾ ad calcem terminumque militiae peruenerint, praecipimus ea habere priuilegia, adiutorem et primicerios diuersorum officiorum¹⁰⁾, quae nuper agentum in rebus scholae a nostra sunt mansuetudine contributa¹¹⁾; scilicet ut a tironum praebitione memorati reddantur exsortes ceteraque onera non agnoscant, quae antea, cum nihil de hac re statuissimus, ad dignitatis dispendium sustinebant. DAT. VII ID. IVN. RA. V(ENNAE) POST CONS. || HONORII VIII ET THEODOSII V AA. a. 413

21 ¹²⁾ IDEM AA. ANYSIO COMITI S. L. ET TAVRO C. R. P. Ad similitudinem sa[n]ctionis, quam de proximis sacrorum promulgauimus scriniorum¹³⁾, etiam in officio sacrarum largitionum atque priuatarum pro biennio annum sub perpetua obseruatione praecipimus custodiri. In

R

¹⁾ c. 16 et 17 et tempore et argumento conexas sunt ²⁾ palatinos esse suppl., cf. u. 16 ³⁾ totidem? ⁴⁾ reliqui Gothofredus ⁵⁾ Iust. 12, 23, 9 ⁶⁾ largitionum uel inserit Iust. ⁷⁾ pu. Gothofredus ⁸⁾ Iust. 12, 23, 10 ⁹⁾ inculpanter Iust. ¹⁰⁾ adiutorem et primicerium diu. off. praecipimus habere priuilegia (omisso ea) Iust. ¹¹⁾ 6, 27, 13 ¹²⁾ Iust. 12, 23, 11 ¹³⁾ 6, 26, 17

I discussa ostensa Cui. errore 2 coetib. R, coetui Cui. errore ian.] sic R 3 cons. R 4 off. R 5 sint Cui. errore 7 ut] unt R^a 10 proprou R^a 14 ue. ess. R 15 longiniano] Gothofredus, longino R 16 quid R^a 19 conhibentia R 21 ess. R 22 idem aaa.] imppp. arc. hon. et theod. aaa. Iust.? 27 praecipimus R 29 carissimis R^a 31 ratione R peruenerint] R, peruenerint Iust. (libri), peruenerint nec non etiam Iust. (Cui.) 32 primicerius R 33 sholae R^a 34 exortes R 35 hac restituissimus R sustinebant] Cui., sustinebant R 36 cons.] ess. R 37 anyso R^a 39 in] n mutila sed certa in R

uenerabili natali perennitatis meae Theodosi exemplo proximorum annus suscipiat exordium promotionis¹⁾, et priuilegia, quae huiusmodi officiis uel primicerio²⁾ sacris legibus deferuntur, integra in]libataque seruentur. DAT. III KAL. IUL. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. VII ET PAL[LADIO] CONSS.] a. 416

22 IDEM AA. ANYSIO COMITI S. L. Cessantibus cunctis, quae super bienn[io] de actu mittere³⁾ dariozum olim statuta sunt, ad similitudinem exceptorum eiusdem militiae completo an[no] recedere eos, subituris eundem locum sequentibus, praecipimus, illis, qui nunc agunt, biennii actum ex quo coeperunt complentibus. DAT. III NON. MAI. CONSTANTINOPOLI MONAXIO ET PLINTA CONSS. a. 419

23 IDEM AA. ASCLEPIODOTO COMITI S. L. Quattuor mittendarios, qui per annos singulos ex officio palatino exire sollempniter consuerunt, beneficiis, quibus tuo culmini uisum fuerit, ex his uidelicet, quae suae iurisdictionis esse, nec aliis ex consuetudine caelitus deputata cognouerit, tua sublimitas prosequatur. Etiam in posterum hac consuetudine permansura, ut circumuentione damnata proluxa stipendia siue debita solacia consequantur. DAT. III KAL. MAI. 14 CONSTANTINOPOLI HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. [CONSS.] a. 422

24 IMP. THEODOSIVS A. ET VALENTINIANVS C. HIERIO PPO. Nostrae moderationis arbitrio praestitutum est, ut priuati priuilegia largitionalis officii perpetuo consequantur, || hoc est ut tam primicerius officii priuatarum quam [a]lii quattuor reliquorum primicerii scriniorum eiusdem contemplatione militiae ex consularibus inter allectos esse mereantur [et tam] in hac alma urbe quam in prouinciis honore potiantur; cum inlustres uiri memoratarum comites dignitatum ita simili iugiter infularum splendore decorentur, ut non culmine discingantur⁴⁾ aequali, sed tempore. DAT. XV KAL. DEC. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. XI ET VALENTINIANO C. CONSS. a. 425

25 IDEM A. ET C. MAXIMINO COMITI SACRARVM LARGITIONVM. *Viros deuotos palatinos non oportere in hac regia urbe apud uirum illustrem praefectum urbis litigare compelli, nisi de aedificatione domorum et seruitutibus et annonis orta uideatur causa: in aliis uero causis tam pecuniariis quam criminalibus apud uiros illustres tantummodo comites suos respondere. Rectoribus autem prouinciarum intra administrationis suae fines inter praesentes palatinos nec causis publicis occupatos cognoscere tam pro civili quam pro criminali causa permittimus, sic tamen, ut non aliter criminalis sententia aduersus eos proferatur, nisi ex suggestione prouincialis iudicii uir illustris comes sub quo militat certioratus hoc ei permiserit.* a. 424. 425

26 IDEM AA.⁴⁾ EVDOKIO COMITI SACRARVM LARGITIONVM. *Inter alias praerogatiuas, quas ante meruerant scholae societatis sacrarum largitionum, primicerius et tres primicerii scriniorum tribuni praetoriani militaris dignitate fruantur, nulla eis ex cuiuslibet iudicis praecipione iniungenda publica uel priuata necessitate.* a. 425—428

27 IDEM AA. FLORENTIO PPO.⁵⁾ *Iubemus uiros deuotos palatinos rei nostri numinis priuatae isdem priuilegiis decorari, quibus etiam palatini qui in sacris largitionibus deferuntur. Cum enim par similisque militia sit, iustum et competens uidetur isdem utrumque officium priuilegiis gloriari. Primicerios itaque officii tresque primates scriniorum rerum priuatarum finito tempore militiae inter tribunos militares praetorianos, saluis isdem praestitis priuilegiis sacris constitutionibus, nostram clementiam adorare decernimus, ita tamen, ut nullam iniunctionem, nullam sollicitudinem priuati uel publici negotii quolibet iudiciario praeepto sustinere possint, sed excepta omni necessitate omnique fatigatione indeptae dignitatis honore potiantur.* a. 428? 429?

R: 30, 25—27 supplet Iust. 12, 23, 12—14 (de c. 27 cf. infra n. 5)

¹⁾ in ... promotionis] ita ut Iust. ²⁾ primiceriis Iust. ³⁾ distinguantur Gothofredus ⁴⁾ impp. Theodosius et Valentinianus requiritur ⁵⁾ Florentius ppo. Orientis occurrit etiam a. 438. 439

10 singulos R 14 siue] sine R 16 hiererio pp. R 17 praestitutum R 19 et tam] Cui., etiam R 21 iugetur R^a

XXXI DE STRATORIBVS¹⁾

1 ²⁾IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD ZOSIMVM PRAESIDEM NOVAE EPIRI. Per omnes prouincias edictum generale misimus, ut ab stratoribus unus tantum solidus probae nomine posceretur et in offerendis equis certam formam staturam aetatem prouinciales nostri 1 custodiendam esse cognoscerent³⁾. Quos etiam fisco certo solidorum modo obnoxios fecimus, 5 si, quod stratores petere numquam metuunt⁴⁾, illi dare stratoribus non timerent. Officium quoque grauitatis tuae centum argenti libris multabitur, si sciens praedictam rem gestam fuisse non ilico eam seueritati iudiciariae prodidisset. DAT. XIII KAL. IVL. APOLLONIAE⁵⁾ VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

XXXII DE CASTRENSIANIS⁶⁾

10

1 ⁷⁾IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. NARSI VIRO SPECTABILIS⁸⁾ COMITI ET CASTRENSI S(ACRI) P(ALATI). In officio spectabilitatis tuae s[ecundum] formam diu[er]sorum responsorum post comple[ta]m tempus praefinitum, id est biennium, prioribus dece[den]tibus insequentes ad locum pro merito laborum sti[pen]diorumque succedant, nec ulla licentia tribuatur his, qui inpletum deposuerint officium, denuo ad eandem militiam uel sollicitudinem remeandi. DAT. 15 VI ID. FEB. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. VII ET QVI FVERIT NVNTIATVS. a. 416

2 ⁸⁾IDEM AA. SCHOLASTICO VIRO SPECTABILI⁹⁾ COMITI ET CASTRENSI SAC[RI] PALATII. Nonnulli diuinis impetratis apicibus primae uel secundae formae sacri ministerii supernumerarii ordinati sunt, quibus interpositis et locum qui uacauerit occupantibus statutis secundae 1 uel tertiae formae de superioribus gradibus excluduntur. Ideoque decernimus, ut, qui in 20 prima uel secunda forma diuino beneficio supernumerarii repperiuntur, statuti quin etiam secundae uel tertiae formae alternis uicibus, hoc est per uicissitudines, promoueantur, ut nunc unus ex isto, nunc alter ex illo ordine ad superiorem statutorum locum, si uacauerit, progrediatur. De cetero obseruando, ut, si quis primae uel secundae uel tertiae formae specialiter inter statutos gradum caelitus ualuerit impetrare, supernumerarius ultimus formae tertiae 25 in matriculis habeatur. DAT. PRID. ID. IAN. CONSTANTINOPOLI HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS. a. 422

XXXIII DE DECANIS¹⁰⁾

1 ¹¹⁾[I]MPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. HELIONI COMITI ET MAGISTRO OFF(ICI)ORVM. Quattuor, qui ex corpore decanorum ad primum militiae gradum peruenerint, biennii spatio 30 primiceriatus gerant officium, neque ulterius cuiquam hoc loco liceat immorari, ut omni gratia et ambitione cessante post duorum annorum curricula succedant prioribus subsequentes. DAT. PRID. NON. NOV. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. VII ET PALLADIO VC. CONSS. a. 416

R

¹⁾ Iust. 12, 24 ²⁾ Iust. 12, 24, 1 ³⁾ cognoscant Iust. ⁴⁾ numquam metuunt] interdictum est Iust. ⁵⁾ constitutio non data est Apolloniae, sed uel accepta uel proposita ⁶⁾ et ministerianis addit Iust. 12, 25 ⁷⁾ Iust. 12, 25, 1 ⁸⁾ Iust. 12, 25, 2: § 2 inde a si quis = Iust. 12, 25, 2 ⁹⁾ uiro spectabili om. Iust. ¹⁰⁾ Iust. 12, 26 ¹¹⁾ Iust. 12, 26, 1

3 generalem R ab om. Iust. stractoribus R 4 equis] Iust., quis R 5 esse] ese R^a obnoxios R 6 si] Iust., om. R statoribus R 7 libris] Iust., libras R 8 prodidisse R 11 theodosius R^a 12 sacer] Iust., r. R 18 ministerii R^a 19 statuti] Cui., statutis R 22 uicissitudinis R 25 supernumerarius] Iust. (K), supernumerarios R, supernumerariis Iust. (OI) formae] Iust. (OI), forfae R, forte Iust. (K) 31 primiceratus R 32 cassante R^a

XXXIII DE MENSORIBVS¹⁾

1 ²⁾IMPPP. ARCADIVS HONORIVS ET THEODOSIVS AAA. AEMILIANO MAGISTRO OFFICIORVM. Primicerius mensorum ad instar scriniorum³⁾ biennio expleto agentis in rebus ultimi militiam sortiatur. DAT. X KAL. AVG. ANCYRAE STILICHONE II ET ANTHEMIO CONSS. a. 405

XXXV DE PRIVILEGIIS EORVM, QVI IN SACRO PALATIO⁴⁾ MILITARVNT⁵⁾

1 ⁶⁾IMP. CONSTANTINVS A. PALATINIS BENE MERITIS SVIS SALVT[EM]. A palatinis tam his, qui obsequiis nostris inculcata officia praebuerunt, quam illis, qui in scriniis nostris, id est memoriae epistularum libell[orum]que uersati sunt, procul uniuersas calu[m]nias siue nominationes iubemus esse summotas, idque beneficium ad filios eorum atque nepotes ipso ordine 10 sanguinis peruenire atque immunes eos a cunctis muneribus sordidis et personalibus permanere cum uniuersis mobilibus et mancipiis urbanis, neque iniurias eis ab aliquibus inferri; ita ut, qui haec contempserit, indiscreta dignitate poenas debitas exigatur. DAT. IIII KAL. NOV. TRIVERIS⁶⁾ VOLVSIANO ET ANNIANO CONSS. a. 314

2 IDEM A. AD PROCVLVM PROCONSVLEM AFRICAE. Si ex memorialibus uel e[re] palatinis 15 nostris aliquis ad agendas curas rei publicae uel alterius officii fuerit destinatus, m[er]itum ab eo repraesentatio postuletur equoru[m]. Qui autem in palatio obsequia non praebuerunt, sed ex alio hominum genere sunt, equos sollemnes pro huiusmodi actu repraesentent. DAT. VI KAL. AVG. CONSTANTINO A. IIII⁷⁾ ET LICINIO CONSS. a. 319

3 ⁸⁾IDEM A. AD RVFINVM PPO. De cubiculis nostris uacatione donatos uel diuersis obsequiis palatinis aut scriniis memoriae epistularum libellorumque uel officio largitionum comitatus singularumue urbium, sed et officio admissionum, ad legum nostrarum priuilegia uolumus pertinere⁹⁾, ut nec ipsi nec filii nec nepotes eorum ad curiam uel¹⁰⁾ honores uel munera municipalia deuocentur. Meritoque his iungimus largitionales urbium singularum, ne priuilegio separentur, quos dignitas propemodum similis copulauit, (memorati namque palatinorum matriculis adinentur) quique sub cas[tre]nsi militant¹¹⁾. Quibus omnibus condonamus, ne exactorum uel turmariorum, quos capitularios uocant, curam subeant uel obsequium temerariorum uel prototypiae¹²⁾. Nam beneficium nostris ita digni sunt, ut, etiam si quis ad diuersas administrationes post obsequia palatina peruenerit, isdem debeat uti priuilegiis, quoniam maior dignitas nulla debet¹³⁾ praedictum facere. Nemo igitur ex filiis praedictorum 20 uel seruis castrensi peculio conquisitis professionibus censualibus inseratur, uel numero ad crescentium locorum deficientium subrogetur, si non fuerit innexus uoluminibus censualibus.

5(2) Personalibus etiam et corporalibus muneribus¹⁴⁾ liberentur¹⁵⁾, siue adhuc in palatio¹⁶⁾ ob-

R

¹⁾ Iust. 12, 27 ²⁾ Iust. 12, 27, 1: iunge 1, 9, 3 ³⁾ ad instar scriniorum om. Iust. ⁴⁾ Iust. 12, 28 ⁵⁾ Iust. 12, 28, 1 ⁶⁾ Triveris Constantinus hoc die non fuit ⁷⁾ A. V (= a. 319) Gothofredus ⁸⁾ Iust. 12, 28, 2: Seeck iungit Iust. 6, 22, 5 (a. 352) ⁹⁾ aut scriniis . . . pertinere] memoriales etiam, qui in scriniis memoriae ep. libellorum sacrarumque dispositionum referuntur, nec non et si qui in utroque officio palatinorum comitatus s. urbium et off. admissionum et castrensis sacri palatii militant, priuilegia uolumus habere Iust. ¹⁰⁾ curiam uel om. Iust. ¹¹⁾ § 1 om. Iust. ¹²⁾ prototypiae] pentaprotiae Iust. ¹³⁾ nulla debet] nulli debet circa prioris dignitatis seu militiae priuilegia lex gemina (cf. not. 14) Iust. 12, 1, 3 ¹⁴⁾ etiam si (§ 3) . . . muneribus] etiam censualibus uel personalibus uel corporalibus muneribus Iust.: uerba 30 maior . . . facere extant in Iust. 12, 1, 3 ¹⁵⁾ et habeant castrense peculium addit Iust. ¹⁶⁾ in palatio] palatium Iust.

3 criniorum R^a agentes R 4 x om. Iust., onera munera R 25 copulauit Iust. 1, 9, 3 antemio R 6 militant Iust. 27 capitularius R 28 nam] aut etiam tironis praestationem agnoscant nam Iust. (Latini contra B) 29 hisdem R 31 cumquisitis R 32 locoue] Gothofredus, loco uel R 33 corporalibus R obseruant] Iust., obseruent R

- 6(s)seruant siue optata quiete donati sunt. Quibus omnibus priuilegiis coniungimus agentes in rebus, licet meritis¹⁾ militaribus uideantur esse subnixi. DAT. V KAL. MAL. SIRMIO CONSTANTINO A. V ET LICINIO C. CONSS. a. 319 (352?)
- 4 IDEM A. AD IVLIVM VERVM²⁾ VIC(ARI)VM³⁾ ITALIAE. Palatinis nostris, qui ob spectatum laborem otio donati sunt, sub obtentu pensationum, quae repraesentari consueverunt, tolerantia 5 1 munerum sordidorum atque indigni oneris quorundam temeritate inponitur. Quod facinus licet grauiore poena plectendum est, tamen ita uolumus emendari, ut grauitas tua ex officio rationum aeris speciem postulet et in tabulas ei formatae legis huius apices inprimat, ut, si⁴⁾ quid tale sustineant, ad eas ilico quasi ad praesentia remedia perfugiant atque ab intentato 9 onere liberentur. PP. ID. MART. CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS. a. 321
- 5 IDEM A. AD VNIVERSOS PALATINOS. Ab his, qui post inpleta officia || fidelis obsequii administrationes publicas mer[er]unt, concessa quidam conantur priuilegia de[tor]quere nec intellegunt fastigiis promotionum i[n] sublime proiectos ab immunitate legitima exui minime oportere. Ideoque praecipimus, ut palatini [nos]tri expleto munere fidelis obsequii, cum ad dignitatum cumulos elati fuerint, nihil de concessis priuilegiis perdant, sed incrementis dignitatum utilis augeatur immunitas. De qua re ad praefectos praetorio et ad praefectum urbis scribita direximus. DAT. II [I] NON. IUL. YSCOI⁵⁾ IANVARINO ET IVSTO CONSS. a. 328
- 6 IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. H(AVE) ARTEMI K(ARISSIME) NOB(IS). M[er]iti admodum sumus te non consideratis priuilegiis palatinorum quosdam ex eorum numer[o] susceptoribus uelle coniungere, cum id minime legis nostrae sententia comprehendat. ET CETERA. 20 DAT. XIII KAL. OCT. AQVILEIA⁶⁾ DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS. a. 364
- 7 IDEM AA. AD PRAETEXTATVM PV. Omnes, qui intra consistorii secreta ueneranda notariorum funguntur officio, quique in scriniis militant, quique inter agentes in rebus plenum uigiliarum munus exercent, admissionales etiam et qui sub castrensi officio siue comitatensibus siue priuatis largitionibus obsecundant, cum pro merito probitatis et fidei accessu istius fuerint 25 splendoris ornati, constetque eos tunc temporis honoratos, cum a palatinis mitterentur obsequiis, a primis quibusque gradibus usque ad perfectissimatus ordinem, tametsi prosectoriarum adiumenta non habeant, praerogatiua concessi honoris utantur. Comitibus autem, quorum iam celsior locus est, et tribunis ita demum pro[si]t allectio, si sacra ad urbanae officium praefecturae scribita pertulerint, quibus eorum uita laudetur. Haec peculiariter Romae seruentur, 30 ut habito loci honorisque delectu, habito etiam uirium fortunarumque discrimine, et laboribus singulorum congrua praemia rependantur et hi ad impetratam adlectionem pertineant, quos post gloriosum laborem exhauriri senatoriis sumptibus non oportet. DAT. XIII KAL. DEC. TRIVERIS. ACC. IIII ID. DEC. LVPICINO ET IOVINO CONSS. a. 367
- 8 [IDEM] AA. AD PROBVM PPO. Circa palatinos nostros quies inlibata permaneat, quo⁸⁾ 35 intellegant cuncti nec officia inpunitum habere nec iudices, si inquietentur hi, quibus post documenta fidelis obsequii sub nostris acta conspectibus, plena est inpertienda tranquillitas. DAT. III KAL. SEPT. BRISIACI VALENTINIANO NOBILISSIMO PVERO ET VICTORE CONSS. a. 369
- 9 IMPPP. GRATIANVS VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD ARBORIVM PV. Omnes, qui

R

¹⁾ meritis om. Iust. ²⁾ Seuerum Seeck, cf. 11, 30, 9. 8, 18, 2. 10, 1, 2 ³⁾ rationalem 10, 1, 2, cf. *Memorie dell' istituto di corrispondenza archeologica II p. 326* ⁴⁾ qui inserit Mommsen ⁵⁾ Oesco Gothofredus ⁶⁾ iunge 8, 3, 1 ⁷⁾ acc. XV k. Nou. Salerni inserit 8, 3, 1 ⁸⁾ quo permaneat Mommsen

1 quibus] bus R^a 4 uirum R 5 sunt] Mommsen, qui legit exire 19 admodo R
Cuiacius, om. R otentu R^a 7 plectendum R 8 ei formatae ne muta 9 ilico] 20 conpraehendat (-da R^a) R 23 quibque in R^a 24 castensi R^a 25 probatis R
sic R abque R 11 officii R^a obsequi R^a 27 prosectoriarum R^a 31 habitu R
12 detorquere Cuiacius, derelinquere Vesme, delictu R uel R¹ 32 rependantur] Cuiacius, rependatur R 33 exauriri R 36 nec off.]
qui dero...quere in R deprehendere sibi uisus est: hodie scriptura post de charta obiecta est 13 exui] sic R testibus Cuiacio alisque praeter Gothofredus, ne off. R 37 documenta R

- e palatio sacro uel priuilegiis ambiuntur uel prouinciali administratione donati sunt, nullis uolumus conuentionibus fatigari. Quisquis igitur agentem in rebus aliumue palatina dignitate subfultum, qui uel post administratam prouinciam honorati auctoritate fulcitur uel testimonii nostri adsertione confidit, frequenter super dignitate sua interpellatione¹⁾ pulsauerit, quinque librarum auri inlatione tenebitur. DAT. XV KAL. MART. TRIVERIS GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380
- 10 IDEM AAA. AD PROBVM PPO. Rectores prouinciarum illicitum esse cognoscant quemquam, qui e palatio gloriosa administratione perfunctus seu uacatione donatus || sit, ulli necessitati extra ordinem subiugandum, praeterquam semel ad professionem proprii ho[no]ris, non modo ulla conuentione subigendum, uerum²⁾ leui saltem commotione pulsandum. Quod si 10 quis iudex hoc praeceptum temerare contenderit, eiu[s] officium, penes quod culpam neglectae iussion[is] haerere manifestum est, quinque librarum auri [con]demnatione multandum est. DAT. V KAL. IUL. AQVILEIA³⁾ GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380
- 11 IDEM AAA. EVTROPPIO PPO. Ab omnibus ex aula nostra decedentes uiri iniunctis habeantur immunes; numerari[or]um fastus uel rapaces quaestus tamquam exp[er]ientes et 15 idonei non patiantur, nec post emeritam iu[s]sionem⁴⁾ ad ministeria senes, debiles seu uacante[s] oblitterata laboris exacti consideratione reuocentur. DAT. III NON. FEBR. CONSTANTINOPOLI EVCHERIO ET SYAGRIO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 381
- 12 IDEM AAA. AD CYNEGIVM COMITEM S. L. Quoscumque palatinae militiae officii deputatos per decem annorum spatia quisquam ad ordinem sibi debitum repetere cessauerit, postea 20 super petitione personae agere nihil poterit. DAT. III NON. MART. CONSTANTINOPOLI MEROBAYDE II ET SATVRNINO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 383
- 13 IMPPP. VALENTINIANVS THEODOSIVS ET ARCADIVS AAA. AD PINIANVM PV. Omnes, qui in palatio militando diuersis actibus paruerunt, secundum legem domini germani nostri⁵⁾ in tantum eius dignitatis, cuius meruerint missionem, optinere norint insignia, ut his omnibus 25 praefertantur in ordine atque consessu, qui posteriore tempore regendas prouincias dignitatesque susceperint || palatinas. Hoc autem generale decretum si quisquam temeraria usurpatione uiolare temptauerit, sacrilegii reus legibus censeatur⁶⁾. DAT. PRID. NON. IUL. MED(IOLANO). ACC. IIII KAL. SEPT. HONORIO NP. ET EVODIO CONSS. a. 386
- 14 IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. AD ASCLEPIODOTVM PPO. Qui [i]ntra nostra 30 scrinia uel agentum in rebus uel palatinorum tam comitis largitionum quam comitis priuatarum uel¹⁰⁾ apparitionis amplissimae praefecturae praetorianae sacramenta se deuouerit et quindecennii transcurso curriculo nulla fuerit a collegis conuentione pulsatus, adsumpti cinguli honore laetetur, nec emensa militia relictae originis inuidia quatiatur. In cohortaliorum autem militia praedicta tempora propaganda censemus, non quod maiores in ipsis rei publicae 35 uires sint quam in curialibus constitutae, sed quod non isdem priuilegiis inferioris sortis homines debeant honorari. Ideoque decernimus, ut, si in ea militia, ad quam transire conati

R

¹⁾ confidit reuenter super d. sua, interpellatione temptat Mommsen ²⁾ ne inserit Gothofredus ³⁾ usque ad 16 patiantur = Iust. 12, 28, 3 ⁴⁾ missionem? u. i. ⁵⁾ iunge 12, 1, 96 (Floro ppo.) ⁶⁾ Iust. 12, 28, 4 ⁷⁾ secundum ... nostri om. Iust.: secundum Gothofredum indicatur constitutio Gratiani, cuius particulae extant in 6, 10, 2. 6, 22, 5. 6, 26, 2 ⁸⁾ si quis autem temeraria usurpatione uiolare statuta temptauerit, sacrilegii poenam sustineat Iust. ⁹⁾ § 2 = 12, 1, 184: iunge 8, 4, 28 ¹⁰⁾ ad inserit Mommsen

3 aucturitate R 4 ad]adsertione R Cuiacius 17 oblitterata R 23 imppp. ...
5 tenebitur] Cuiacius, tenebuntur R triberim R, triberini Cui. 9 hono*ris R, laboris Iust. 29 euodio R 30 asclepiodoto 12, 1, 184 33 quindecennii transcurso] Beck, quindecem in transcurso R adsumpti R¹ (em. m. recens?) 34 emessa R 35 in om. R^a 36 uires] Cuiacius, uiris R hisdem R

sunt, uiginti quinque annos singula¹⁾ fortunae suae conuentione peregerint, et in officiis sine inquietudine et intermissione permanserit, quibus se quamuis inlicite sociarunt, ipsi quoque securi sint et a prioris condicionis macula liberentur. Liberos autem curialium uel cohortalium²⁾ quandoque susceptos, siue ante praerogatiuam et tempora expressa praesumptae militiae siue post decursa stipendia, originalem sequi condicionem oportet, quoniam satis est parentibus eorum uacationem a nostra clementia pro remuneratione fuisse concessam. Haec autem lex non ad illos pertinet, qui uel curiis uel suis officiis per sententias || iudicium traditi sunt, quos quidem propriam nec[es]se est, cui addicti sunt, fortunam amplecti, sed ad eos, de quorum condicione in iudiciis quaestio uertitur, ut datam formam cognitores obseruent. DAT. XV³⁾ KAL. IVN. CONSTANTINOPOLI ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a. 428

15 ⁴⁾IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANVS AA. PROCVLO PV. *Hac nostrae mansuetudinis aeterna lege sancimus, ut omnes cubicularii, qui de nostro cubiculo exeunt, antequam primum locum obtineant, excepto castrensi et comite domorum his priuilegiis perfruantur, id est ut nec possessiones eorum angarias siue parangarias uel etiam paraueredos in posterum dispositione tui culminis uel alicuius calumnia dare cogantur, ne sordidis adstricti muneribus decus ministerii, quod militando uidebantur adepti, otii tempore et quietis amittant.* ⁵⁾Domos quoque eorum uel in hac sacratissima urbe uel in qualibet alia positas ciuitate ab omni hospitum cuiuslibet dignitatis inquietudine uindicamus. Prouinciarum rectoribus eorumque apparitionibus denarum librarum auri dispendio feriendis, si mansuetudinis nostrae statuta dissimulare et ex aliqua parte uiolare temptauerint. a. 428

[XXXVI DE CASTRENSI OMNIVM PALATINORVM PECVLIO]

1 (XXXV, 15) ⁶⁾IMP. CONSTANTINVS A. AD SEVERVM PV. Omnes palatinos, quos edicti nostri iam dudum certa priuilegia⁷⁾ superfundunt, rem, si quam, dum in palatio nost[ro] morantur, uel parsimonia propria quaesierint uel donis nostris fuerint consecuti, ut castr[en]se peculium habere praecipimus. Quid enim tam [ex] castris est, quam quod nobis consciis ac prope sub⁸⁾ conspectibus nostris acquiritur? Sed nec alieni sun[t] a puluere et labore castrorum, qui signa nostra comitantur, qui praesto sunt semper actibus, quos intentos eruditis studiis itinerum prolixitas et expeditionum difficultas exercet. Ideoque palatini nostri, qui priuilegiis edicti uti potuerint, peculia sua praecipua retineant, quae, dum in palatio constituti sunt, aut labore, ut dictum est, proprio aut dignatione nostra quaesierint. PP. X KAL. IVN. CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO CAES. CONSS. a. 326

XXXVII DE EQVESTRI DIGNITATE⁹⁾

1 ⁹⁾IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD MAMERTINVM PPO. Equites Romani, quos secundi gradus in urbe omnium optinere uolumus dignitatem¹⁰⁾, ex indigenis Romanis et ci-

R: 35, 15 supplet Iust. 12, 5, 2: (u. i.): 36 r. supplet Iust. 12, 30

¹⁾ sine ulla Gothofredus ²⁾ cohortalium 12, 1, 184 ³⁾ XVII Kal. Mai. 12, 1, 184 ⁴⁾ iungendae uidentur 6, 2, 21. 6, 27, 22 ⁵⁾ § 1 fortasse Iustiniani, cf. 6, 23, 3 § 2. 4 § 1. 1^a ⁶⁾ Iust. 12, 30, 1 ⁷⁾ Iust. 12, 31 ⁸⁾ Iust. 12, 31, 1 ⁹⁾ Equites Romanos secundum gradum post clarissimatus dignitatem obtinere iubemus Iust.

1 officii sine R^b, officii sene R^a 2 inlicitae R 3 priores R^a 4 expressa R 8 fortunam] Cuiacius, quofortunon R 10 XVII kal. mai. 12, 1, 184 11 pu.] pp. Iust. 22 c. 15 non pertinere ad titulum 6, 8 (= Iust. 12, 5), sub quo in Iust. legitur, sed a Iustinianis demum ei subditam esse tam ex argumento quod ad titulum 35 ducit, quam ex additamento Iustinianae rubricae (et

de omnibus cubiculariis et priuilegiis eorum) colligitur; cf. Zeitschr. der Savigny-Stiftung R. A. 38 p. 24 23 certa] Iust., certe R 24 uel] Iust. (OI^b), uel si R Iust. (KI^a) quaesierint Iust. 25 praecipimus Iust. sub] Iust., su[*] R 29 potuerunt Iust. 31 VII] Gothofredus, VI R 32 xxxvi R 33 ppo.] Iust., pu. R

1 uibus eligantur uel his peregrinis, quos corporatis non oportet adnecti. Et quia uacuos huiusmodi uiros esse priuilegiis non oportet, corporalium eos iniuriarum et prosecutionum formido non uexet, ab indictionibus quoque, quae senatorium ordinem manent, habebuntur immunes. DAT. PRID. KAL. NOV.¹⁾ PHILIPPOLI DIUO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS. a. 364

XXXVIII (XXXVII) DE PERFECTISSIMATVS DIGNITATE²⁾

1 ³⁾IMP. CONSTANTINVS A. AD PATERNVN VALERIANVM. Codicillis perfectissimatus fruantur, qui impetrauerint, si abhorreant a condicione seruili uel fisco aut curiae obnoxii non sint uel si pistores non fuerint uel non in aliquo [negotio constiterint nec sibi honorem uenali suffragio emerint nec rem alicuius administrauerint]

[XXXVIII]

R (desinit in 8 aliquo)

¹⁾ Philippoli Valentinianus hoc die non fuit ²⁾ Iust. 12, 32 ³⁾ Iust. 12, 32, 1

1 elegantur R 3 ordinum R 8 negotio sqq. supplet Iust. 10 inter folia 46 et 47 codicis R ultimum quaternionis XXXVII folium resectum est. Vestigia minio scripta clausulae libri VI, quae in recta deperdit folii pagina scripta erat, in paginam 45^v transfusa inde a uersu XIV apparent haec: — liber — | incipit — VII lineolis rubris

circumsaepta: ibidem circa u. V uel VI item alia rubra deprehenduntur, quae ad rubricam tituli XXXVIII pertinuisse dubium non est. Apparet igitur in uersibus quinque uel sex, quae adhuc libri clausulam antecesserunt, non amplius una tituli XXXVIII constitutione intercidisse

